

Ankara Valiliği Amacını Açıkladı: "Sanatı ve Sanatçıyı Korumak"

Fotoğraf: Murat Bay

Yüksel Caddesi'nde bulunan İnsan Hakları Anıtı'nın etrafı sekiz ayı aşkın süredir polis bariyerleri ile çevrili. Gözaltına benzer görüntüsü ve insanları tedirgin eden polis noktası ile heykelin etrafının neden çevrildiği Halkevleri Eş Genel Başkanı Dilşat Aktaş'ın "Bilgi Edinme" başvurusu ile belli oldu. Ankara Valiliği'nin verdiği resmi yanıtta göre İnsan Hakları Anıtı "Sanatı ve Sanatçıyı Korumak" için gözaltında! >> s.3

Kuğulupark'ta Bir Garip Derin Budama

Av. Ülkü Şahin - Ekolojik Haklar Merkezi >> s. 2

Arjantin Cad. ve Filistin Caddesi'nin Kesiştiği Meydan

Akın Atauz >> s. 4

İnci Gürbüzatık'ın Misket Romanı Üzerine

Nurgök Özkale >> s.5

Funda Şenol Cantek ile Söyleşi: Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Birimi Deneyimi Üzerinden Onarıcı Adalet Mekanizması

Alanur Çavlin, Elif Koca >> s. 6,7,8,9

Devrimci Siyaset için

Mahmut Memduh Uyan >> s. 12, 13

Ankara'nın Dünya Çapında

Tanınan Simgesi: Ankara Keçisi

Önder Şenyapılı >> s. 14

Ankara'da Mültecilerin Çalışma

Koşullarına Dair Gözlemler

Esmâ Khastram >> s. 15

Ahmet Yüksel'in Ankara Sanat

Kitabevi'ndeyiz: "Burası Bir Sahaf Dükkanı"

Akın Atauz, Mehmet Onur Yılmaz >> s. 24, 25

Zeynep Tarkan'la Ankara - Rock - Pop Üçgeni

Linda Nihan Lafcı, Enver Arcak, Sami Öztürk >>

s.29-31

Her Çocuğun Tanışması Gereken 10 Çocuk Kitabı

Hatice Kapusuz >> s.34

ATO Başkanı Dr. Vedat Bulut ile Söyleştik:

Bizler ne cenaze levazımatçılarınız ne de Kasparileriz, biz halk sağlığını önceleyen hekimleriz.

>> s.21-23

Selin Sayek Böke ve İlhan Cihaner'le "Gelecek ve Biz"

Zamanın ruhu sol değerleri yeniden siyasetin merkezine taşımayı gerektiriyor.

>> s.26-28

Pelin Güneş ile Sandık Sepet Ankara

Ankara yorgun, belki biraz da kırgın.... Orasından burasından çekiştirdik, eğdik büktük.

>> s.32-33

Var mısınız, Ankara ile arkadaş olmaya?

Ankara Gezileri Başlıyor!

>> s.17-20

Çankaya Belediyesi'nin 'Derin' Çelişkisi Kuğulupark'ta Bir Garip Derin Budama

Av. Ülkü Şahin - Ekolojik Haklar Merkezi

Ankara'da ağaç olmak garip olsa gerek. Bozkırın ortasında ağaç olmak... Sakini olmayanlar çorak, kurak bir yer diye düşünür burayı. Oysa ilginçtir Ankara denildiğinde pek çok kişinin aklına Kuğulu Park gelir. Metropolün ortasında Ankaralılara bir nefes, bir duraktır Kuğulu Park. İnsanından hayvanına bitkisine kadar tüm canlılara sığınaktır. Bu sığınacağın çatısı ise Kuğulu Park'ın asırlık ağaçlarıdır.

Bugünlerde Kuğulu Park'ın çatısı yok. Çünkü Çankaya Belediyesi budama diyerek bu çatıdan tüm canlıları mahrum bırakacak bir kesim yaptı.

Budama denen bu garabetle Farabi Caddesi'nde bulunan Ekolojik Haklar Merkezi* adresinden çıkıp Tunalı-Kızılay istikametinde yürümek üzere evimize doğru giderken arkadaşlarımla Kuğulu'ya indiğimde karşılaştım. Budama demeye bin şahit ister: Ağaçlar sanki keresteye gönderilecek gibi yarısından kesilip atılmıştı. Gecenin karanlığında anlayamamıştık ne olduğunu. Ertesi gün ortalık aydınlandığında ise korkunç bir manzarayla karşılaştık.

Sosyal medyada oluşan tepkinin ardından Çankaya Belediye Başkanı Alper Taşdelen, görüntünün kendisini de rahatsız ettiğini ama mecbur olduklarını açıkladı. Belediye, budamanın nedeninin yazın yaşanan fırtınada ağaç dallarının kopup düşerek insanları yaralamış

olmasını gösterdi ve gerekli izinlerin alındığını bilimsel bir rapor doğrultusunda budama faaliyetinin yapıldığını ve yapılanın ise kesim değil "derin budama" olduğunu açıkladı. Derin budama kafaları karıştırmıştı. Bunun üzerine Anıttepe Forum ve 350Ankara'nın Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden Prof. Dr. Halim Perçin ile beraber yaptıkları bir keşfe katıldık. Kendisi bizlere öncelikle Kuğulu Park'ın Ankara açısından önemini anlattı. Ardından budamaya ilişkin bize aktardıkları şöyleydi: Parkta çok uzun zamandır bakım yapılmadığından ağaçların dalları ışığa ulaşabilmek için birbirleri ile yarışırken dallar göğe doğru uzamış, incelmış ve güçsüzleşmişti. Bu açıdan yaşanan kaza bilimsel olarak öngörülebilirdi, zira yıllarca bakım yapılmazsa böyle bir kaza yaşanması öngörülebilirdi. Derin budama denen teknik ise, kereste, gül gibi zirai üretimlerde uygulanan bir tekniktir ve parklara peyzaj budamasına uygun değildi, hele de kente bağ kuran simge niteliğinde olan Kuğulu Park için hiç uygun değildi. Halim Perçin'e göre bu ağaçlar kurumazdı yine yeşillenirdi ancak hem çok uzun zaman alırdı hem de biçimsiz bir şekilde pek çok sürgün verirdi.

Keşfin ardından Çankaya Belediyesine bilgi edinme başvurusunda bulunduk. Bu konudaki detaylı bilgiye Ekolojik Haklar Merkezi sayfasından ulaşabilirsiniz. Belediye verdiği yanıtta sorularımızı karşılamayan

önceki açıklamalarını tekrarlayan cevaplar verdi. "Bu konuda ilerleyen günlerde girişimlerimiz olacaktır çalışmalarımız yayınlanacaktır, takip edebilirsiniz." Gibi. Ancak şunu diyebiliriz ki Çankaya Belediyesi bilgi edinme başvurumuza verdiği cevap ile halkın bilgi edinme hakkını ihlal etmiştir bu durum gerek Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gerek yargı içtihatları uyarınca açıktır.

Belediye Kanunu'nun 14. Maddesi uyarınca Çankaya Belediyesi görevini ihmal etmiştir. Bu ihmalin faturası ise Kuğulu Park'ta yaşayan canlıların ve Ankara halkının bu biçimsiz ve çirkin görüntüye maruz kalmasına neden olmuştur. İhmalinin yanı sıra faturayı bir doğa olayına çıkararak mücbir sebeplerle bu işlemi yapmak zorunda kaldıklarını açıklayarak sorumluluktan kendilerini kurtarmaya çalışmışlardır. Oysa bir değil iki değil 48 ağaç budanmış 7 ağaç kökten kesilmiş bir parkta bunu gökten gelen bir olaya yüklenemez. Sınır aşmış bu açıktır. Ankara halkına Kuğulu Park canlılarına reva görülen bu estetikten uzak, peyzaj ilkelerine aykırı "derin budama", halkçı belediyeçilik iddiasında olan bir Çankaya Belediyesi'nin yaşadığı "derin" çelişkidir.

<http://ekolojikhaklar.org/>

Twitter-Facebook- Instagram : @ekolojikhaklar

Mail: destek@ekolojikhaklar.com

Bir direnme ve dayanışma biçimi olarak koşmak! Ankara'da hangi koşullarda, nerede, ne zaman birlikteyiz?

Alanur Çavlin, Aylin Göral

Koşmak hele hele uzun mesafe koşmak insanın kendisine karşı bir direnişi. Şimdilerde giderek artan şekilde bu kişisel direniş yönteminin, bedenimizle bedenimize karşı koyma şeklinin başka dayanışma biçimleri ile birleştiğini görüyoruz. İngilizceden çevirisi ile 'yardımseverlik koşusu' uzun mesafe koşucularının toplumsal bir soruna karşı farkındalık uyandırmak, dezavantajlı ve öncelikli gruplar için dayanışma ve burs fonları oluşturmak amacı ile yol çıkmaları, buluşmaları ve örgütlenmeleri. Daha moda tabiri ile 'sosyal sorumluluk' olarak da adlandırılan bu örgütlenme şekline biz unutturulmaya çalışılan adı ile 'dayanışma' demeyi tercih ediyoruz.

Eylem Havasında Koşmak

Türkiye'de yapılan en kalabalık koşu İstanbul'un iki yakasını koşarak aştığımız İstanbul (Avrasya) Maratonu. 39'uncusu Kasım 2017'de yapılan koşu bu defa sosyal sorumluluk yanında sosyal patlama ve eylem havasındaydı. Toplantı, gösteri ve yürüyüş gibi tüm barışçıl eylem biçimlerinin yasa dışı hale geldiği, barış mitingine gidenlerin öldürüldüğü bu 'olağandışı halde' sanki yürümekten korkutulanlar, yürümesi engellenen korku ve yasak sınırını aşarak koştu. Destek verdikleri grupları tanıtarak, kaybettikleri dostlarını yad ederek, burs ve destek fonlarını duyurarak... ama her durumda dayanışma ağlarını pekiştirerek. Yeri geldi kız çocukların okuması desteklendi, yeri geldi üniversite öğrencilerine burs sağlanması, yeri geldi öldürülen dostlarının adı iyilik ve barış peşinde koşmaya devam ederek ...

Uzun mesafe koşuları Ankara'da da artmaya başladı. Ama öncelikle Ankara'da düzenlenen en uzun soluklu koşu olan, 2017 yılında 82'ncisi yapılan Ankara 27 Aralık Büyük Atatürk Koşusunu hatırlamak lazım.

Bu koşu Atatürk'ün Ankara'ya geldiği tarihte ve bu tarihte izlediği irtifa farkı fazla olan 10.8 kmlik bir rotada kısıtlı bir sponsor portföyü ile kış koşullarında yapılıyor. Resmi kayıtlara göre 82. Büyük Atatürk Koşusu'nda yaklaşık 1000 kişi koştu. Uzun süredir devam bir başka Ankara koşusu da 29 Ekim haftasında ODTÜ Kampüsünde düzenlenen ODTÜ Cumhuriyet koşuları. Bahar aylarında Ankara ilk defa 2018 yılında düzenlenecek iki koşuya daha ev sahipliği yapacak. 22 Nisan 2018 Ankara Yarı Maratonu ve 10K Koşusu Eymir Gölünde yapılacak. Diğer koşu ise 6 Mayıs 2018'de ilk defa yapılacak Gordion Yarı Maratonu.

Eee 6 Mayıs deyip de geçip gitmek mümkün değil. Şimdiye kadar bahsettiklerimiz gibi kurumsal bir kimlikle ve kalabalık bir koşucu grubuyla olmasa da 6 Mayıs 2016 "Devrim'den Denizlere Koşuyoruz" pankartı ile ODTÜ Stadından, nam-ı diğer Devrim Stadından Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın ölüm yıldönümünde Denizlerin Karşyaka'daki mezarına koşan ODTÜ mezunlarını da unutmamalıyım...

Fotoğraf: kosukadimi.com

Ankara'da Koşu Grupları

Bir direniş ve dayanışma biçimi olarak Ankara'da koşan gruplar her geçen gün artıyor. ODTÜ Mezunlar Derneği Maraton Çalışma Grubu, Adım Adım Ankara, Ankara koşuyor, Ankarunning, Koşu Kadını ve Mizuno Running ilk anda sayabileceğimiz. Tüm bu grupların sosyal medyada sayfaları var, antrenman ve diğer aktiviteleri Instagram ve Facebook'tan takip edilebiliyor.

İnsan Hakları Anıtı'nın Gözaltına Alınma Nedeni Belli Oldu: "Sanatı ve Sanatçıyı Korumak"

Fotoğraf: Mehmet Özer

Yüksel Caddesi'nde bulunan İnsan Hakları Anıtı'nın etrafı sekiz ayı aşkın süredir polis bariyerleri ile çevrili. Gözaltına benzer görüntüsü ve insanları tedirgin eden polis noktası ile heykelin etrafının neden çevrildiği Halkevleri Eş Genel Başkanı Dilşat Aktaş'ın "Bilgi Edinme" başvurusu ile belli oldu. Ankara Valiliği'nin verdiği yanıtta göre İnsan Hakları Anıtı "Sanatı ve Sanatçıyı Korumak" için gözaltında!

Avukatlarıyla aracılığıyla Bilgi Edinme Başvurusu'nda bulunan Halkevleri Eş Genel Başkanı Dilşat Aktaş başvurusunda "Özgürlükler ve güvenlik arasındaki hassas dengeyi koruması gereken devletin, bu dengeyi yasalarla sağlaması gerektiğini, Ankara Valiliği'nin uyguladığı idari işleme ilişkin herhangi bir dayanak olmadığını, bu sınırları aşmanın temel hak ve özgürlüklere, silahlı ve şiddetsiz toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına ve ifade özgürlüğüne orantısız bir müdahale olduğunu" söyleyen Aktaş, İnsan Hakları Anıtı'nın bariyerlerle çevrilmesinin ve polis noktası oluşturulmasının nedenlerinin ve hukuki dayanaklarının bildirilmesini istedi.

"Uç ideolojik görüşlere müzahir şahıslar"

Cevap dilekçesi neredeyse her eylemde haklarını kullanan yurttaşlara saldırı talimatı veren, son olarak Meclis önünde müftülük yasasını protesto etmek isteyenlere gerçekleşen saldırı sonrası CHP Milletvekili Veli Ağbaba'nın "Bu yapıyor hepsini. Kadınlara saldırıyor bu, eylemcilere biber gazı sıkıyor diyen bu" dediği polis memuru M. K.'nin imzasıyla geldi.

Verilen cevapta Nuriye Gülmen ve Semih Özakça'nın başlattığı açlık grevinin kanuna aykırı eylem olduğu, bu eylemlerde herkese açık alanların "uç ideolojik görüşlere müzahir şahısların bulunduğu gruplarca" işgal edildiği söylendi. Bu eylemdeki kullanılan masa ve sandalyelerin gösteri hakkının sınırlarını aşmasına neden olarak gösteren Ankara Valiliği; gösterilerin silahlı ve şiddetsiz olması konusunda değerlendirmede bulunmayarak sessiz kaldı. Valiliğin yanıtındaki hukukilikten uzak bir biçimde, uç ideolojik görüşlere müzahir şahıslar deyimiyle kim ya da kimlerin anlatılmak istediği ise anlaşılmadı.

"Haklar kısıtlanabilir"

Ankara Valiliği tarafından verilen yanıtta; toplantı ve gösteri yürüyüşü ile düşünceleri açıklama ve yayma hürriyetinin "milli güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni, vatandaşların huzur ve güvenliğini sağlamak" için kısıtlanabileceği belirtildi. Valilik devamında şunları söyledi:

'Düşünce ve kanaat hürriyetinin' ihlali konusunda anayasaya aykırı olarak idarenin yapmış olduğu herhangi bir uygulama bulunmamaktadır. Aksine anayasada belirtilen hükümler ve yetki doğrultusunda tedbirler almaktadır.

Heykelin gözaltına alınma nedeni sanatı ve sanatçıyı korumakmış!

Valilikçe verilen yanıtın sonunda ise heykelin 1990 yılında vatandaşların beğenisine sunulduğu belirtildikten sonra şunlar ifade edildi:

Söz konusu heykel vatandaşlarımızın ortak kullanımında bulunmasına rağmen zamanla çeşitli uç ideolojik görüşlere müzahir şahıslar tarafından sahiplenerek kendi görüşleri doğrultusunda hazırlanan afiş, bildiri vb. malzemeler yapıştırılmak suretiyle kendi amaçları doğrultusunda kullanılmaya başlanmış, üzerine asılan ve yapıştırılan malzemeler ile de çoğu zaman görüntü kirliliği oluşturacak şekilde heykelin doğal görüntüsüne zarar verilmiştir. Son olarak (24) saat esasına göre gündüz/gece olmak üzere "süresiz açlık grevi" adı altında gerçekleştirilen kanuna aykırı eylemler esnasında ise kamuya ait olan

Fotoğraf: Mehmet Özer

heykel önüne konulan masa, sandalye, koltuk vb. yaşam malzemeleri ile yerleşke haline getirilerek işgal edilmek istenmiştir. Bunun üzerine bu kanuna aykırı eylemi gerçekleştirilen şahıslar men edilerek bir daha bu şekilde bir eyleme tevessül edilmemesi için heykel bariyerleri ile koruma altına alınmıştır.

Alınan bu koruma tedbiri Anayasamızın Sanatın ve sanatçının korunması başlıklı 64.maddesinin "Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alın" hükmüne aykırı olmadığı gibi aksine bu hüküm gereği sanat eserini koruyucu yöndedir. Belirtilen insan hakları heykel belirli bir görüşe müzahir bir zümreye ait değil toplumun tamamının hak sahibi olduğu kamusal bir simgedir.

Valiliğimizce alınan yasaklama kararının sona ermesi veya eylemci şahıslar tarafından günde (2) defa olacak şekilde gerçekleştirilen kanuna aykırı eylemlerin son bulması ve emniyet tedbiri alınmasında lüzum bulunmadığının anlaşılması halinde söz konusu emniyet tedbirlerinin son bulacağı değerlendirilmektedir. Bu konudaki takdir idareye aittir. Bilgilerinize rica ederim.

Türkoğlu: "İdare açıkça keyfi hareket ediyor. Bizlerin aklıyla alay ediyorlar!"

Konuyla alakalı başvuruyu yapan Aktaş'ın avukatı Av. Seçkin Türkoğlu şunları söyledi:

Esasen biz bu başvuruyu açacağımız iptal davasına dayanak olarak yaptık. İdarenin bu kolluk faaliyetinin yasal bir dayanağı var mı onu öğrenmek istedik. Yasal dayanağının olmadığını gördük. İdare bir tanımlama yaparken bir kanuni dayanağının olması gerekir. Ancak Valiliğin, yanıtında ifade ettiği "uç ideolojik görüşlere müzahir şahıslar" tanımlaması kanunda mevcut değildir. Bu durum idarenin keyifliliğini bize göstermektedir. 'Sanatı ve sanatçıyı koruyoruz' derken ise açıkça bizlerin aklıyla alay etmektedirler. Bu konuda yorum yapmaya dahi gerek duymuyorum. İfade özgürlüğüne getirilen bu kısıtlamaya karşı dava açacağız. Türkiye'nin bir hukuk devleti olması ve idarenin hukuka uygun davranması için elimizden geleni yapacağız. / toplumsal hukuk.net, Solfasol

Arjantin Caddesi ve Filistin Caddesi'nin Kesiştiği Meydan*

Akın Atauz

Fotoğraf: Vidabeth Bensen - 1964

İnanılması biraz güç. Bir kasaba görüntüsü gibi algılanabilecek, ama o zaman Ankara'nın en gözde semtlerinden biri olan bu GOP manzarası, sadece 55 yıl öncesine ait. Henüz Sheraton ve Karum yapılmamış, caddenin (yukarı çıkarken) sol tarafı boş. Sağ tarafında ise, sadece iki katlı "14 Mayıs Evleri" var. Ama onlar fotoğrafta gözüküyorlar. Sanırım bu 2-3 katlı ama "14 Mayıs Evleri" konut kooperatifine ait olmayan evler, daha yakın zamanda yapılmış. Attar Sokak ne kadar bakımsız bir yokuş. Arkada pembe ev ve Borazan Sokak, tam eski havasında. Daha arkadaki, Seymenler Parkı'na bakan lüks konut sitesi henüz yapılmamış.

Mahallenin tarihini herkes biliyordur, sanırım: Orası, 1950 yılları ertesinde, Demokrat Parti'nin (DP) "meclis seçimlerini" kazanarak iktidara geldiği 14 Mayıs 1950'nin şerefine, DP'li milletvekilleri başta olmak üzere, partili bir grubun oluşturduğu bir konut kooperatifi ve onun, kentin dış çeperlerine doğru yarattığı yeni bir mahalle. Bu mahallenin tarihi ile ilgili çok sayıda yayın bulunuyor, bunları tekrarlamayacağım.

Ancak bir tek şeyi söylemek gerek: 1960'daki askeri darbeden sonra, (o zamanlar bu askeri darbeye "devrim" ya da "ihtilal" deniliyordu) mahallenin adındaki DP'nin seçim başarısını hatırlatan 14 Mayıs'ın da değiştirilmesi gerektiğini düşünen devlet aklı, (bu akıl, bütün cumhuriyet dönemi boyunca ve ülke çapında, yer isimlerini, hep egemen ideolojiye göre) mahallenin adını değiştirmiştir. 27 Mayıs öncesinde, Kızılay'da oldukça sık yapılan gösterilerde (o zamanki adı "nümayiş") her zaman tekrarlanan marş, Gazi Osman Paşa Marşı idi. Neden bu marş DP'ye karşı olsun, ya da gösteri yürüyüşçüleriyle (nümayişçilerle) Osman Paşa'nın ve Plevne'nin ne ilgisi vardı ve neden bir Osmanlı marşı tercih edilmişti filan diyorsanız, bu sorulardan hiç birinin yanıtını bilmiyorum.

Ancak şunu söyleyebilirim belki: Osman Paşa, (sonunda yenilse bile) inanılmaz bir direniş göstermişti. Belki bir ikinci neden, okullarda müzik derslerinde öğretilen marşlar içinde, çocukların melodisini en çok sevdiği marşlardan biriydi Plevne Marşı... Belki de herkesin bildiği ve sevdiği bu marş, kendiliğinden, bütün göstericilerin ortak bir direniş sloganına dönüşmüştü... Bu nedenle, 27 Mayıs ile Osman Paşa Marşı arasında çok sıkı bir bağ vardı. Aynı nedenle "14 Mayıs" gibi bir DP zaferi yerine, Gazi Osman Paşa gibi bir direnişi (ve 27 Mayıs'ı) hatırlatan bir ad tercih edilmişti sanırım. Mahalle artık, DP ile değil, ona direniş hareketinin marşındaki Osman Paşa adıyla anılacaktı.

Aradan biraz zaman geçince de bu isim (Gazi Osman Paşa adı) çok uzun gelmeye başladığından, mahalle kısaca GOP oldu. Belki bu da 27 Mayıs'a karşı bir darbeydi...

1950'li yıllarda 14 Mayıs Evleri semti, Ankara'nın en lüks villalarının bulunduğu semtin adıydı.

Aynı yıllar, ABD ile Türkiye'nin ilişkilerinin en fazla gelişmiş olduğu dönemdi. Ankara'da çok fazla sayıda "Amerikalı" yaşardı. Sanırım hepsi de subay/astsubay ya da ordunun bir parçası olarak Ankara'ya tayin edilmiş olanlar, birlikte eşlerini, çocuklarını da getirirdi ve bu aileler, kentin içinde rahatça oturabilecekleri evler kiralarlardı. Belki biraz da, ABD'de daha önce gelişmiş olan "banliyö/ suburb" tür evleri arayan Amerikalılar, Ankara'da en çok 14 Mayıs Evleri Mahallesinin, bahçe içindeki iki katlı evlerini beğenirlerdi (ikinci beğenilen semt de, Bahçelievler'di). 14 Mayıs Evleri'nde 1950'lerde, çok sayıda Amerikalı aile yaşardı. Burası adeta bir "Küçük Amerika" gibiydi.

Ancak bu fotoğrafın çekildiği yıllarda, Ankara, artık Amerikalılar için eskiden olduğu kadar güvenilir bir kent olmaktan çıkmaya başlamıştı. 27 Mayıs "Devrimi" ile birlikte, Amerikan karşıtı bir düşünce ("antiemperyalist") gelişmeye başlamış, özellikle "sol" siyaset, şiddetli bir Amerikan karşıtı söylem geliştirmişti. Artık, caddelerde Amerikan karşıtı sloganlara yürüyüşler yapılıyor ve Vietnam savaşının da yavaş yavaş yükselmesiyle birlikte, "Çirkin Amerikalı", dünyanın her yerinde olduğu gibi "go home" sloganlarıyla protesto ediliyordu.

Ankara, Amerikan karşıtı hareketlerin, örgütlenmelerin hızla güç kazandığı bir kent olmuştu. Çünkü 50'lilerde, Ankara'dan başka hiçbir kentte, kentin gündelik yaşamına karışmış, bu kadar çok sayıda Amerikalı görünmüyordu. Ankara'da Amerikalılar, yandaki komşu kiracı, çarşıda-pazarda, pastanelerde, sinemada karşılaştığınız [bu çok sık görülmezdi, çünkü ordu mensuplarına ait ve adına PX denilen (bu PX'ler belki ayrı bir "kent özelliği" olarak yazılmalı), özel alış-veriş yerleri vardı] kişiler olarak, kentin yaşamındaki yerlerini almışlardı.

1950'li yıllarda "Amerikan hülyasının" üzerindeki sırlar henüz dökülmemiş ve "foya" ortaya çıkmamıştı. İkinci Dünya Savaşı'nda Avrupa'nın, daha sonraki "Soğuk Savaş" döneminde de, Berlin'in kurtarıcısı, (ya da yaşamasını sağlayan), o "demokrasinin kalesi" ülke görüntüsü, yıpranmamıştı.

Ankara bakımından ise, Amerikan hülyasının en güçlü besleyicisi, sadece Hollywood filmleri gösteren Ankara sinemalarıydı (Avrupa filmleri çok seyrekti

ve Türk filmleri kentin güneyine uğramazdı). Ankara sinemalarına her hafta Amerikan filmleri gelir ve orada, "dünyadaki cennette" nasıl yaşanılıyor, görürdünüz. Bu nedenle, Amerikalılara/onların yaşam biçimine, çok imrenirdiniz. Ankara'da, daha çok 14 Mayıs Evleri Mahallesinde yaşayan Amerikalılar da, bu refah dolu, zengin ve demokrasi içinde yaşayan mutlu halkın, küçük bir parçasıydı.

İlk yıllarda kent yaşamının daha çok içindeydiler. Ev sahipleri ve taksiciler, lüks gıda maddeleri satan işyerleri vb. Amerikalıları çok severdi. Canlı bir kazanç kapısı açılmış gibiydi. Ama önce çocuklar için okullar, sonra sinemalar ve daha da sonra PX'ler, Ankara'daki askeri üslerin içine çekilmeye başladıkça, yavaş yavaş kent yaşamından çekildiler. Vietnam Savaşı ise, Amerikan düşmanlığının gelişebilmesi bakımından, kesin bir dönüm noktası oluşturdu.

Ancak bu Amerikan karşıtlığı, kesin bir biçimde "sol" siyasetlerin (sosyal demokratların değil) çabası ile oluşmuştu. Ankara'da da, ABD'nin içindeki sol siyaset, (giderek 1968 hareketini ABD versiyonu hazırlayan ve "hippie" hareketine doğru evrilen direnişler) 1960'ların Avrupa'sında, başta Fransa ve İtalya olmak üzere, güçlenen sol siyasi partiler, işçi ve öğrenci hareketleri, ABD karşıtlığı ve Vietnam Dayanışması, Çin (Mao Dönemi) sempatisi, bütün Güneydoğu Asya'da gelişen Amerikan karşıtı protestolarla eş zamanlı bir sokak hareketi gelişmişti.

Tekrar fotoğrafa dönecek olursak, bir taşra kasabasının otobüs durağı gibi görülen bu yer, Ankara bakımından, hem en lüks ve "zenginler" mahallesinin ortası, hem de azalmış da olsa, Amerikalıların bulunduğu semt ve bütün bunların üzerine, gecekondu konut türünün en karşıtı sayılabilecek konut dokusunun oluşmuş bulunduğu yerd. Fotoğraf, bir anlamda Ankara'daki "sınıf mücadelesi" bakımından ve Ankara'daki "antiemperyalist" mücadele bakımından, odak noktası sayılabilecek bir yerin, şimdiki gözle görünüşünü veriyor. "En lüks semt" bile, ne kadar "lüks" imiş ve ne kadar milli imiş vb. gibi küçük ipuçları sunuyor...

Elbette çok daha fazlasını görebiliriz bu fotoğraftan, ama şimdilik bu kadar.

İnci Gürbüzatık'ın Misket Romanı Üzerine

Nurgök Özkale

Doğadaki en aciz canlı olan insan korunma içgüdüsüyle bir arada yaşamayı seçmiş, ortak yaşam alanları oluşturmuş, çevresine yığıldığı eşyanın yanı sıra belleğinde geçmişini biriktirmiştir. İnsanın belleğinde tuttuğu geçmiş onun insan olma yolculuğunda en önemli malzemesidir. İnsan böylece kültürler ve uygarlıklar yaratmış, kendine ait ortak değerler üretmiştir. Dil, çeşitli söylem biçimleriyle kuşaktan kuşağa bu değerleri aktarır, kuşaklar arası devamlılığı sağlar. Dil gibi toplumsal hafızayı diri tutan temel araçların başında evler, sokaklar, mahalleler, caddeler, pazar yerleri, ibadethaneler, tiyatrolar, sinemalar, hastaneler, vb. gibi ortak yaşam alanları gelir.

Bellekte taşınanların devamlılığı insanın insan olma yolculuğunda yaşamsal öneme sahiptir. Görüntülerin, anların, tat ve kokuların kesintiye uğraması insan için ağır sonuçlar doğurur. Savaşlar, zorunlu göçler, ömürlerin geçtiği evlerin yok olması insanda onulmaz yaralar açar.

Bu sebeptendir ki, Ruslar, Moskova'da yıkılan kiliselerinin, birebir, tıpkısının aynılarını yeniden yapmış, Almanlar İkinci Dünya Savaşı sonrası patatesin kabuğundan bile tasarruf ederek, önce tiyatro binalarını ve sonra şehirlerini yeniden inşa etmişlerdir. James Joyce'un kitaplarında anlattığı Dublin sokaklarında okuyucuya kılavuz ayak izleri vardır; sokaklar hâlâ Joyce'un anlattığı gibidir. Kaldırımlardaki ayak izlerini takip ederek, Dublin sokaklarında kitapta dolaşır gibi dolaşabilirsiniz.

Peki, Ankara'da bu mümkün müdür? Günümüz Ankara'sında 1950'li yılların sokaklarını, evlerini, mahallelerini bulabilir miyiz? Bu soru, İnci Gürbüzatık'ın Misket romanında acıya bulanmış bir hüznle karşılık buluyor. Otobiyografik öğeler kullanılarak kurgulanmış olan anı-roman; ancak savaş sonrasında tanık olunabilecek kadar travmatik bir yıkımı, ideolojik cehaletin cumhuriyet insanına ve Ankara'ya yaptıklarını anlatıyor.

Bu savaşta ne yazık ki cehalete yenik düşülmüştür. Cehalet önce o mahalleleri kendi haline bırakmış, sonra da yıkıp yok etmiştir. Ankara cehaletin elleriyle kültürel, mimari, ekolojik bir erozyona uğramıştır.

Yazar, Misket romanında çocukluk anılarının izlerini sürerek, Ankara'nın yok edilen mahallelerinde dolaşarak, okuyana hüznü boğan deli bir telaş ve acıyla Ankara'yı, başkentimizi, "bir ulusun evi"ni; ortak tarihimizi hafızalarımızda yeniden inşa ediyor.

Misket romanı yazarın kendi deyimiyle, içten dışa açılan, söküldükçe ilmeği geçmişe bağlanan bir yumak gibi sarılarak bizi 1950'li yılların Ankara'sına götürüyor. Ankara'nın eski sokaklarında, mahallelerinde dolaşarak, evlerin içine giriyor, insanlarıyla tanışıyoruz. Yazar, o mahalleleri, evleri, sokakları ve insanları hüznü bulanmış bir üslupla, şiire yaklaşan bir dille anlatıyor; çocukluk dönemindeki tanıklıklarını, gözlemlerini, yine bir çocuğun duru bakışıyla aktarıyor okuyucuya.

Misket romanında, "annesiz kalan çocukların masal kahramanlarına dönüştüğünü", kimsesiz kalmanın ağırlığını fark ediyor çocuklar. Babalarının "balını görmediğimiz bir işçi arı" ya da "karınca" gibi çalıştığını gözlemliyor, "Birine beddua mı edeceksin? Allah seni cahille uğraştırırsın de yeter." diyen anneannenin sözünü saklıyorlar akıllarının bir köşesine. 1950'li yıllarda çocuk olan yazarın gözünden olaylara, durumlara tanık olurken bir kez daha anlıyoruz: Çocuklar her şeyi görür, algılar, sezer. Çocuklar sessiz tanıklardır. Ama yetişkinler bunu hep gözden geçirir. Kız çocukları çok küçük yaşlarından başlayarak cinsiyet ayırımına maruz kalır, bu yüzden kiraz sevmezler. Ancak erk hep yetişkinlerin elindedir; çocuklar bütün çırpınmalarına rağmen hiçbir şeyi değiştiremez, anne babaları tarafından korunmaları gerekirken, çaresizlikten erkenden

büyür; yetişkinleri anlar, onlara anne baba olurlar.

İnci Gürbüzatık, çocukluğunun Ankara'sını anlatırken, koşulları ne kadar kötü olursa olsun, bireyin kendi yaşamından sorumlu olduğunu belirterek umut veriyor okura. Bütün kırılmışlığına rağmen, yazar (çocuk) hiç kimseyi suçlamıyor, kimseye kızmıyor, okuyucunun kızmasına da izin vermiyor.

Romanda sözü edilen insanlar, günümüzdeki kapı komşularımızdan daha yakın geliyor bize. Rum ve Ermeni komşularla, mahalleler daha güzel.

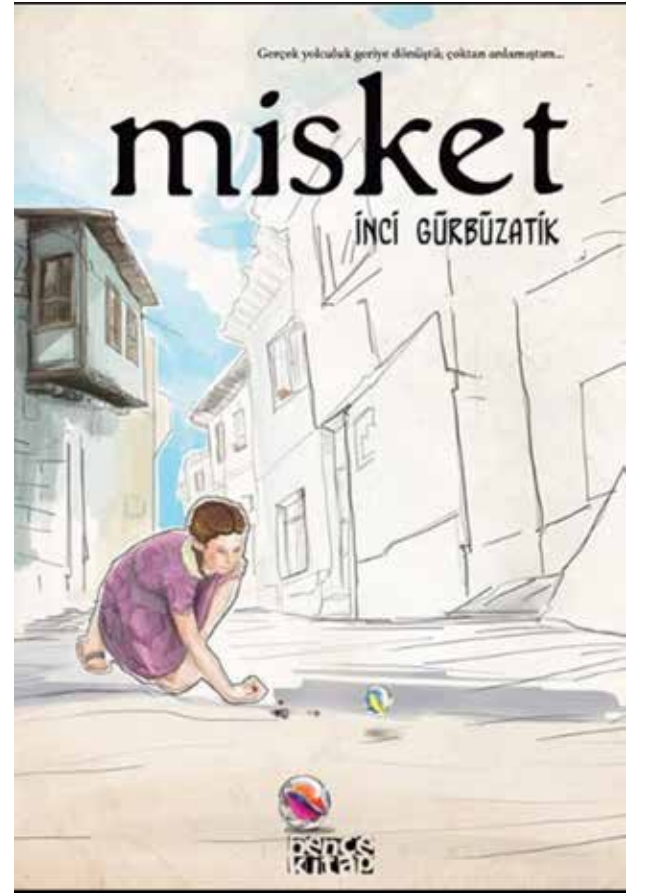
O zamanlar çocuk olan yazarın koruması altında mahalleden çalıştığı pavyona giden genç bir kız, hikâyesi yürek burkan Aysel abla. Gizli ırkçılığımızın yüreğimizi kızarttığı Menekşe teyze. Yazara "On beş lira" yazan, çocukların sevgilisi, adı gibi kendi de şahane Sivildelipaşa kadın. Mahalledeki hiçbir komşusunu kendinden aşağı görmeyen, kimseyi ayırmayan anne. Yürekte derin bir aşkla anımsanan ah o baba. Ve diğerleri. Teyzeler, eniştelere, kara büyüden bıkmayan karanlık kimlikli akraba ve komşular... Kısacası her biri, ayrı ayrı, birer kitap kahramanı olacak kadar derin; unutulmaz karakterler.

Romanın akışı boyunca sık sık sözü edilen intiharları, onca yoksulluğa ve acıya terk edilmiş Ankara (ve insanının) metaforu olarak okudum. Ankara'nın yalnızca evleri, sokakları, mahalleleri değil; kendi hallerine terk edilmiş insanları da yok oldular.

Kitabın, yazarın eski komşu Hicran ile yıllar sonra yeniden karşılaşmasını anlattığı bölümle sona ermesi, okura çok güçlü bir şekilde o mahallelerin artık yok olduğunu, o insanların ortadan kaybolduğunu; ortada kalanın ise erkeğe teslim Hicran-halimiz de öyle- ve Ankara olduğunu acı bir şekilde vurguluyor.

Yazar, bu kadar fazla detayı nasıl anımsadığı sorulduğunda o sokaklara girer girmez belleğinde saklı duranların bir şişenin tıpasının açılması gibi ortalığa döküldüğünü söylüyor. Önce burun anımsar, sonra beden. Böylece bellekte canlanır her şey. Ancak, izleri ortadan kaldırılırsa insan kim olduğunu anımsayamaz, nereden gelip nereye gittiğini unuttur. Dönüp geçmişe bakınca her şeyi yerli yerinde bulmak bu nedenle huzur verici; sokakların, evlerin, ortak yaşam alanlarının korunması bu sebepten çok önemlidir.

Geçen yıl bir arkadaşım birkaç günlüğüne İtalya'nın Bolonya kentine gitmiştik. Dünyanın ilk üniversitesinin bulunduğu şehrin sokaklarında dolaşırken fark ettiğim ilk şey, üstleri tozlu eski binaların sıvaları dökülmüş, renkleri solmuş duvarları oldu. Bir süre sonra sıvaları dökülmüş, soluk renkli duvarların sırrını kendi kendime çözdüğümde utançtan kıpkırmızı kesildim. Bolonyalılar geçmişe duydukları derin saygıyla, binanın o ilk boyasına dokunmuyor, sıvasını değiştirmiyorlar. Ülkemizin yakın geçmişinde bir cumhurbaşkanı, İtalya gezisi sonrasında; "Roma'da hiç alışveriş merkezi yok. Eski binaları korumuşlar." diye bir açıklama yapmıştı; gülsem mi ağlasam mı bilememiştim.

İnci Gürbüzatık, Misket romanında belleğimizi tazeleyerek bizi Ankara'yı yeniden inşa etmeye çağırıyor. Önce anımsamak lazım ama. Biz anımsamasak o mahalleler hiç olmamış, o evlerde hiç oturulmamış, o insanlar hiç yaşamamış gibi. Biz anımsamasak, bizi kimse sevmemiş, çocukluğumuz kimsesiz kalmış, o sokaklarda hiç misket yuvarlamamışız gibi. Biz anımsamasak hiç olmamışız gibi.

1994 yılında Hollanda'da bir kursa devam ederken, bir gün küçük bir ayakkabıcı mağazasına girmiştik bir arkadaşımınla. Raflardaki ayakkabılara bakarken, mağaza çalışanı bir genç kız yanıma yaklaştı, sorularımıza Türkçe cevap verdi. Sohbet sırasında; "Ermeniyim..." dedi. "Ankaralıyım..." 80 sonrası Hollanda'ya göçmüşler.

Ankara, başkentimiz, evimiz... Bozkırın bir çukurunda yeşermiş bir umuttu oysa. Bir zamanlar çevresi bağlarla çevrili, şırl şırl derelerin aktığı bir yerdi. Hiç kimse söylemese bile bunu, hiçbir kitap yazmasa dahi, bunları bize semt ve cadde adlarına saklanmış geçmiş fısıldıyor; hem de teker teker. Bülbülderesi, Seyranbağları, Bentderesi, Kavaklıdere, Keklikpınarı, Cevizlidere... Ve daha niceleri. Bu dereler, bu bağlar korunsaydı Ankara, Amsterdam ya da Venedik'ten daha güzel olmaz mıydı? O Ermeni komşularımız gözü arkada, o Rum teyze gözü açık gitmeselerdi öteki tarafa, biz daha güzel olmaz mıydık? Bu kadar ortada, bu kadar gözümüzün önünde olan bir gerçeği görüp de üzülmemek, acı çekmemek mümkün mü? Hatta daha da fazlasını; daha güzel bir Ankara, daha yeşil bir ev, doğanın içinde bir başkent istemek; bunun için ne gerekiyorsa yapmak gerekmez mi? Dönüp bakınca yerinde değil geçmişimiz. Gördüğümüz kocaman bir boşluk. Evlerimizin yerine koydukları legoya benzeyen çirkin gökdelenler; mahallelerimizin üstünde ise iğrenç alışveriş merkezleri yükseliyor.

İnci Gürbüzatık, Misket romanında belleğimizi tazeleyerek bizi Ankara'yı yeniden inşa etmeye çağırıyor. Önce anımsamak lazım ama. Biz anımsamasak o mahalleler hiç olmamış, o evlerde hiç oturulmamış, o insanlar hiç yaşamamış gibi. Biz anımsamasak, bizi kimse sevmemiş, çocukluğumuz kimsesiz kalmış, o sokaklarda hiç misket yuvarlamamışız gibi. Biz anımsamasak hiç olmamışız gibi.

Funda Şenol Cantek ile Söyleşi

Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Birimi Deneyimi Üzerinden Onarıcı Adalet Mekanizması

Söyleşi: Solfasol'den Alanur Çavlin ve Elif Koca

Cinsel taciz her açıdan yıpratıcı ve çetrefilli bir toplumsal sorun. Çözümü ve ortaya çıkardığı yaraların sarılması için her toplumsal sorun gibi kesintisiz olarak mücadele edilmesi, bütünlüklü bir yaklaşımla çözüm arayışında bulunulması gerekiyor. Bu alanda toplumsal cinsiyet perspektifi ile İstanbul Sözleşmesi'ni dayanak olarak kabul edilerek atılmış önemli adımlardan birisi üniversitelerin bünyesinde kurulan Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Birimleri. Biz de bu birimlerden ilki olan Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Birimi'nin KHK ile görevine son verilene kadar üyesi olan Funda Şenol Cantek ile tacizin tanımından onarıcı adalete, tacize hayır demeyi öğrenmekten teşhire kadar geniş bir perspektifle sohbet ettik.

Funda Şenol Cantek: Taciz eylemi nedir, bir şeyin taciz olup olmadığını anlamak için hangi yöntemleri kullanabiliriz, sorusu ile başlayabiliriz. Benim şu ana kadar ki deneyimim de, okuduklarım da, hukuk mevzuatı da şunu gösteriyor: Karşı taraftaki kişiyi, hangi cinsel kimlikten olursa olsun, rahatsız eden, onda şiddete uğradığı izlenimini uyandıran, özellikle cinsel şiddete uğradığı izlenimini uyandıran her türlü söz ve eylem cinsel taciz kapsamına giriyor. Bir bakış bile, hani argoda 'kesmek' olarak tabir edilen bakıştan başlayarak cinsel şiddet veya saldırı dediğimiz tecavüze kadar uzanan geniş bir skalada her türlü eylem cinsel taciz kapsamına giriyor. Bazen böyle dediğiniz zaman "Aaa o zaman kimse kimsenin gözüne bakmayacak olur mu?" diyorlar ama işte öyle değil. Bununla baş edebilmek için yapabileceğimiz şey şu: karşı tarafı yaptığı şeyin bizi rahatsız ettiği ve taciz kapsamına girdiği konusunda uyarmak.

Solfasol: Nedir uyarlamak?

Funda Şenol Cantek: Şöyle: "Bu yaptığın şeyden rahatsız oldum, şu söylediğin söz bana şunu hissettirdi, beni rahatsız etti. Senin bana karşı şu tür bir niyet taşıdığını düşündürdü. Rica ederim bunun farkına var" gibi kibarca bir uyardıktan bahsediyoruz. Ama bu yeterli olmuyorsa tabii ki nefsi müdafaa kadar varabilecek, biraz daha şiddetli artan şekilde karşı tarafı bu konuda bir duyarlılık kazanmaya yönlendirmek gerekiyor. Mesela saldırıya dönüşürse cinsel taciz biz de karşı tarafa şiddetle karşılık verebiliriz. Bazen uyarı çok işe yarıyor çünkü, bazen karşı taraf yaptığı şeyin muhatabını rahatsız edeceği, cinsel tacize uğradığı hissini uyandıracığı konusunda bir zihinsel yapıya ve kültüre sahip olmayabiliyor.

"Senin benim taciz olarak anlamadığımız mesela espri, takılma, arkadaşlığın getirdiği yakınlığın bir uzantısı olarak gördüğümüz bir davranışı bir başkası taciz olarak görebilir. Bunun bir reçetesi yok. Şu davranış tacizdir bu değildir gibi bir reçete yok. Kimisi için bir bakış bile tacizdir diğeri için elini omzuna atmak taciz değildir."

daha zor gibi görünüyor gözüme.

Funda Şenol Cantek: Evet daha zor. Çünkü benim benim taciz olarak anlamadığımız mesela espri, takılma, arkadaşlığın getirdiği yakınlığın bir uzantısı olarak gördüğümüz bir davranışı bir başkası taciz

olarak görebilir. Bunun bir reçetesi yok. Şu davranış tacizdir bu değildir gibi bir reçete yok. Kimisi için bir bakış bile tacizdir diğeri için elini omzuna atmak taciz değildir. Hukukta da böyle; davranışın birinin rahatsız etmesi kriter. Bunu genelde erkekler çok abartılı buluyorlar, genelde taciz edenler erkekler olduğu için "kardeşim hiç bir şey mi yapamayacağız?", "beğendiğimizi nasıl ifade edeceğiz?", "bir kadınla arkadaşlık edemeyecek miyiz?" diyorlar. Ama bununla mücadele etmek de sonuç olarak o kadar zor değil. Karşı taraf size rahatsız olduğunu ifade ettiğinde ya ona niyetinizi açıklarsınız, ben o anlamda söylemedim dersiniz ya da davranışlarınızı değiştirir ve rahatsız olan kişiden uzaklaşırsınız.

Solfasol: Tacizin bir reçetesi yok ama uyarmanın mı bir reçetesi var?

Funda Şenol Cantek:

Uyarlamak bir yol ve çok etkili bir yol. Ben kendi deneyimlerimden bunun etkili olduğunu gördüm. Uyardıktan sonra bir tek bize değil başkasına yönelik davranışlarını da kontrol altında tuttuğumu gördüm. Bunun karşı tarafta nasıl karşılık gördüğünü fark ettiğimi gördüm. Bu çok işleyen bir yöntem. Bu ikili ilişkilerde böyle ama diyelim ki iki kişi arasında bunu çözemedi ve biri şikayette bulundu; o zaman işte onarıcı adalet mekanizması var. Aynı ayrı taraflarla görüşüyorsunuz, dinliyorsunuz ve siz kendiniz bir kanaat geliştiriyorsunuz. Ancak sizin bu konuda eğitim almış olmanız lazım herkes yapamaz bunu çeşitli konularda psikoloji, toplumsal cinsiyet, hukuk gibi ilgili konularda eğitimden geçmeniz gerekiyor; cinsel kültür ve cinsel ilişkiler konusunda bilgili olmanız gerekiyor. Tarafları dinleyerek bir kanaate ulaşıyorsunuz. Gerçekten ortada taciz, şiddet olduğuna inanıyorsanız karşı taraftaki kişiyi, taciz ettiği iddia edilen kişiyi, uyarıyorsunuz. Bak bu karşı tarafta şöyle bir his yaratmış, zarara sebep olmuş, eğer sen bu davranışında ısrar edersen başına şunlar gelebilir. Ya bu konuda arkadaşından özür dile ve kendini anlat ya da onun çevresinden uzaklaş. Bunun gerçekten hukuki mevzuatta da böyle bir yeri var bunun uzaklaşması gerekiyor hani uzaklaştırma cezası alıyor ya daha ileri aşamasında da böyle oluyor. Karşı tarafa da diyorsunuz ki bak senin taciz ettiğini iddia ettiğin kişi de aslında davranışının taciz olmadığını düşünüyor, böyle bir örneğe eğer, o sadece seni beğendiğini ve ifade ettiğini düşünüyor. Ama belli ki bu rahatsız etmiş seni, senin nezdinde taciz olarak algılanmış ama karşı tarafın niyeti bu değilmiş ama yine de rahatsız oluyorsan, tabii yine de olma ihtimalin var, bu önemli. Biz onu uyardık bu davranışlarına son verecek. Ama uyarıya rağmen yine de sistematik tacize devam ederse ve sistematik tacizin cezası çok ağır.

"Sistematik taciz uyarıldığın halde peşine düşmeye, bakış atmaya mesaj yazmaya, hangi taciz hareketleri ise onlara devam etmek demek. Sistematik hale geldiğinde tacizin cezası çok daha büyük."

Solfasol: Ne demek sistematik taciz?

Funda Şenol Cantek: Sistematik taciz uyarıldığın halde peşine düşmeye, bakış atmaya mesaj yazmaya, hangi taciz hareketleri ise onlara devam etmek demek. Sistematik hale geldiğinde tacizin cezası çok daha büyük. Bayağı bir ceza davasına dönüşüyor öyle soruşturma ile kapatılacak bir şey değil çünkü cinsel şiddete dönüşme ihtimali var. Ve karşı karşı tarafın özgürlüğünü kısıtlama riski var. İşte böyle bir kurum işte onarıcı adalet sistemi.

Solfasol: Taciz davranışı iki kişinin arasındayken ikisi ile de konuşuyoruz. Bu davranışların birinin kafasında yansımaları nedir diğerinin kafasındaki yansımaları nedir. Peki ikinci aşamada ne oluyor bazen bu insanlar bir iş yeri bir arkadaş grubu, üniversitede sınıf arkadaşları olur, bizim Solfasol ortamımızdaki gibi birlikte gönüllü çalıştığımız insanlar olur. Tarafların sadece ikisinin birbirine karşı aldığı kararlar değil, belki bu kararlara bağlı olarak ya da bağımsız olarak nasıl işlemesi gerekir. Üçüncü kişilerin de bazı tavırların olması ya ilişkilerini düzenlemesi gereken durumlar olur. Bunun ölçütü ne, ne yapacağız?

Funda Şenol Cantek: Yani aslında şöyle bir şey var, günümüzde de bu çok tartışılıyor: o insan bunu yapmaz, çok sevdiğimiz biridir, benim tanıdığım A kişisi, B kişisi bunu yapmaz... İşte orada büyük bir sorun var. Belki gerçekten senin tanıdığın A, B tacizci birisi değil senin algında ama bu ilk söylediğimiz konuyu gündeme getiriyor. Karşı tarafı rahatsız eden bir şey yapıyorsa cinsel saldırı ya da cinsel taciz izlenimi yaratıyorsa o cinsel taciz ya da cinsel saldırdır. Benim omzuma kolunu attığında ben rahatsız olmuyorum olabilirim, ama başka biri rahatsız oluyorsa ona cinsel taciz uygulamış oluyor. Biraz nasıl karşılık bulduyuyla ilgili cinsel taciz meselesi, sorun o. Hakikaten birilerine kefil olabilirsin ama olmamalıdır.

Solfasol: Benim aslında sormak istediğim biraz daha farklıydı, ama vurguladığın konu çok önemli bir açılım oldu. Böyle bir durumda sonradan ilişkilerde üçüncü kişiler olarak yürüteceğimiz hukuku nasıl belirleyeceğiz? Hukuka göre mi karar vereceğiz, yoksa arabuluculuk mekanizmasından gelecek yanıtla göre mi karar vereceğiz? Üçüncü insanlar olarak nasıl karar vereceğiz? Siz arabuluculuk mekanizması içerisinde tarafları dinlediniz, onlar birbirlerinin ifadelerine ve arabulucuların kararlarına göre ayarladılar diyelim ki ilişkilerini, aralarına mesafelerini koydular ya da koymadılar. Peki bu durum üçüncü insanlara yansıtıldığında onlar nasıl karar verecekler, nasıl mesafe koyacaklarına? Birlikte çalışma hukuklarını, birlikte sınıf arkadaşı olarak ilişkilerine, ortak projelerine?

Funda Şenol Cantek: O zaman yansımaya çalışacak işte genele, kamunun geneline yansımaya çalışacak. Asıl arabuluculuğun biraz da meramı bu. O meseleyi biz sizinle çözdük. Bir arabulucu ve taraflar bu kişinin yaptığının farkına vardığını, karşı tarafın da onu gerektiği gibi ve medenice uyardığını düşünüyoruz ve tamam bitti. Eğer tacizci olduğu iddia edilen kişi devam ederse davranışlarına o zaman kamunun yapacağı bir şey var.

Solfasol: O zaman şöyle mi anlamalıyım. Arabuluculuk mekanizması ve onarıcı adalet sisteminde başka yerlere gitmeden çalışan bir mekanizma mı? Eğer taraflar başka yerlere başvurdu ise bu mekanizmanın çalışması ya da onarıcı bir yol izlenmesi şansı kaçmış mıdır?

Funda Şenol Cantek: Her aşamada olabilir tabii, konu başka yerlere yansdıktan sonra da olabilir, olamaz diye bir şey yok.

Solfasol: Şunu merak ediyorum, ben bir davranıştan rahatsız olmuş biri olarak bir onarıcı adalet mekanizması bulayım diye düşünemeyebilirim. Belki üniversitede daha kolaydır böyle birimler özellikle öğrenciler tarafından bilindiği, tanındığı için ama savruk yapılanmalar içerisinde üniversite gibi belirli kurumsal bir yapısı olmayan yapılanmalarda ben peki ala bu davranışlardan rahatsız olur arkadaşlarımla konuşurum, bununla ilgili kavga ederim, tartışırım, bir şeyler yaparım ya da giderim bir yere şikayet ederim. Olay çok barışçıl bir şekilde gelmeyebilir onarıcı adalet mekanizmasına. Mesela senin verdiğin örnekte iki insandan biri bir davranıştan rahatsız olur ve onarıcı adalet mekanizmasına başvurur, sanki ilk yapacağı şey buymuş gibi ama ilk yapacağı şey bu olmayabilir. O zaman ortalık alevlendiğinde ne yapılabilir?

Funda Şenol Cantek: Şöyle ortalık alevlenmesin diye ortaya çıkan bir mekanizma bu. Başvuru yapan iki kişiyi ayrı ayrı alıyor bu konuda uzman olan bir kişi. İsterseniz diyor bu konuyu siz büyütmeden önce, soruşturma konusu etmeden önce aramızda çözmeye çalışalım. Birbirimizi anlamaya ve dinlemeye çalışalım. Yani arabulucu da böyle bir teklifle gelebiliyor. İlle de tarafların akıl etmesi gerekmiyor. Kabul etmezlerse zaten ipin ucu kaçıyor. Hani böyle çok örgütlü olmayan, kurumsal niteliği olmayan birlikteliklerde de, yapılarda da bu konuda kendine güvenen ve iki tarafa da mesafeli olan birisinin devreye girmesi çok işe yarayabilir.

Solfasol: Arabulucular her zaman bu rahatsız eden ve rahatsız edilen kişiyi tanımayan bağımsız ve profesyonel insanlar mı?

Funda Şenol Cantek: Öyle olsa çok iyi olur. Düşünsenize psikiyatriste gidiyorsunuz sizi tanımayan birisi; sevgilinize anlatamadığınız bir şeyi ona anlatıyorsunuz, çünkü sizi tanımıyor, geçmişinizi bilmiyor, sizi yargılamayacak. Bu da öyle bir şey. Bu durumda daha nesnel olabilir, biliyoruz bütünüyle nesnellik söz konusu değil ama. Başıma da çok geldi, sen kadın olduğun için kadının tarafındasın diyen erkekler var. Üstüme yürüyenden tut bilmem neye kadar. Onun travması da başka bir travma. Hani mahremiyetin yükü diye bir şey var ya onu kendine yük ediyorsun, onlardaki yük sana geçiyor. Böyle günlerce uyuyamadığın filan oluyor, ne hikayeler var. Tanımaması o açıdan iyi, ama mecbursa (başka seçenek yoksa) iki tarafı da tanıyan ama biraz daha akli selim davrandığına inandığımız birisi de iyi olabilir. Ben çok işlediğini gördüm, o nedenle üstünde duruyorum. İnsanlarının ne yaptığını kendisine göstermesi açısından çok önemli. Çünkü sosyal ilişkilerde bazen hatalar yapabiliyoruz, hepimiz yapıyoruz yani. Bazen sözümüzle bile insanları rahatsız edebiliyoruz espri yaptığımızı sanarken karşı tarafta çok kötü bir şey hissettirebiliyoruz.

Solfasol: Belirgin cinsel saldırıları tanımlamak çok daha kolay, travmaları daha büyük olabilir ama bunun karşı çıkılacak bir davranış olduğunu bilmek de daha kolay. Diğer davranışların herkes tarafından algılanması tanımlanması daha zor diye düşünüyorum. Kişilik farklılıkları etkili oluyor diye düşünüyorum.

Funda Şenol Cantek: İşte zor olduğu için bunu

göstermek, ne yapalım artık bu iki kişi birbirleriyle bir daha hiç konuşmayacak da olabilirler, o iki kişi arasında arabuluculuk mekanizması ortadan kalktıktan sonra şikayet de ortadan kalkabilir ama dostluk da ortadan kalkabilir. Artık eskisi gibi arkadaş olamıyorlar onlar çünkü böyle bir şey yaşanmış aralarında. Ama hiç olmazsa olay büyümüyor, devam etmiyor, iki taraf da bir şeylerin farkına varmış oluyor. Bazen şöyle de oluyor: taciz edildiğini iddia eden taraf aslında karşı tarafın kendince dostça bir davranış sergilediğini fark ediyor ve "tamam" diyor "ben de rahatsız oldum ama senin de niyetin buysa tamam o zaman" diyor. Yine arkadaş olmayı sürdürmese bile bir şekilde anlamaya çalışıyor. Ya da taciz ettiği iddia edilen taraf yaptığı şeyin gerçekten ayıp, rahatsız edici bir şey olduğunu fark ediyor ve "yaa ben hiç böyle düşünmemiştim" diyor, özür diliyor gerçekten olumlu gelişmeler de yaşayabiliyorsunuz.

Solfasol: Hangi davranışın taciz olduğunun net bir tanımı yok dedik, bir kişi bir davranıştan rahatsız oluyorsa taciz olarak nitelendirebilir dedik. Ama bir yandan da taciz ettiği iddia edilen kişi-taciz edildiğini iddia eden kişi diyoruz. Birinde bir netlik var diğerinde yok gibi. Doğru mu algılıyorum bu kavramları?

"Bütün bir eril kültürün berberinde getirdiği kadının daha dezavantajlı olduğu ve sesinin çıkarmaması halini ortadan kaldırmak için gerçekten genel anlamda mağdur olanların çoğunun da kadın olduğunu hesaba katarak ilk önce kadının beyanını dikkate alıyoruz. Kadının beyanı esastır oradan geliyor. Yoksa kadın böyle söyledi sen mutlaka suçlusun, mutlaka cezalandırılmalısın anlamına gelmiyor."

Funda Şenol Cantek: İki de eşit, taciz ettiği iddia edilen kişi-taciz edildiğini iddia eden kişi diyoruz. İkisini de aynı ihtiyat payı ile dinlememiz gerekiyor. Onun için söyledim ya bazen erkekler siz kadının tarafında duruyorsunuz, diyorlar hatta kadının beyanı esastır meselesi çok sorgulanıyor. Ne zaman eğitime gitsek kadının beyanı esastır maddesine sıra geldiğinde, çünkü hukukta da yeri var bunun İstanbul Sözleşmesi'nde de yeri var biliyorsunuz, söz oraya geldiğinde şey diyorlar mesela eğitime katılan memurlar ya da hocalar erkek "ne yapalım, o zaman odamızın kapısı açık oturalım, iyi valla kadın bana gıcık oluyor sevmiyor, beni gelir imdat bacağıma elledi diye bağırır benim hayatımı kaydırır". Bunun kötüye kullanılacağı kaygısı da çok erkekler arasında. Hani bak benimle başka bir derdi var, taciz iddiasını kullanarak benimle öyle hesaplaşacak mesela. Erkekler bundan çok rahatsız oluyorlar.

Solfasol: Peki 'kadının beyanı esastır' ne demek. Daha uzun bir cümle kursak nasıl anlatılır?

Funda Şenol Cantek: Bütün bir eril kültürün berberinde getirdiği kadının daha dezavantajlı olduğu ve sesinin çıkarmaması halini ortadan kaldırmak için gerçekten genel anlamda mağdur olanların çoğunun da kadın olduğunu hesaba katarak ilk önce kadının beyanını dikkate alıyoruz. Kadının beyanı esastır oradan geliyor. Yoksa kadın böyle söyledi sen mutlaka suçlusun, mutlaka cezalandırılmalısın anlamına gelmiyor. Çünkü kadın genelde sesini içine gömmek zorunda kalıyor ya başka bir sürü sebepten dolayı. Kadını konuşmaya ve mağdur olduğunu tacize uğradığını anlatmaya teşvik etmek için ortaya çıkmış bir şey, biraz kültürel boyutu ağır basan bir şey, oradan mevzuata girmiş aslında.

Solfasol: Peki bu onarıcı adalet sistemini eleştiren kadınlar var mı? Yani erkeklere uzlaştırmacı ya da taciz eden erkeğin cezasını azaltan bir mekanizma olarak görenler olabilir diye düşündüm şimdi anlattıklarından.

Funda Şenol Cantek: Oluyor ama daha çok erkekler rahatsız oluyordu bundan.

Solfasol: Nasıl?

"Erkekler yaptıkları şeyi eril kültürün kendilerine bahsettiği bir avantaj ve güç, yani "zaten böyle yapılması gerekmez mi, beğendiğin bir kıza onu beğendiğini nasıl gösterirsin?" Bir hareket, bir bakış, bir el hareketi, bir ıslık, bir böyle "fıstık", "yavrum" falan diyerek gösterirsin ya, onlar inanamıyorlar, "ya bunu nasıl taciz olarak algılar? Çünkü ben onu beğendim ve bu şekilde beyan ettim beğendiğimi, ne yapacaktım yani? O zaman biz nasıl bir kızla çıkacağız?" diyorlar"

Funda Şenol Cantek: Mesela ben 20 örnekte yer almışsam, 20 örnek önüme gelmişse, mesela erkekler yaptıkları şeyi eril kültürün kendilerine bahsettiği bir avantaj ve güç, yani "zaten böyle yapılması gerekmez mi, beğendiğin bir kıza onu beğendiğini nasıl gösterirsin?" Bir hareket, bir bakış, bir el hareketi, bir ıslık, bir böyle "fıstık", "yavrum" falan diyerek gösterirsin ya, onlar inanamıyorlar, "ya bunu nasıl taciz olarak algılar? Çünkü ben onu beğendim ve bu şekilde beyan ettim beğendiğimi, ne yapacaktım yani? O zaman biz nasıl bir kızla çıkacağız?" diyorlar. Veya ter içinde kalıyorlar, böyle görüyorsunuz, aşağıdan yukarı doğru o ter fırlıyor, kendisini tecavüzcü olarak görüyor orada ve görüldüğünü sanıyor. Ağlayan mı ararsınız, fenalık mı geçiren mi, işte dediğim gibi üstüme yürüyen mi.. yani..

Solfasol: Biriktirdikleri bir sürü şeyle, nasıl bir insansa belki öyle davranıyor sanırım.

Funda Şenol Cantek: Hem öyle, hem de işte yaptıkları şeyin bir erkeğin yapabileceği bir şey olduğunu, bir erkeğe reva görülen bir şey olduğunu düşünüyorlar. Öyle değil midir? Vay bak, karşıdan kız geçiyor, ıslık çal, diye daha çocukken bile çocuklara telkin edilen bir şey var. Hani sanki bir kadın bunu istemiş, bundan rahatsız olmazmış gibi bir kültürle yetiştirildikleri için.

Solfasol: Biz birbirini rahatsız edecek cinsel davranışlar konusunu Solfasol'un forumunda da konuşmaya çalıştık. Orada arkadaşlarımızın birkaç sorusu aklıma geliyor. Mesela bir tanesi dedi ki, soruyla uyarı karışımı, içinde olduğu başka yapılanmalarda da böyle konuların konuşulup tartışıldığını anlattı ve mutlaka bu tür rahatsızlıkları ortadan kaldırmalıyız ama şunu da düşünmeliyiz, nasıl flört edeceğiz?

Funda Şenol Cantek: İşte aynı şey...

Solfasol: Biraz önce senin söylediğin şey gibi, şunu sormuyorum tabii, karşıdan geçen, tanımadığımız bir kadına ıslık çalmazsak o bizim ondan hoşlandığımızı anlar mı? Bu düzeyde bir soru değildi tabii, birbirini tanıyan, birbiriyle hukuku olan insanlar birbirlerine beğenilerini, birbirlerini taciz etmeden, yani tacize sınırlı koyalım ama birbirimizle flört edebilelim, bunun yolu ne olacak, dedi. Bunu bilmiyorum sana sormak doğru mu?

Funda Şenol Cantek: Ama bunun yolunu bilmek mümkün mü?

Solfasol: Yani yine sınırı ne diye sormak istiyorum?

Funda Şenol Cantek: Yine bunun sınırı maalesef karşı tarafın rahatsız olduğu yerde çiziliyor. Yani bir bara gittiğinde sana gelip içki ismarlayan birisinin seninle yatmak istediğini düşünebilirsin veya bir ilişki başlatmak istediğini düşünebilirsin. Hani birazdan seni yatağa atmak isteyen bir şey, saldırgan bir cinsel arzusu olan bir adam, hani belki de birazdan sana tecavüz edecek bir adam olduğunu da düşünebilirsin, seni tanımak ve bir sohbet başlatmak istediğini de düşünebilirsin.

Solfasol: Hani içki ismarlamayı teklif eden kadın olsun erkek olsun, cinsiyetten de bağımsızlaştıralım, ben gidip içki ismarlama davranışına nasıl karar vereceğim?

"Bizim cinsel kültürümüz çok tutuk ya, birbirine karşı, hani flört ederken, kaç yapayım derken göz çıkarma durumu var ya; "seni beğeniyorum, çok güzelsin, elbise sana çok yakışmış" demek aslında bir flört, bir ilişki başlatmak için bir girişimken karşı taraftaki bunu "beni taciz ediyor" olarak algılıyorsa, bir erkeğin veya kadının niyeti ne olursa olsun işin orada bitmesi lazım"

Funda Şenol Cantek: Bizim cinsel kültürümüz çok tutuk ya, birbirine karşı, hani flört ederken, yani kaç yapayım derken göz çıkarma durumu var ya; "seni beğeniyorum, çok güzelsin, elbise sana çok yakışmış" demek aslında bir flört, bir ilişki başlatmak için bir girişimken karşı taraftaki bunu "beni taciz ediyor" olarak algılıyorsa, bir erkeğin veya kadının niyeti ne olursa olsun işin orada bitmesi lazım.

Açıkça Reddet!

Solfasol: Yani yine mi orada açıkça reddetmek?

Funda Şenol Cantek: Açıkça reddetmek, biz işte bunu söyledim ya, bütün eğitimlerde kadın öğrencilere anlatıyoruz; rahatsız ettiğini düşünüyorsanız, kibarca, önce kibarca ve açıkça belli edin, devam ediyorsa bunu mücadeleyle, şikayete dönüştürün.

Solfasol: Dediğin şey bana bir soru daha hatırlattı Funda, yine biz kendi grubumuz arasında bu konuları tartışırken şöyle bir şey çıktı; insanlar dostluk ilişkisi ya da ortak çalışma hukuku olan insanların fiziksel, hani çok genel adıyla dokunma diyeceğim, hoşlanmadıkları dokunmalarına yanıt yani ifade etmekte çok zorlandıklarını söylüyorlar. Dokunma demek isterken genel kaygı şuydu, yani o aslında bana herhangi bir nedenle dokunmuşken ben ona bir şey söylersem yanlış anlaşılacak, onu suçlamış gibi olacağım, yani ben sana o yüzden dokunmamıştım diyecek.

Muhafazakarlık, Ön Yargılar, Etiketler

Funda Şenol Cantek: Tabii, şöyle bile oluyor; senin canın mı öyle olmasını istiyor, karşılığını da alıyormuş kadınlar, öyle anlatıyorlar, senin niyetin bozuk, ben sana arkadaşça dokundum yanıtını aldıklarını da söylüyorlar. Bazen de "Kezban mısın?"; tırnak içinde

Solfasol: Evet, çok olabilecek yanıtlar, yani hepimiz duymadık mı böyle şeyleri, duymuşuzdur.

Funda Şenol Cantek: Evet, tabii ki. Bu yine bizim cinsel kültürümüzle ilgili bir şey. İnsanların birbirleriyle duygusal ve cinsel anlamda nasıl yakınlaştıkları, bizimki gibi muhafazakar kültürlerde çok zor biliyorsunuz, hani her türlü dokunma cinsel içerik olarak algılanıyor, her türlü yaklaşım öyle algılanıyor ki ayrıca bazen öyle olmasında da ne beis var değil mi? O zaman insanlar birbirleriyle nasıl cinsel ilişki, duygusal ilişki kurabilecekler her şeye ket vurursak, her şeye bir sınır koyarsak değil mi? Ama karşı taraf bazen bunu hissediyo, nasıl dokunulduğunu hissediyo, orada bir sorun olduğunu anlıyor. Bir kadın bunu daha kolay anlıyor çünkü ömrümüz boyunca o kadar çok tacize uğruyoruz ki! Mesela şöyle değil midir, ben bunu hep kendi kendime düşünüp gülüyorum; şurada yolda yürürken tırnak içinde "amele" kılıklı bulduğum birisinin beni kesmesiyle çok beğendiğim bir herifin beni kesmesi arasındaki fark. Vay beni beğendi demiyorum mesela, her bakana vay bu da beni beğendi demiyorum, şu serseriye bak diyorum ama beğendiğim birisi kestiğinde de çok hoşuma gidiyor. İşte aradaki sınır bu.

Solfasol: Ama karşılıklılık var birinde, yani sen de beğeniyorsun, karşılıklıktan kastettiğim o.

Funda Şenol Cantek: Tabii tabii

Solfasol: Yani davranışlar karşılıklı olmayabilir ama birtakım şey çekim. Gerçekten ben bunun illa bir cinsel

davranış olmasından bağımsız olarak da söylüyorum, hani birinin dokunduğundan rahatsız olduğumuzu söylemek zor bir şey.

"Bedenimizin sınırlarını çizmekte çok zorlanıyoruz"

Funda Şenol Cantek: Zor bir şey tabii, o da bizim kültürümüzle ilgili çünkü bireyliğimizin ve bedenimizin sınırlarını çizmekte çok zorlanıyoruz. Özellikle kadınlar olarak bedenimiz çok kolektif ya, bedenimiz üzerinde çok tasarruf hakkımız yok ya, o yüzden de bence bunu beceremiyoruz, ben kendimde de bunu görüyorum...

Solfasol: İlla dokunma demek istedim, yani biri dudağınızdan öpmeye kalksa onun zaten tartışması olan bir durum değil, yani bu cinsel içerikli bir davranış olmayabilir demezsiniz ama birisinin vücudunuzun ortalıkta görünen herhangi bir yerine, sırtınıza, omzunuza, elinize, kolunuza dokunmasına hayır demenin bir zorluğu var ya, hem hayır demek istersen hem rahat hayır diyemezsin.

"Bütün eğitimlerde kadın öğrencilere anlatıyoruz; rahatsız ettiğini düşünüyorsanız, kibarca, önce kibarca ve açıkça belli edin, devam ediyorsa bunu mücadeleyle, şikayete dönüştürün."

Funda Şenol Cantek: Evet, gayri medeni bir tavır gibi görünür değil mi? Mesela erkeklere de şöyle oluyor, dikkat ediyor musunuz? Erkeklerle konuşurken, siz de rahat bir insansanız hani vücut dili konusunda, mesela n'aber diye kolunu vurduğunuzda, konuşurken elinizi omzuna attığınızda erkekler de çok tedirgin oluyor, yine bizdeki kültürle ilgili bir şey. Kadın bana iş mi atıyor diye mi düşünüyor artık, ne bileyim korkuyor mu, sendeki atak cinsel arzuya mı delalet olarak görüyor acaba bunu, hani bana karşı bir şey hissediyo, elini attı falan gibi. Ya bazen düşünsenize, bir esnafa merhaba, nasılsınız, günaydın dediğinizde bile veya bir otobüs şoförüne, adam size başka bir gözle bakmaya çalışıyor, hani bunu bir sabah sohbeti gibi görmüyor veya bana iş attı gibi görüyor. İşte bu muhafazakar kültür, bu tutukluğun beraberinde getirdiği bir şey. Birbirimize duygularımızı rahatça ifade edemememizin getirdiği bir şey.

Solfasol: Peki muhafazakar kültürün normlarıyla mı davranacağız yoksa muhafazakar kültürün normlarıyla davranmadan bizim kendimizi, bedenimizi- verdiğin örnekte erkekler de bazıları bu mesafeyi istiyor, genelde kadınlar rahatsız oluyor ama dediğin gibi erkekler de var, yani hem bu mesafeyi koruyup hem daha az geleneksel olmanın bir yolu yok mu?

Funda Şenol Cantek: Onu işte bireysel olarak kendi hayatlarımızda çözmeye çalışacağız, hani diyorum ya eğitimlerde kadın öğrenci, mesela şunu söyleyeyim, daha önce; bu cinsel tacize karşı destek birimi kurulduktan sonra giderek ahlakçı bir tutumun yerleşmeye başladığını gördük biz.

Solfasol: Bir ikincisi şeye dönme tehlikesi de var, onarıcı adaletin değil de belki o uzlaştırıcı olan, kurum içerisinde biraz itibarı korumak gibi bir şeye de dönüştürülebilir mi?

"İnsanların birbirleriyle duygusal ve cinsel anlamda nasıl yakınlaştıkları, bizimki gibi muhafazakar kültürlerde çok zor, her türlü dokunma cinsel içerik olarak algılanıyor, ki ayrıca bazen öyle olmasında da ne beis var, değil mi? O zaman insanlar birbirleriyle nasıl cinsel ilişki, duygusal ilişki kurabilecekler her şeye ket vurursak, her şeye bir sınır koyarsak, değil mi? Ama karşı taraf bazen bunu hissediyo, nasıl dokunulduğunu hissediyo, orada bir sorun olduğunu anlıyor. Bir kadın bunu daha kolay anlıyor çünkü ömrümüz boyunca o kadar çok tacize uğruyoruz ki!"

"Bazen düşünsenize, bir esnafa merhaba, nasılsınız, günaydın dediğinizde bile veya bir otobüs şoförüne, adam size başka bir gözle bakmaya çalışıyor, bunu bir sabah sohbeti gibi görmüyor veya bana iş attı gibi görüyor. İşte bu muhafazakar kültür, bu tutukluğun beraberinde getirdiği bir şey. Birbirimize duygularımızı rahatça ifade edemememizin getirdiği bir şey"

Funda Şenol Cantek: Nasıl?

Solfasol: Mesela, kurumun dışına duyurulmasın veya üniversitenin hani öyle bir şey tehlikesi

Funda Şenol Cantek: Yok yok, hiç öyle bir şey yok. Çünkü, şimdi nasıldır bilmiyorum ben üniversiteden ayrıldığım için, üniversite yönetimi tamamen bizim inisiyatifimize bırakmıştı, yani hiç karışmıyordu, aman üniversitemizde diye. Şöyle oldu ama, ilk biz kurduk Ankara Üniversitesi'nde Cinsel Tacize Karşı Destek Birimi'ni. Sonra atölyeler yapıyorduk her yıl bir üniversitede, şehir şehir dolaşıp ve başka üniversitelerde de kurulsun diye destek sunmayı vadediyorduk, çalıştılar, vs.ler. Üniversitelerden bazıları bizde öyle şeyler olmaz diye kurmayı reddediyorlardı, sizde olabilir, bizde olmaz, burası çok ahlaklı bir yer mealinde laflar ediyordu rektörlük mesela.

Solfasol: Üniversite dışından kimse var mıydı? Yani başka bir üniversiteden kimse var mıydı?

Funda Şenol Cantek: Farklı fakültelerden var, aynı üniversiteden. Özellikle de Psikoloji bölümünden Sağlıkçı, Tıp Fakültesi'nden, Hukuk'tan mutlaka. Hani böyle tam bu taciz, şiddet ve onun mobbing'le bağlantılandığı noktalar var ya

Cinsel taciz ve Mobbing

Solfasol: Mobbing'le bağlantılandığı noktayla ilgili de biraz bize ufuk açsana

Funda Şenol Cantek: Mesela mobbing vakalarının birçoğunda cinsel ilişki isteğine karşılık bulamadığında yükselmesine ve atanmasına engel oluyor, çok böyle örnek vardı başvurular arasında. Yani çünkü amiri konumunda ve karar verici konumunda, kadroları belirleyici konumda, kaç kadro alınacak, kim alınacağı belirleyici konumda olduğu için bunun, buna dönüşmesi çok yaygındı, yani mobbing'le birleştiği nokta çok yaygın. Onun için bence kamu kurumları mevzuatında da mobbing altında bence bu var. Çünkü çok karışıyor birbirine, çok iç içe geçiyor, neredeyse %70 oranında böyle örnek vardı.

"Biz teşhiri hiç çözüm olarak görmedik"

Solfasol: Şunu öğrenmek istiyorum, teşhiri çözüm olarak gördüğümüz bir nokta var mı?

Funda Şenol Cantek: Biz teşhiri hiç çözüm olarak görmedik. Çünkü teşhir mekanizmasının kendisi sorunlu bir mekanizma, eleştirdiğimiz o sistemin bir parçası, tıpkı idam gibi, tıpkı hadim gibi. Mesela teşhir ettiğiniz kişinin, sonunda masumiyeti ortaya çıkarsa ne olacak? Nasıl telafi edeceksiniz ortaya çıkan o zararı? Mesela depresyona girmişse, kendini öldürmeye kalkmışsa vs, düşünsenize, nasıl? Ve teşhir mekanizmasının işte yapısal bir sorun olduğunu düşündük biz her zaman, yani bunun hukuk sınırları içinde çözülmesi gerektiğini düşündük ve bu konuda aslında bir grup kadın öğrenciyle de bayağı didiştik. Bunun çözümünün teşhir, hatta dayak, meydan dayacı olduğunu düşündüler ve uygulamaya da kalktılar, biz bunu engellemeye çalıştığımız için bize çok sinirlendiler, düşman oldular, siz nasıl feministsiniz bile dediler.

Solfasol: Teşhirlere ilgili peki, hani onların, bu teşhir edilmesini savunan arkadaşları biraz şöyle şey yapıyorum; bir kişiye yapmış olduğu ve o kişinin şikayetiyle uzlaşmaya gidildi ama bir başka kişi

"Biz teşhiri hiç çözüm olarak görmedik. Çünkü teşhir mekanizmasının kendisi sorunlu bir mekanizma, eleştirdiğimiz o sistemin bir parçası, tıpkı idam gibi, tıpkı hadım gibi. Mesela teşhir ettiğiniz kişinin, sonunda masumiyeti ortaya çıkarsa ne olacak? Nasıl telafi edeceksiniz ortaya çıkan o zararı? Mesela depresyona girmişse, kendini öldürmeye kalkmışsa vs, düşünüsenize, nasıl? Ve teşhir mekanizmasının işte yapısal bir sorun olduğunu düşündük biz her zaman,"

daha aynı kişi tarafından devam ediyor olabilir, o kişi cesaretlenip sizin kurumunuza başvurmayabilir, başka kişiler de olabilir, hani bu durumda peki bunu gözlemek gibi bir imkanınız olabiliyor mu?

Funda Şenol Cantek: Bu durumda da şöyle oluyor, mesela bir kişinin biz burada 3 kadın olarak bir tane kişinin birçok insanı taciz ettiğini biliyoruz ama taciz edilen kişiler şu veya bu sebepten şikayette bulunmuyorlar, demin söylediğim genelde aileler duymasın kaygısıyla, çünkü başka bir şehre çocuğunu göndermiş, geri alabiliyor, oo bak çok tehlikeli etraf, ben sana söylüyordum deyip, çok örneği var öyle. Siz o zaman o çocuğu şikayet edebiliyorsunuz, tanıklık yaparak, ben şahidim.. Çocuğu dediğime bakmayın, o kişiye, hemen erkeğe gidiyor aklımız

Solfasol: Bağımsız olarak kişilerden şikayet edebiliyor öyle bir mekanizma

Funda Şenol Cantek: Tabii yani sen tanık olarak

Solfasol: Çünkü kamu davası

Funda Şenol Cantek: Kamu davasına dönüştürüyorsunuz, sen gidip dilekçeyi, vardı öyle bir örnek; 8 tane kadın ayrı ayrı odama geldiler, aynı kişiden şikayet ettiler, hepsine dilekçe yazdırdım, gidip başvurun diye, bir tanesi bile başvurmadı. Bu durumda da o bahsettiğim, teşhir edilsin isteyen kampüsteki bir grup kadın gidip birime başvurduklar, ama ne güzel oldu, teşhir etmek yerine işte gidip başvurduklar ve çocuk uzaklaştırma aldı.

Bir başka önemli mesele de diyelim ki artık soruşturma gibi bir prosedürü girildi, orada birebir görüşmeye özen göstermek gerek, hani bir soruşturma komisyonunun önünde ifade vermek gibi değil de, hani özellikle cinsel şiddete maruz kalan, onlar daha

travmatik oluyor biliyorsunuz, tacizde de şiddette de mahremiyetin korunacağına dair bir garanti vermek ve de mümkünse birebir görüşmek çok daha iyi olur, çünkü çok kırılğan oluyor ya insan öyle bir konu varken, anlatamıyor bile falan

Solfasol: Peki tarafların her ikisiyle de mi yalnız görüşmeyi tercih ediyorsunuz?

Funda Şenol Cantek: Tabii tabii yalnız görüşmek şart, o arabuluculukta öyle, ben bir de hani soruşturma yapılırken de diyorum, mutlak bir yazman oluyor, yazman mı deniyor? Raportör? Mutlaka oluyor ama o bile rahatsız ediyor aslında ifade veren, mağdur olduğunu iddia eden kişiyi, bu da önemli bir şey

Solfasol: Hah şey diyecektim, hatırladım, insanların gerçekten bu sınırlarını daha iyi kurmayı öğreten mekanizmalar var mı? Yani biz nasıl, kendi bireysel çabalarımızla mı doğru hayır mesajı vermeyi öğreneceğiz, oturacağız, yazacağız, çizeceğiz mi, kolektif böyle şeyler, burada ya da başka ülkelerde var mı ya da duydun mu böyle şeyler?

Funda Şenol Cantek: Biz mesela kadın çalışmaları programında ona dair bir şeyler empoze etmeye çalışıyoruz, farklı derslerde de, aramızda da konuşuyorduk bunu öğrencilere, dersin bir kısmını buna ayıralım, bir yandan kendiliğimizi yani o 'self'inizi, bir yandan da bedeninizin bütünlüğünü nasıl korursunuz? Bir yandan bedeniniz size ait, onun üzerindeki tasarrufu başkasına bırakmayın meselesinde hem hukuk mevzuatındaki karşılığını göstermek, bir yandan da sağlık dersinde de bedenle ilgili, kadın sağlığı, jinekoloji meselesi üzerinden bilgiler veriyorduk.

Böyle şeyler var ama bunu böyle sistematik biçimde öğrenebileceğimiz bir eğitim bir çalışma aslında ne kadar iyi bir fikir... İlkokul, ortaokul düzeyinde çocuklara böyle şeyler öğretilse...ı

Solfasol: Belki de o düzeyden başlayarak hayır diyebilmeyi öğrenmek, işte yetişkinlerin seni öpmesine hayır demek gibi, sarılmasına hayır demek gibi, belki onu bilmediğimiz için de bilmiyoruz sonrasını

Funda Şenol Cantek: Tabii tabii, bir de biz işte bu eğitimlerde onu biraz yapmaya çalışıyorduk ama iki saat, üç saat, bir de böyle herkes bir arada oturuyor, kadınlar erkekler, hocalar arkada, önde memurlar, şurada kadınlar şurada erkekler, öğrenci, memur hepsi bir arada çok zor oluyordu. Ama işte yapabildiğimiz kadar, nasıl mümkün olur kendimizi korumak, işte hem arzularımıza gem vurmamak, ketlememek başkalarına

"...biriyle tanıştınız, evine gittiniz, soyundunuz, yatağa girdiniz, o anda bile hayır deme hakkınız var"

zarar vermeyecek şekilde ama bir yandan da kendimizi korumak nasıl olur (biri giriyor çıkıyor). Yani bir yandan da işte o, yani oldu ama öyle bir yerde olmaz o ama ne kadar iyi bir fikir böyle bir şey, belki de vardır

Solfasol: Ya ben böyle şeyler konuşulunca hep öyle bir ihtiyaç hissi uyanıyor bende de o yüzden sordum

Funda Şenol Cantek: Bir de şöyle bir şey oluyor, son olarak da onu söyleyeyim, mesela kadınlar özellikle, tabii ki erkeklerin bir kısmı da, tacize uğradıklarını çok kolay söyleyemiyorlar çünkü utanıyorlar. Hani eskiden şey olurdu ya otobüslerde, utandılarından söylemez, herkes sana bakar, adam da der ki senin canın istedi sen kaşındın, yok öyle bir şey, senin canın istiyor falan der ya, biraz da ondan. Hani tacize, tecavüze uğrayanın utanması gerektiği, ayıp bu, yerin dibine geçirci bir şey olduğuna dair telkinlerle büyüdük ya biz, o yüzden mesela bunu söylediğinde acayip bir taarruza uğrayacağını düşünüyorsun ki uğradığın da olabiliyor, ya sen yanlış anladın, yok artık, işte her şeye de taciz diyorsunuz kardeşim gibi bir kültürle de karşı karşıyayız ya, bu işler de fantezi oldu artık, çok fazla Batılılaştık, gak dedin mi taciz, guk dedin mi bilmem ne gibi bir tepkiyle karşılaşıyoruz ya, aslında bununla baş etmek de çok zor. Zaten "feministler de feministler" diye yükleniyorlar bize biliyorsunuz, "bıktık bu feministlerden" diye. Öyle bir durum var, var, şu 8 Mart pankartları çok spekülasyon konusu oldu ya, hiç kimse birbirini beğenmiyor, bir de öyle bir şey var. İşte biraz onu telkin ediyoruz biz çocuklara eğitimlerde, diyorum ki ben özellikle, çok da absürd karşılanıyor, biriyle tanıştınız, evine gittiniz, soyundunuz, yatağa girdiniz, o anda bile hayır deme hakkınız var. Yani çok şaşırıyorlar, olur mu ya, evine gitmişim yatağına girmişim, artık zaten teslim olacaksın, gitmeyeydim, girmeyeydim, soyunmayaydım! Ama öyle değil, işte daha kadınlar kendilerine bunu kabul ettiremiyor, olur mu hocam, oraya kadar gittikten sonra artık iş bitmiştir diyorlar. Yani daha kendileri bunu kabullenemedikleri için daha çokook iş var yani

Solfasol: Neyse iş varsa yol da var

Funda Şenol Cantek: Yol var, yapıyoruz işte

Solfasol: Çok sağ ol Funda

Funda Şenol Cantek: Ben teşekkür ederim, ne konuştuk ya!

SOLFASOL'DA ŞEFFAFLIK

Solfasol yasal zorunluluklar sebebiyle bir ticari yapı kimliği altında çıkıyor olsa da bu kimliği onun kar odaklı olması anlamına gelmiyor. Ana gelir kaynağı abonelerinin desteği olan Solfasol olarak 2011'de, 1 Mayıs alanında Ankaralılarla buluştuğumuz ilk günden bu yana elde ettiğimiz tüm geliri yine Solfasol için kullanacağımızı defalarca deklare ettik. Bir süredir de bunun gereklerinden birisi olan mali şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak üzere aylık gelir-gider tablosu yayımlamaya başladık.

Bu tabloyu ve mali şeffaflığımızı gelecek öneriler ve isteklere göre geliştirmek istiyoruz. Bu sebeple görüş ve önerilerinizi bilgi@gazetesolfasol.com adresine göndermenizi rica ediyoruz. Solfasol'un bu hamlesinin sivil oluşumlar ve yayın organları için öncü olması umuduyla.

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Nisan 2018
78. Sayı
Ayda bir yayımlanır.

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi
Büklüm Sokak, No: 44/4,
06680 - Kavaklıdere / ANKARA

Tel - Faks: 0 312 437 76 41
bilgi@gazetesolfasol.com
Abonelik: abone@gazetesolfasol.com
0 536 956 64 26

Basım Yeri:
Şen Matbaa
Özveren Sok. 25/B Demirtepe/Ankara
Tel: 0 312 229 64 54 - **Fax:** 229 64 54

E-Mail: senmatbaa@gmail.com *

WEB: www.senmatbaa.com

Basım Tarihi: 29.4.2018

ISSN: 1301-8655

Yerel Süreli Yayın

3.000 adet basılmıştır.

GELİR - GİDER TABLOSU

GENEL BİLGİLER (01.04.2018 itibariyle)

Toplam abone sayısı: 909

Toplam kurumsal abone sayısı: 7

DÖNEMSEL BİLGİLER (01.08.2017- 01.02.2018)

Abonelik yenileme sayısı: 12

Yeni abone sayısı: 4

Kurumsal abonelik yenileme sayısı: 0

Yeni kurumsal abone sayısı: 0

GELİRLER (01.02.2018 - 01.04.2018)

Yeni abone ve abonelik yenileme: 1.640,00 TL

T-shirt, elden ve bayiden gazete satışı: 40,00 TL

İlan - reklam: 0,00 TL

GELİRLER TOPLAMI: 1.680,00 TL

GİDERLER (01.02.2018 - 01.04.2018)

Matbaa Gideri: 2.000,00 TL

Postalama Gideri: 46,00 TL

Kira ve Ofis Giderleri: 1.500,00 TL

İdari Giderler: 1.180,90 TL

Resmi Giderler (vergi, stopaj, harç vb.): 450,00 TL

GİDERLER TOPLAMI: 5.176,90 TL

BORÇLAR (01.04.2018 itibariyle)

Matbaaya Borç: 2.808,00 TL

Kişilere Borçlar: 36.047,60 TL

Diğer Borçlar (vergi, muhasebe, kırtasiye, kira.):

7.280,00 TL

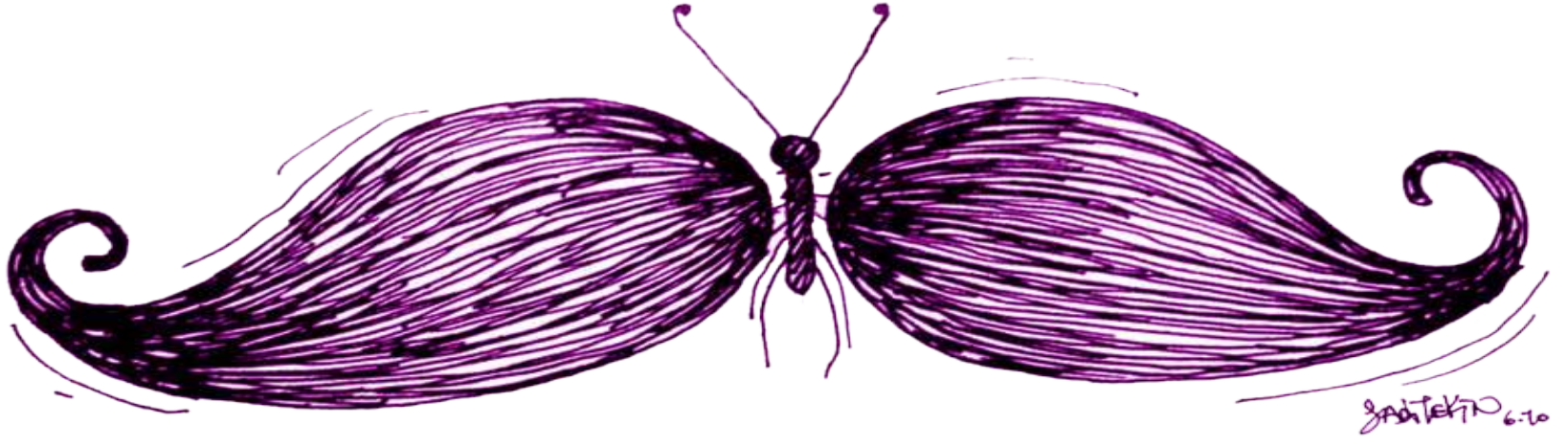
BORÇLAR TOPLAMI: 46.135,60 TL

SOLFASOL'UN BİR UCUNDAN DA SİZ TUTUN!

* Gazete Solfasol'da yer almasını istediğiniz yazı, haber ve çizgilerinizi her ayın 25'ine kadar **icerik@gazetesolfasol.com** adresine gönderebilirsiniz. Abone olmak için adınızı, açık adresinizi, e-mail ve telefon numaranızı **abone@gazetesolfasol.com** adresine veya **0 536 9566426** nolu telefona SMS ile gönderin.

Yıllık Abonelik: 60 TL,
Yıllık Destekçi Abonelik: 150 TL
Yurtdışı Abonelik: 150 TL,
Öğrenci Aboneliği: 30 TL
Dijital Abonelik: 30 TL

Abonelik Ödemesi için Banka Hesap Bilgileri:
TÜRKİYE İŞ BANKASI - KÜÇÜKESAT ŞUBESİ
IBAN: TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87
(Hesap Sahibi: Mehmet Onur Yılmaz SOLFASOL)

Toplumsal Cinsiyet ve Eşitlik

Akın Atauz

Solfasol, kadın-erkek eşitliğini biraz sığ bir biçimde ele aldığı ve erkeklerin doğal olduğunu düşündükleri "erkekliklerini" bir türlü aşamamış olmasından ötürü, bir sorunla karşılaşmıştır. Bütün olumsuz sonuçlarına rağmen, bu sorun olmamış gibi davranmaya olanak yok.

Bu durumda, eğer ilerleyeceksek, böyle bir sorunla karşılaşmış olduğumuz bilinciyle, nasıl ilerleyeceğiz? İlerleyebilmenin koşulu hataları örtmek değil, görmek ve gördüğümüz/eleştirdiğimiz hataların tekrarlanmamasını garantiye almak olmalı.

Bundan daha düşük önemde olsa bile, sorunun yan alanları hakkında bilgilenmek ve içinde bulunduğumuz erkek egemen toplumsal yapının belki farkında olmadan, belki de kolayımıza geldiği için, hiç üzerine gitmediğimiz koşullandırmalarını bilinç düzeyine çıkartarak, bütün bu tür reddedilmesi gereken davranışları, bir biçimde tartışma/öğrenme ve yapma biçimlerimizi değiştirme ve yaşamımızın doğal akışına uyumlaştırma sorunlarını nasıl ele alacağız?

Eğer Solfasol gerçekten "ilerici" hatta "sol" ve eşitlikçi, cinsiyet ayrımcılığı yapmayan ve aslında hiçbir biçimde ayrımcı olmayan bir tahayyüle sahipse, buradaki insanlar eğer kendilerini bu nitelikte insanlar olarak görüyorlarsa/ böyle olmak istiyorlarsa, çok basitmiş gibi görünen ve daha her şeyin başlangıcında yer alması gereken, kadın-erkek, toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından eylemli duruşumuzu nasıl tanımlayacağız? Erkekler olarak, bulunmamız gereken yeri nasıl saptayacağız?

Eğer Solfasol gerçekten, Türkiye için "daha iyi" bir yaşama biçimi önerdiğini düşünüyorsa, "taciz" gibi önemli bir tartışma yaşadktan sonra, bu alandaki çözümü, sadece olası faile / faillere odaklanarak bulamaz.

Yaşanan bunca olumsuzluğu, bir öğrenme ve daha eşitlikçi, toplumsal cinsiyet ve özellikle kadın özgürlüklerini - gelişmesini önemseyen bir arayış olarak değerlendirebiliriz. Bu olumsuzluğu, toplumsal ilişkilerde, hiçbir biçimde, başka hiçbir özneye karşı baskıcı ve emredici-üstünlük sağlayabilecek (ya da hiyerarşik) olmayan bir ilişki örüntüsünü yeniden yaratmak için yapılacak arayış ve uğraşlarla düzeltebilir ve aşabiliriz. Solfasol'un bunu eylemli olarak gerçekleştirebilmenin yollarını bulması gerekir.

Nelerin nasıl yapılabileceği konusunda, eşitliği zedeleyici ya da zedeleyebilme olasılığı bulunun ama gündelik yaşam ve bütün erkeklerin genlerinden geldiğini zannettikleri, daha çok kültürel olan "erkek egemenliği/ üstünlüğü" anlayışını/ davranışlarını normalleştirmiş olabileceğimiz gerçeğini, biz, kendimiz için, kendi ideallerimiz için ve olmasını istediğimiz geleceği kurmak için, nasıl açacağız?

Solfasol'deki topluluk için, davranışlardaki eşitliği geliştirmek, aynı zamanda daha demokratik ve daha çoğul bir örgütlenme yapısıyla, hem ileriye doğru yürümek ve iş yapabilmek/ üretmek, hem de önemli

olan tek konunun *bu işin yapılmasındaki kolaylık, verimlilik, ya da zamanındalık veya ucuzluk ya da estetik değerlerle donanmışlık değil de, Solfasol'deki ortak değerleri, gerçekten hepimizin yaşamında her an üretebiliyor/ geliştireyor olmanın öz güveniyle yapabilmek*, anlamına gelmelidir. Bunun için, eskisinden yaptığımızdan daha çok çaba göstermeliyiz.

Bunu yaparken, aynı zamanda her insana/ insanlık onuruna verilen önemi de gözden kaçırmamak, daha iyi olmak için çaba gösterirken, cezalandırıcı bir sonuçla karşılaşmış olan arkadaşlarımızın da, izole edilmemesine dikkat etmek, kendisini geliştirme arayışını desteklemek, yeniden kazanabilmek için ihtiyacı olan desteği sağlayabilmek gerekir. Ancak bütün bu çabaların, hataların üstünün örtüldüğü/ görmezden gelindiği, ya da hatanın hafifsendiği gibi bir izlenim oluşmadan sağlanacak bir destek biçiminde olması gerekir. Hatalarla ilgili eleştirel tavır sürdürürken, kimseyi kaybetmemeli ve onurunu zedelemeyen yeniden kazanmalıyız. Hataların düzeltilebilmesi için destek olmak yaklaşımı, incelikli ve çok dikkatle sürdürülmesi gereken bir yaklaşım olmalıdır. Bu konunun da belki ayrıca sorun edilmesi, üzerinden durulması gerekecektir.

Sözcükler çok kolay söyleniyor. Solfasol'deki herkes, kuşkusuz eşitlikten yana. Ancak gerçekten bir eşitlik istiyorsak ve bu eşitlik için, ayrımcılığı, hiyerarşiyi ve güçlü bir tarafın örtük veya açıktan kurabileceği iktidar örüntülerini ortadan kaldırmak için, neler yapacağız? Gerekiyorsa ve herkes için anlamlı ve kabul edilebilir bulunuyorsa, pozitif ayrımcılık uygulamalarını nasıl (ve nasıl bir bilinçle ve ince bir ihtiyatla) ele alacağız?

Eğer bunları yapamıyorsak ve ilişkilerimizi, görülüre/ duyumsanana bir "eşitlikçi beraberlik" yaşam tarzına dönüştüremiyorsak, gerçekten kendimizi, bu cennet vatanın diğer erkelerinden, erkeklik hallerinden ve daha genel olarak eşitsizliklerin ve baskıların, ayrımcılıkların çok derinden içselleştirilerek görünmezleşmesini kanıksamış insanlarımızdan, nasıl ayırt edeceğiz? Ve eğer kendi küçük ve ütopyan topluluğumuzda bile bunu beceremiyorsak, "daha iyi ve daha eşit" bir gelecek için mücadele ettiğimize kimi inandırabiliriz?

Solfasol'deki erkeklerin karşı karşıya kaldıkları sorun, bir bakıma birçok erkek için bir ilktir. Sanırım hepimiz, kendimizi genellikle, toplumsal cinsiyet, kadın-erkek eşitliği konusunda bilinçli ve elinden geleni yapmakta olan insanlar olarak görüyoruz. Oysa bunun yetmediği anlaşılıyor. Bu yetmezlik bilgisini ciddiye alarak, çaba göstermek durumundayız. Hatta belki Solfasol, Türkiye'deki diğer benzer/ kardeş örgütler bakımından da (ele alınış biçimi ve bu tür bir durumla karşılaştığında ne yapacağı arayışında) daha önce denenmemiş olanı denemek, bulmak ve uygulamak durumunda olduğunun bilinciyle, bu konuyu ele almak durumundadır.

Solfasol'un yaşadığı bu olaylardan ders alabildiğini, geçiştirmeye çalışmadığını ve gerçekten sorun ettiğini ve bu tür sorunlarını aşmak için samimiyetle

çaba gösterdiğini anlatabilmek için, bu çağrıyı belki Solfasol'e değil, Solfasol'ün de dahil olduğu daha geniş bir toplumsal çevreye yapmak gerekir. Bu durumda, Solfasol'ü eleştiren ve onun taciz karşısındaki çabalarını yeterli ve samimi bulmayan arkadaşların da eleştiri ve düşüncelerine göre/ onu dikkate alan bir atölye kurma deneyi, sağlıklı bir başlangıç olabilir.

Belki, bu çalışmayı nasıl yapacağımıza dair, "kafa-kafaya vererek" başlangıç konuşmaları yapmakla işe başlayabiliriz. Bu konuda çalışabilmek için, hiç birimizin profesyonel olmasına gerek yok ve bu konuda daha bilinçli ve düzgün insanlar olabilmek için, kendi gayretimizden ve irademizden daha güçlü başka bir motif de gerekmiyor.

Yapabiliriz. Ama nasıl? Erkeklerin, bu konuda çalışmak, en azından konuşmak için kuracakları atölyenin nasıl düzenlenmesi gerektiğini ben de bilmediğim için, bu konuda bir yardım çağrısı yapıyorum:

Bu atölye çalışmasının amacı ne olmalı, nelerin biraz daha içselleşmesi ve gerçekten bir "erkek ihmalciliği" ile zihnimizde/ gündelik uygulamamızda geri plana atılmasına karşı durabilmek için neler yapılabilir?

Bu bakımdan kadınların, erkeklerin ve bütün farklı cinsel kimliklerin fikirlerini birlikte geliştirebilmesi önemlidir. Ancak belki kadınların bu konudaki düşüncelerini, ihtiyaçlarını ve taleplerini iletmesinden sonra, erkeklerin kendi aralarında bir yüzleşme ve toplumda ve büyük bir olasılıkla bütün erkeklerde yerleşik erkek egemen değerlerden uzak ve gerçekten eşitlikçi/ demokratik ve özgür ilişkiye ilişkin davranışları nasıl benimseyebileceklerini, kendi başlarına aramaları ve bulmaları gerekecektir?

Atölye çalışmalarında nasıl bir yöntem izlenebilir, ne tür teknikler kullanılmalıdır? Yöntem, teknik ve materyal önerileri olabilecekler var mı?

Bu atölyede yapılacak çalışmalar, "geçici/ bir süreliğine" vb. türde ele alınabilecek bir soruna ilişkin değildir. Öfke kontrolü gibi, alkol kontrolü gibi, ya da diğer bağımlılıklardan kurtulmak isteyen insanların kurduğu gruplar gibi, erkeklerin de güç/ iktidar kullanımı-hiyerarşi ve eşitlik konularında, sürekli olarak kendilerine çeki-düzen vermesi gerekiyor.

Erkeklik hallerinin çok vahim biçimlerde yaşandığı Türkiye gibi bir ülkenin egemen kültürü içinde, kendisini sürekli denetim altında tutmak ve erkeksiliği aşmış ve eşitlikçi davranmayı gündelik yaşamda olağan bir davranışa dönüştürebilmiş yeni erkekler yaratmak için gösterilecek çaba, elbette birçok güçlük içerecektir. Kendi deneyimim bakımından, içinde bulunduğum bütün ortamlarda, bu tür talebe verilen standart yanıt, şöyle özetlenebilir: "Ne yani, eteklik mi giyelim?" Solfasol'deki her erkek, kendi içinden, erkeksiliği yenmiş yeni bir erkek çıkartabilmek çabası için, bütün aklıyla, bilinciyle ve iradesiyle yenilikçi bir mücadele vermek durumundadır.

Topal Karınca Tüketim Kooperatifi Kuruluyor! Karıncanın Yolculuğu

Cemalettin Canlı

Kooperatifler insanın güçsüzlüğünü aşma, yaşamda kalma çabasının en somut ürünlerinden birisi kuşkusuz. Ondandır da sorunlar tek başına altından kalkılamayacak kadar ağırlaştığında ilk akla gelen çıkış yollarından birisi olarak her daim güncel. Tekrarın yararı olmasa da hafızaları tazelemek için bir kez daha söylemek gerek. Ülkemiz ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel, artık adı her ne olursa o alanda yaşamın daha da zorlaştığı bir süreç içinde. Bu günlerde ayakta kalmak ve bu süreçten çıkmak elbette mümkün. İşte kooperatif tarzı yapılanmalar da bu süreçte ayakta kalma imkanlarını açığa çıkaracak araçlardan birisi...

Kooperatif toplumsallaşma zeminlerinin hızla ortadan kalktığı koşullarda yeni bir toplumsallaşma zemini olarak tanımlanabilir ki, öyledir de. Eğer ihtiyaç somut konular etrafında bir araya gelmek ve teker teker altından kalkamayacağımız konularda bir şeyler yaparsak kooperatif bunun için bir araçtır. Yani bir araya gelmenin ve bir şeyler düşünüp hayata geçirmenin bir aracı olarak kooperatif önümüzü açabilir.

Kapitalizmin ekonomik mantığı artık sofralarımızı, içtiğimiz sudan yediğimiz ekmeğe kadar en temel ihtiyaçlarımızı güvensiz hale getirmiş durumda.

Kapitalizmin ekonomik mantığı artık sofralarımızı, içtiğimiz sudan yediğimiz ekmeğe kadar en temel ihtiyaçlarımızı güvensiz hale getirmiş durumda. Endüstriyel gıda üretiminin sonuçlarından haberdar olmak, yaşamı doğrudan tehdit eden sonuçlardan kaçınmak yani bilmek ve bilginin gereğini yapabilmek artık ertelenemez bir ihtiyaç. Küçük çocukların kanser olduğu, kalp krizine maruz kaldığı ya da hergün bilinmedik sağlık problemlerinin tanımlanıp hiç bir sonuç vermeyen tedavi önerisi bombardımanlarıyla sürüyor günlük yaşam.

Bütün bunlarla toptan baş etmek, bugünkü cılız reflekslerimizle elbette mümkün görünmüyor. Ancak yine de yapılacaklar var ve bunların ertelenmesi gıda kaynaklı sorunların katlanarak büyümesi anlamına gelecek. Süreç hakkında bilgisi ve bilginin gereğini yerine getirecek olanakları olan herkes, bu sürecin sonuçlarından kaçınmaya çalışıyor, ancak güçleri birleştirerek, daha organize hareket ederek daha etkin sonuçlara ulaşılacağı da ortada. Yani en azından ortak hareket imkanı yakaladığımızla endüstriyel gıda terörüne karşı, mikro ölçeklerde de olsa bir direnç alanı yaratmış ve varlığınıza yönelik tehdidi bir parça ötelemiş oluruz. Ki bu bile, açığa çıkacak başka sonuçlarla birlikte azımsanacak bir şey olmasa gerekir.

Ortaya çıkacak ilk sonuç elbette tükettiğimiz ve tüketilmesine referans ve aracı olduğumuz şeyin ne olduğunu bilmemiz olacak. Günümüzde organik gıda, gıda güvenliği gibi söylemlerle ve esas olarak

piyasa ilişkilerinin yeni bir manipülasyon aracı olarak yükselmekte olan yaklaşımlar karşısında doğru bilgiye biraz daha yaklaşma olanağı doğacak. Sağlıklı ve güvenli ürün için referansımız piyasanın manipülasyonları değil, bilenlerle geliştirilen ilişkilere dayalı sahici ilişkiler olacak.

Bu olanak uzun zamandır uzak kaldığımız ülke tarımıyla, hayvancılığın ile yeniden bağ kurmamızı, fikirlerden haberdar olmamızı, faaliyet gösteren kişi ve kurumlarla ortak mesai yapmamızı mümkün kılacaktır. Üretici ile tüketici arasındaki aracı kurumları olabildiğince etkisizleştirmek fiyat ve kalite açısından sonuçlar doğuracak. Kuşkusuz üretici ile ilişkilenecek, hemhal olmak yeni toplumsallaşma zeminlerine de kapı aralayacak.

Bütün bunları yaparken kooperatifler mevzuatını akılda tutup, pazar, piyasa ilişkilerine teslim olmadan, işin gereği neyse öyle davranarak bir süreç işletmek, hareket gerekçelerimizden birisi olan toplumsallaşma olanağının demokratik dinamiklerini de diri tutacaktır. İşin yürümesi ve kooperatifin amacına uygun olarak varlığını sürdürmesi için gerekli olan gelirin temin edilmesi ötesinde bir kar beklentisi içinde olunmayacak, kararların alınması ve takibi kooperatif bileşenlerinin katılımı esasında gerçekleştirilecektir.

Topal Karınca Tüketim Kooperatifi genel hatlarıyla böylesi bir fikirler manzumesine dayanmaktadır.

Bu fikirlerin yaşama geçmesi, ete kemiğe bürünmesi için;

Ortaya çıkacak ilk sonuç elbette tükettiğimiz ve tüketilmesine referans ve aracı olduğumuz şeyin ne olduğunu bilmemiz olacak. Günümüzde organik gıda, gıda güvenliği gibi söylemlerle ve esas olarak piyasa ilişkilerinin yeni bir manipülasyon aracı olarak yükselmekte olan yaklaşımlar karşısında doğru bilgiye biraz daha yaklaşma olanağı doğacak.

Karıncanın ahvaline dair rivayet muhtelif. Kimisi Nemrut'un ateşinde yanan İbrahim'e su taşıdığını söyler, kimisi orman yangınına müdahale eden bir itfaiye eri donunda görüldüğünü... Bazen Hicaz yoluna düşmüş bir hacı adaydır, bazen azmiyle Timur'a rehber olmuştur. Hepsi bu hikayeye dahildir. Hikayenin esası ise hepsiyle birlikte ama hepsinden öte, umuda ve inanca yaslanan bir güzel yürüyüşe dairdir. Yürüyelim...

A) işin ilgililerinin de katılımı sağlanarak tedarik sürecinin,

B) dağıtım sürecinden nihai tüketiciye varıncaya kadar tüketim sürecinin amatör ruhla ve profesyonel bilinçle oluşturulması hedeflenmektedir.

Topal Karınca Tüketim Kooperatifinin bürokratik süreçleri tamamlanmış olup, ana sermayenin oluşturulması, üyeliklerin ve üye katılım paylarının tespiti aşamasına gelmiş durumda.

Karıncanın ahvaline dair rivayet muhtelif. Kimisi Nemrut'un ateşinde yanan İbrahim'e su taşıdığını söyler, kimisi orman yangınına müdahale eden bir itfaiye eri donunda görüldüğünü... Bazen Hicaz yoluna düşmüş bir hacı adaydır, bazen azmiyle Timur'a rehber olmuştur. Hepsi bu hikayeye dahildir. Hikayenin esası ise hepsiyle birlikte ama hepsinden öte, umuda ve inanca yaslanan bir güzel yürüyüşe dairdir.

Yürüyelim...

SALT Ankara'da Kitap Takası

SALT Ankara'dan yapılan duyuruda SALT Araştırma'da birden çok kopyası bulunan yayınların 12 Mayıs Cumartesi 12:00-18:00 saatleri arasında SALT Ankara'da takasa açılacağı belirtildi. Katılımcıların takas etmek istedikleri kitap ve dergilerle katılabileceği etkinlikten geriye kalan yayınlar diğer kütüphanelere bağışlanacak.

SALT Ankara Ofisi
Adres: Tunalı Hilmi Caddesi 112/1
Kavaklıdere, Çankaya

KEBİKEÇ'İN 44. SAYISI YAYIMLANDI

Dosya: Beşeri Coğrafya

KEBİKEÇ edinmek için:
Sanat Kitabevi
Esat Caddesi, Hacıyolu
Sokak, No:3/A
Tel: 0 312 425 92 76
Fax: 0 312 425 92 77
e-mail: dergikebicek@gmail.com

DEVRİMCİ SİYASET İÇİN

Mahmut Memduh Uyan

Tarih nedir sorusunun çağrışım alanlarından birisi tekerrür ise bir diğeri de ibret. Nitekim bundan dolayı "ibret alınsaydı tekerrür eder miydi hiç?" diye sorar Akif. Sovyetler Birliğinin çöküşünün ardından bütün dünyayı saran tarihin sonu/önü/ardı şamatasının sonuna gelmiş durumda. Emperyalizm, üçüncü dünya savaşı, akıllı füzeler, kabadayı başkanlar yeniden sahnenin önüne fırlamış durumdadır. Oysa daha on-onbeş yıl önce Küreselleşme, imparatorluk, medeniyetler çatışması, tarihin sonu, sınıfların ve sınıflarla birlikte sınıflar mücadelesinin ölümü konusuydu. Geldiğimiz yerin nirengi noktası Lenin'in emperyalizm tahlilleriyle birlikte pazar/piyasa paylaşım savaşı, egemenlik, hegemonya çatışması ve buna bağlı olarak, şimdilik, bölgesel düzeyde, ancak giderek derinleşen savaşlar. Silahlanma yarışı, askeri harcamaların hızla artışı, yeni nesil silah sistemlerinin teşhiri... Düşük düzeyde bir dünya savaşı, emperyalist paylaşım savaşı sürüyor diyebiliriz. Emperyalist kapitalistler arası hegemonya, yeniden yapılanma ve paylaşım savaşlarının merkez üssü ise Orta Doğu ve yakın çevresi. Bu sürecin sonunda mevcut hegemonya krizi aşılabılır mi, hangi dengeler tecelli eder söylebilmek zor.

Dengelerin henüz oturmamasının Türkiye gibi orta boy ülkelere bir inisiyatif alanı açtığını da kaydetmek gerek. Dünya dengelerinin oluşmaması, küresel, bölgesel güçler arasındaki çatışma ve gerilimler kimi yerlerde boşluklar, esneklikler oluşturuyor. Türkiye de bu boşluklardan yer yer yararlanan, yer yer boşluklar arasında salınan politikalar izliyor. Fakat bu nereye kadar devam eder, yaşayıp göreceğiz ama şunu da söylemeden geçmemeyelim. Bu inisiyatifin sınırlarını başta ABD ve Rusya olmak üzere küresel güçlerin vazgeçilmez çıkarlarıyla karşılaşma noktaları belirleyecek.

Türkiye'nin, Katar'da askeri üs kurması ve işbirliği, Somali, Sudan'da askeri üsler kurulması, Balkan ülkeleriyle geliştirilen ilişkiler, Kıbrıs'ın yavru vatanlıktan öteye gitmesine alan açmayan yaklaşımlar, Lozan dahil kurucu antlaşmaların tartışılmaya açılması, "Yeni Osmanlıcılık" adıyla formüle edilen emperyal iddiaların dışa vurumudur ve varlık koşulu dengelerin kurulmasına bağlı boşluktur.

Boşlukta açığa çıkan inisiyatif imkanlarının yalnız Türkiye devleti hesabına işlemediğini de eklemek gerekmektedir. Özellikle Irak'ın işgali ve Suriye'ye yönelik emperyalist saldırıların öne çıkardığı Kürtler... Kürtlerin inisiyatif kazanması, Kürtleri varoluşsal bir problem olarak kabul eden Türkiye'nin konumunda da ciddi değişikliklere yol açtı.

Suriye savaşının derinleşmesine paralel olarak Türkiye'nin küresel güçler arasındaki boşlukta salınma ve yakaladığı imkanlarla açıkça emperyal bir perspektif taşıyan Yeni Osmanlıcı yaklaşımlarını sürdürme gayreti gerçekliğin sınırlarına dayandı.

Kürtlerin bölgesel çapta statü kazanmaları ihtimali Türkiye açısından "beka" problemi olarak tanımlandı ve probleminin savaş, işgal dahil her türlü yolla engellenme çabası olarak özetlenebilecek bir sürece girilmiş oldu. "Fırat Kalkanı"askeri hareketiyle El Bab'a kadar girilmesi, Afrin savaşı, İdlip içinde kontrol noktaları kurulması bututumun bir tezahürü.

Bu durum nasıl izah edilirse edilsin, egemen bir devletin topraklarına yönelik bir işgaldir ve bir an önce sonlandırılması gerekir. İşgal devam ederse, bölgesel ve küresel güçlerin hesaplaşmasının arasında uzun süreli dans etme olanağı kalmayacağını, mevcut maliyetin maddi manevi her alanda artacağını ve Türkiye için taşınmaz bir noktaya geleceğini öngörmek münecimlik olmaz.

Türkiye de bu boşluklardan yer yer yararlanan, yer yer boşluklar arasında salınan politikalar izliyor. ... Bu inisiyatifin sınırlarını başta ABD ve Rusya olmak üzere küresel güçlerin vazgeçilmez çıkarlarıyla karşılaşma noktaları belirleyecek.

Sol, sosyalist kesimin hatırı sayılır bir kısmı, bağımsız politika üretmek var olma yerine, Cumhuriyet, laiklik, yaşam tarzı ve benzeri değerlendirmelerle Kemalist ideolojik auranın etrafında dolanmakta.

Doğan inisiyatif boşluğunda hamle yapan Kürtler açısından da belli sınırlara gelindiği görülüyor. Bir Kürt devletinin vaktinin geldiği düşünülüyordu. Kürtlerin mücadelesinin bölge ülkelerinde farklı gelişmelerin önünü açacağı tespitleri yapılırken. Kürtler bölgenin en dinamik, modernist, demokrat gücü olarak parlarken, Irak'ta referandum sonrası, Suriye'de Türkiye'nin Afrin'e yönelik savaş geriledi. Artık bağımsızlık sözünün yerini, özerklik/federalizm arayışları aldı. Bu arayışların da küresel ve bölgesel güçlerin birbirleriyle yürüttükleri kavganın sınırlarında olduğu görülüyor. Bu sınırı en belirgin çeken güç ise kuşkusuz Türkiye.

Bugün yürütülmekte olan siyaset, asıl olarak Kürtlerin Türkiye'de, Ortadoğuda ve hatta dünyanın her hangi bir yerinde, her ne şekilde olursa olsun bir statü elde etmesini engelleme hedefine kilitlenmiş, "ülke bakası" söylemiyle de gerekçelendirilmiştir. Bu gerekçe OHAL ve SAVAŞ HALİ uygulamalarına esas oluşturmuş, bu temelde de bütün siyasal, toplumsal gelişmelerin kontrol edilmeye, hatta yok edilmeye yönelindiği bir rejim yürürlüğe konmuş durumda. Teknik olarak 2019 yılında yapılması gereken, ancak her an erkene alınması da mümkün olan seçimlere yönelik tutumun ana motivasyonu da beka eksenini çerçevesinde açığa

Son otuz kırk yılın ortaya koyduğu gerçeklerden birisi CHP içine girerek politika yapmayı deneyen sosyalistlerin, onu sola çekme olasılığı yoktur. Her şeyden önce bir düzen partisinin, savunduğu düzenin "bekası" politikalarına karşı çıkmasını beklemek hayaldir.

çıkılmaktadır. Yani Osmanlı Devletinin çöküş ikliminde, özelde Ermenileri ve genel olarak bütün gayri müslim unsurları hedefe koyarak aranan beka, tam yüz yıl sonra Kürtleri hedefe koyarak tazelenmektedir.

Beka eksenli konumlanışın yalnız iktidar ve onun yanında yer alanlarla sınırlı olmadığını da ifade etmek gerekmektedir. CHP dahil muhalefetteki düzen partileri de "beka" konusunda iktidarlara fikir durumdadır. Öyle ya da böyle siyasal muhalefetin etkin gücü olması umulan CHP'nin yürüttüğü politikalar beka ekseninde inşa edilecek "yeni düzende" kendilerine konum arayışı, yaşam tarzı ve parlamenterizmin yeniden düzenlenmesi üzerinde yoğunlaşır. Yani bir düzen partisi olarak CHP "beka" eksenini üzerinde

Kürtlere yönelik farklı bir politika geliştiremiyor. Bu sınırdaki bir siyaset yürütüyor.

Sol, sosyalist kesimin hatırı sayılır bir kısmı, bağımsız politika üretmek var olma yerine, Cumhuriyet, laiklik, yaşam tarzı ve benzeri değerlendirmelerle Kemalist ideolojik auranın etrafında dolanmakta. Bu dolanmalar toplumsal temelde yaşanan erozyon ve etkisizleşmeyle de eklenerek CHP'den beklentileri köpürtmekte, dolayısıyla sosyalistler de bir ölçüde "beka" politikasına destek olmaktadır.

Son otuz kırk yılın ortaya koyduğu gerçeklerden birisi CHP içine girerek politika yapmayı deneyen sosyalistlerin, onu sola çekme olasılığı yoktur. Her şeyden önce bir düzen partisinin, savunduğu düzenin "bekası" politikalarına karşı çıkmasını beklemek hayaldir. Kaldı ki CHP'nin sistemle ilişkisi sıradan bir düzen partisinden daha derin ve daha boyutludur.

Son zamanlarda sol/sosyalist muhalif çevrelerde dile getirilen bir başka yaklaşım, "CHP ve HDP dışında bağımsız bir siyaset" inşa etmek söylemidir. CHP ve HDP'nin bir arada anılma bağlamı ayrı bir tartışma konusu. Ancak bir nokta açık görünüyor. Mevcut ideolojik politik konumlanışlar ve reel politik zeminler dikkate alındığında "CHP ve HDP dışında" ifadelerinin, "HDP dışında, Kürtlere mesafeli bir yaklaşım içindeyiz" demenin utangaç bir seslendirilişi olma olasılığı hiç de az değil. Üstüne bu çevrelerin CHP ile her düzeyde ilişki geliştirmeye çalıştığına dair göstergeler, CHP'nin o kadar da dışında olunmadığına bir işaret. Objektif olarak sosyal şovenizme yaklaşan bu tutumdan sıyrılmak, krizi aşmak elbette mümkün.

Sosyalistlerin acil ertelenemez görevlerinin başında, ülkeyi ve toplumu çözülmeye ve çürümeye sürükleyen mevcut beka politikalarının karşısında, demokratik değerleri esas alan bir başka beka politikası üretmek ve savunuculuğunu yapmaktır. Bunun yolu ülkeyi ve toplumu krize sürükleyen her konuda açık politikalar üretmek, çözümler ortaya koymak gerekir. Hasılı kelimeler sosyalistler ülkenin krize girmesine neden olan politikaları savunan ve yürütenlerle birlikte veya ilişki içinde çözüm üretmezler. Krize yol açan konularda açık ve net politik çözümler ifade ederek yeni bir devlet ve toplum anlayışının ortaya çıkarılmasını sağlamalıdır.

Krize neden olan sorunları baskı, şiddet, savaş yoluyla ezerek yok etmek, çözmek olanaksızdır. Belki bir süre sorunları bu yolla ertelemek mümkün gibi görünse de sonrası daha büyük krizlerin doğmasına yol açması kaçınılmazdır.

Demokratik, eşitlikçi, özgürlükçü bir devlet ve toplum yaşamını ortaya çıkarmayı hedefleyen, krize çözümleri içeren açık politik bir program oluşturmak için ülkenin mevcut beka politikasına gerekçe yapılan Kürt sorununun demokratik, eşitlikçi bir zemine çözümlenmesinin koşullarını oluşturmak durumundayız. Bir halkın doğal, demokratik hakları, talepleri tartışma konusu olmadan kabul edilmeden, sorunun çözümünün mümkün olmayacağını bilmek

“CHP ve HDP dışında” ifadelerinin, “HDP dışında, Kürtlere mesafeli bir yaklaşım içindeyiz” demenin utangaç bir seslendirilişi olma olasılığı hiç de az değil.

durumundayız. Öncelikle bu ülkede kendimiz için ne istiyorsak, eşitlik ve özgürlük temelinde Kürtler için de istemeliyiz.

Ülkenin, toplumun yaşamını ve geleceğini belirleyecek çözümler demokratik, eşit, özgür bir yaklaşım içinde üretilebilir. O halde ülkenin, toplumun “bekası” eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir programın hayata geçirilmesiyle sağlanabilir. Kürtlerin yok sayılması, statü kazanmalarının engellenmesi gibi yaklaşımlarla, savaş ve işgalle ülkenin “bekası” sağlanamaz. En fazla sorunlar baskı altına alınabilir, ki onun da daha büyük patlamalara yol açması kaçınılmazdır.

Bölgesel ölçekte bir sınıra varılmış olmasının Kürtler açısından da belli ölçülerde bir politika değişikliğini gerektirdiğini söylemek mümkün. Bu durum bölgesel gelişmeler dolayısıyla dikkatini önemli ölçüde uluslararası gelişmelere veren Türkiye'deki Kürt hareketinin yeniden içeri dönmesine ve çözüm arayışlarını güçlendirmesine yol açabilir. Açık olan bir gerçek var. O da her anlamda en gelişmiş Kürt nüfusun Türkiye'de olduğu. Kürt Hareketi sorunların çözümünü “demokratik bir program” ekseninde etkili biçimde gündeme getirme çabasını tazeleyebilir ve bunun yaratacağı atmosfer egemenlerin “beka” gerekçesini boşa düşürebilir.

Ülkenin ve bölgenin içinde bulunduğu gerilimler ve dinamikler krizin “demokratik bir program” etrafında yürütülecek toplumsal mücadeleler yoluyla aşılmasının olanaklarını da barındırmakta.

İktidar yapısıyla bütünleşmeyen geniş toplum kesimlerinde farklı tepkilerin oluşmaya başladığı bir döneme girdik. Öncelikle iktidarla örtüşmeyen geniş bir kesimin iş olanakları, kamu kaynaklarından yararlanma olanakları kalmadı. Okulunu bitiren, mesleki eğitimini tamamlayan, bilgi, becerisini geliştiren hiç kimse iktidarla örtüşmüyorsa kamu ya da özel sistemin dışına atılıyor. Devlet ihaleleri tümüyle yandaşlara dağıtılırken geniş toplum kesimleri yaşam ve gelecek kaygısı ile karşı karşıya.

Ekonomik gelişmeler iktidarın propaganda aracı olmaktan çoktan çıktı. Kriz, enflasyon, iflaslar, işsizlik tartışılıyor, zamlar devam ediyor. Savaş, zafer çığırkanlığının ekonomik, sosyal, etik, siyasi faturaları kabarıyor. Yargı iktidarın iktidar olması için gerekli düzenleme ve kararlarını almakla yükümlü gibi. Toplum kendi haklarını koruyacak ve güveneceği bir yargıyı göremiyor. Eğitim, sağlık, akademi ve bir kimlik sahibioludğu varsayılan her alan kimliksizleşmiş, kurumsal niteliklerini yitirmiş durumda. Laik, Kemalist kesimler Orduya güvenirdi, artık güvenecekleri bir kurum yok. Özetle iktidarın ayrıcalığına mazhar olan belirli bir kesim dışında geniş toplumkesimlerinin, bu iktidara, yapılanlara, “yeni” diye sunulanlara güveni sarsıldı.

... Bu ülkede kendimiz için ne istiyorsak, eşitlik ve özgürlük temelinde Kürtler için de istemeliyiz.

Egemenlerin/iktidarın, OHAL ve SAVAŞ HALİ ile gerçekleştirmeye çalıştıkları ve seçimlerde onaylatmayı hedefledikleri otoriter, faşist yapının ana hatları ortaya çıkmış gibi. Yeni dönemde Kürtlerin, Alevi toplumunun, devrimci, demokrat kesimin, işçi/emekçilerin, kadınların, ayrımcılığa uğrayan her kesimin şiddet ve baskı altında tutulacağı görülüyor. Bunu toplumun büyük kesimleri de görüyor. Toplumda sınırlı da olsa tepkiler birikmeye başlamış durumda ve yer yer de hissediliyor.

Bu koşullar altında aktüel siyasetin, AKP/Erdoğan karşıtlığına sıkıştırılması, referandumdaki gibi “Hayır” cephesi varsayımı üzerinden dizayn edilmesi sıg bir yaklaşımdır. Referandumda “hayır” oyu atmanın dışında başka bir ortak yönü olmayan birliktelik ortaya çıkmıştı. Bu birliktelik açık ki AKP/Erdoğan'dan kurtulma hedefli bir birliktelik. Oysa ülkenin içinde bulunduğu durum AKP/Erdoğan birlikteliğini aşan bir kriz durumu ve onların gitmesinin bu krizi çözeceğine dair hiç bir emare yok.

Buradan çıkışın yolu neyi nasıl yapacağını ortaya koyan “demokratik bir çözüm programı” etrafında kurulacak birliktelikten geçiyor. Topluma, asgari olarak krizi yaratan sorunlara çözüm üretilebileceği inancı, güveni, açıklığı yaratan demokratik bir zemin sağlanmadan güçlü bir ortaklaşma sağlanamaz. Birlikteliği, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir “devlet ve toplum” anlayışı temelinde sağlamalıyız. Bu bizim birlikte geleceğimiz, “bekamız” demektir. Devrimcilerin, sosyalistlerin bu yaklaşımı farklı araçlar

... Ülkenin içinde bulunduğu durum AKP/Erdoğan birlikteliğini aşan bir kriz durumu ve onların gitmesinin bu krizi çözeceğine dair hiç bir emare yok.

ve yollarla ortaya koyma çabasında olması gerekir. Seçimler bu yolda bir uğraktır.

Demokratikleşme ise asla seçimlere indirgenemeyecek olan bir yaşama tercihidir. Demokratikleşme, toplumun kendine dair olana katılma ve onu belirleme yolu ve imkanıdır. Dolayısıyla tek başına sandık ve seçim demokrasinin göstergesi değildir. Plebisit, referandum ve benzeri yollarla mevcudun kendini onaylatması veya 4-5 yılda bir yapılan seçimlerden meşruiyet devşirilmesi de demokrasi göstergesi değildir. Tarihin tanıklık ettiği en kanlı, katliamcı, faşist liderlerinden Hitler de kendini onaylatmak ve meşruiyet devşirmek için sık sık referandum ve seçim yolunu kullanmıştır. Devletin, sermayenin ve zamanının bütün teknolojik olanaklarının seferber edip yalan ve demagoji üreterek, kendi dışındaki kesimleri yok ederek korku, şiddet ve yalana dayalı bir rejim kurmuş, ona da seçim ve sandıkla meşruluk sağlamaya çalışmıştır. Hasılı demokrasi, Hitlergillerin yaptığı gibi göstermelik seçim ve halkın oyu ile değil toplumun kendi kararını alması, yürütmesi ve giderek kendi iktidarını kurmasıdır.

“Plebisit, referandum ve benzeri yollarla mevcudun kendini onaylatması veya 4-5 yılda bir yapılan seçimlerden meşruiyet devşirilmesi de demokrasi göstergesi değildir. Tarihin tanıklık ettiği en kanlı, katliamcı, faşist liderlerinden Hitler de kendini onaylatmak ve meşruiyet devşirmek için sık sık referandum ve seçim yolunu kullanmıştır.”

Bu da doğrudan kendimizi ortaya koyacağımız ve mevzileneyeceğimiz bir süreç içinde gerçekleşecek. Sözümüzü, duruşumuzu, mevzilerimizi oluşturarak, argümanlarımızı, araçlarımızı geliştirerek.

Uluslararası Af Örgütü: “İnsan haklarını savunmakta ısrar edenler ağır bedel ödüyor”

Uluslararası Af Örgütü, Türkiye'deki ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri, kişi özgürlüğü ile güvenliği ve adil yargılanma haklarının hangi yollarla aşındırıldığına odaklanan “Fırtınaya Göğüs Germek: Türkiye'deki korku ikliminde insan haklarını savunmak” başlıklı raporunu yayımladı.

Yaşanan hak ihlallerinin “Keyfi Gözaltı ve Tutuklamalar”, “Terörle Mücadele Yasaları Kapsamında Hukuku İstismar Eden Kovuşturmalar”, “Muhafif Sesleri Susturmak Amacıyla Yapılan Tehdit, İftira ve Yıldırımlar”, “Toplanma Özgürlüğü Üzerindeki Haksız Kısıtlamalar” başlıkları altında incelendiği raporda “Türkiye hükümeti olağanüstü hali muhalif ve farklı görüşlerin alanını daraltmak için kullanmaya devam ederken, toplumun tüm kesimlerinde bir korku iklimi hâkim” tespitine yer verildi. Af Örgütü'nün Kıdemli Türkiye Araştırmacısı Andrew Gardner ile Af Örgütü Türkiye Şubesi Basın Koordinatörü Beril Eski'nin açıkladığı 20 sayfalık raporda “Türkiye'de 21

aydır devam eden olağanüstü hal altındaki insan hakları alanı, kitlesel gözaltılar, davalar, yıldırma ve bağımsız sivil toplumun susturulmasıyla tahrip edilmiş durumda. İnsan hakları için seslerini yükseltmeye ve mücadele etmeye devam edenler de ağır bir bedel ödüyor” değerlendirmesinde bulunuldu.

Terörle mücadele yasasının muğlaklığı

“Genel ifadelerle kaleme alınmış muğlak terörle mücadele yasaları muhalif görüşleri kriminalize etmek için kullanıldı” ifadelerinin yer aldığı raporda, “Silahlı terör örgütü propagandası yaptığı düşünülen beyanları suç olarak tanımlayan Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrasının gazeteciler, akademisyenler, siyasi aktivistler ve başka kişilere, yazıları ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle hedef almak için sıklıkla kullanıldığına” dikkat çekildi.

Raporda, “Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Afrin'e düzenlediği askeri harekati eleştirenlerin gözaltına alınması, Osman Kavala'nın gerçekçi delilleri bulunmaksızın aylardır

tutuklu bulunması, gazeteci Mehmet Altan'ın Anayasa Mahkemesi kararına rağmen tahliye edilmemesi, Af Örgütü Türkiye Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı olan Taner Kılıç'ın, telefonunda ByLock olmadığına 4 farklı uzman tarafından belgelenmesine rağmen halen tutuklu bulunması, Büyükada'da gerçekleştirdikleri toplantıda gözaltına alınan 10 insan haklı savunucusunun yargılandıkları davanın halen devam etmesi” OHAL yönetiminin insan hakları savunucularına yönelik baskılarına örnek olarak gösterildi.

Kapatılan dernek ve STK'lar

OHAL KHK'ları ile kapatılan derneklere dikkat çeken Af Örgütü, raporunda İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun “Bağırıyolar, çağırıyolar. 370 dernek kapattık. Neden? Oralarda konaklayacaklar, pinekleyecekler, terör örgütüne destek sağlayacaklar, biz de onları meşru bir organ olarak göreceğiz. Vurduk kilidi, gitti. Hadi bakalım açın da görelim!” açıklaması hatırlatılarak “Hedef alınan örgütler arasında Türkiye'nin önde gelen çocuk hakları örgütü Gündem Çocuk, 11 kadın hakları derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) ve Özgürlükçü Hukukçular Derneği (ÖHD) gibi avukatlar tarafından kurulan örgütler ve yerlerinden edilen kişiler ile mültecilere insani yardım sunan örgütler de yer alıyor” ifadeleri kullanıldı.

Raporun sonuç bölümünde Türkiye yetkililerine ve uluslararası topluma yönelik kapsamlı talep ve öneriler dile getiriliyor. / Solfasol

Ankara'nın Dünya Çapında Tanınan Simgesi: Ankara Keçisi

Önder Şenyapılı

Amasya doğumlu ressam Necati Seydi Ferahoğlu yapıtlarını Ankara'da da sergiledi. Genellikle "horoz" ve "keçi" izlekli resimler yapmıştı. Sanatçı hakkında ayrıntılı bilgi edinmeye çalışırken, horoz ve keçi figürlerini Türk kültüründe yeri olduğu için boyadığını öne süren satırlara rastladım. Bu kez de "o yer" in ne olduğunu araştırmaya koyuldum.

Bu iki figür, keçi ve horoz Türk kültüründe kutsal sayılıyor.

Keçi, binlerce yıl önce evcilleştirilmiş beş hayvandan biriydi. Birbirine yakın dönemlerde yeryüzünün farklı bölgelerinde evcilleştirilen beş hayvan insan yaşamını etkilemiş, değiştirmiş. Bu beş hayvandan *koyun* ve *sığır* Mezopotamya'da, *domuz* Mezopotamya ve Çin'de, *keçi* ise Akdeniz bölgesinde evcilleştirilmiş. Beşinci hayvan ise: *At*. Genetik bir araştırma, atların 6000 yıl önce Ukrayna otlakları, güneybatı Rusya ve batı Kazakistan'da evcilleştirildiğini ortaya koymuş.

Ankara'nın simgelerinden biri (ve de önde geleni) keçi¹. (Horoz, daha çok Denizli'nin simgesi.) *Tiftik* ise Ankara keçisinin kırpılan tüylerine verilmiş olan ad. Tiftikten dokunmuş pahalı kumaşlar "*moher*" ve/ya da "*angora*" diye anılıyor. Türkçe'de *moher* olarak söylenen "*mohair*" sözcüğünün kökeni Arapça imiş. Arapça'daki "*muhayyer/mukhayyar*" "keçi kılından yapılmış kumaş" demekmiş. *Muhayyerin* sözlük anlamı ise "seçili, seçilmiş, seçkin". Fransızcaya önce *mocayre*, sonra *mocayart*; İtalyanca *mocaiaro*

olarak girmiş. İngilizce *mohair* sözcüğünün "saç, kıl" demek olan "*hair*" sözcüğünden etkilendiği belirtiliyor. Yani *mocayre*, *mocayart*, *mocaiaro* İngilizlerin ağızda "mohair"e dönüşmüş. "*Angora*" sözcüğünün Ankara ya da yerel dilde söylenişle "*Angara*"dan bozma olduğunu vurgulamaya gerek var mı?! Dolayısıyla, Ankara'da yaşayan biri olarak keçi motifi hakkında yazılanlar, araştırma bulguları beni daha çok ilgilendirdi. Öğrendim ki:

Türk - İslâm kültür ve sanat tarihi uzmanı **Emel Esin** (1911-1987) "*Orta Asya'dan Osmanlıya Türk Sanatında İkonografik Motifler*" başlıklı kitabında dağ keçisi ve geyik motiflerinin, MÖ 1000 yılda

Avrasya'da yaşayan bütün göçebe boyların ongunu² olduğunu belirtiyor. "*Orhun Yazıtlarının Bugünkü Durumu*" başlıklı yazısında **Cengiz Alyılmaz**, "*Türk kültüründe keçi; yüceliği, erişilmez yerlere erişebilirliği, bağımsızlığı, özgürlüğü, kararlılığı, asaleti, cesareti sembolize etmektedir ve Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olan kağanı simgeler*" diyor.

Keçinin binlerce yıl önce Akdeniz Bölgesinde evcilleştirildiğine değin bilgiye karşın Tiftik Keçisinin 13. yüzyılda Orta Asya'dan Anadolu'ya göçen Türkler tarafından, Hazar Denizi'nin doğusundan getirildiği bilgisi de veriliyor. Ankara'ya çok iyi uyum gösterdiği için bu yerleşimin adıyla anılmaya başlanmış.

19. yüzyılın başında Ankara'da tiftik işleyen binin üstünde dokuma tezgâhı varmış. Kimi kaynaklarda 1355 tezgâhta çalışan sayısının ise 10 binden çok olduğu öne sürülüyor. Her yıl 20 bin top kumaş dış ülkelerle satılıyor o sıralar.

Ne var, Avrupa ülkeleri kumaş yerine ham tiftiği gönderin biz dokuyalım diye baskı koyar olmuşlar. Ankara keçisinin yurt dışına götürülmesi/çıkarılması kaçırılması yasaklanmış. Gene de, 19. Yüzyılın ikinci 10 yılına girilirken Fransızlar Ankara keçisini kaçırmışlar. Daha sonra da İspanyollar Ankara keçisi yetiştirme uğraşı vermişler. Ne var ki, Fransızlar da, İspanyollar da başarılı olamamışlar.

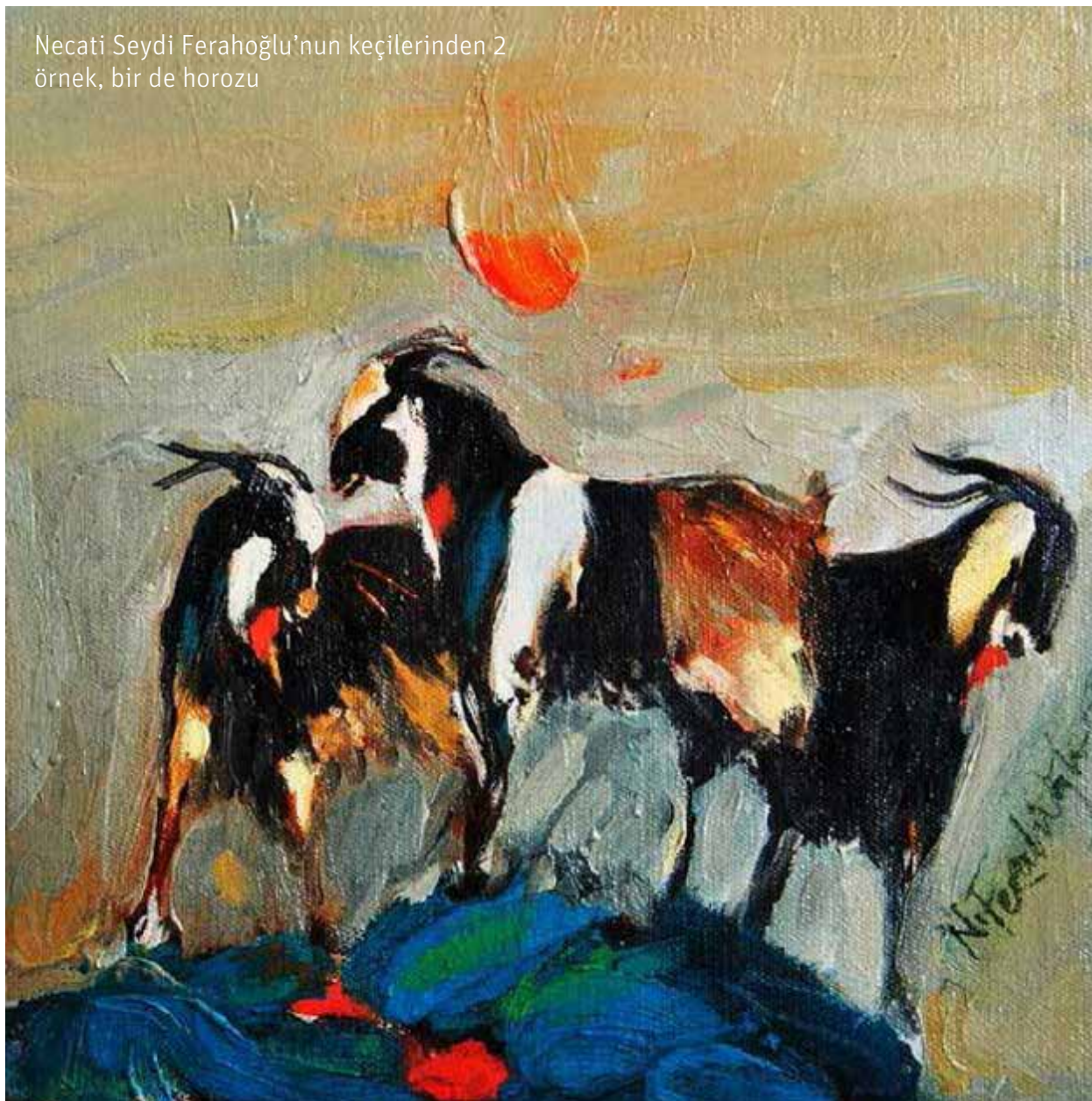
19. yüzyılın ikinci yarısı aşıldıktan sonra, 1869'da, 800 baş Ankara keçisi Ankara'dan Samsun'a götürülmüş. Orada gemilere bindirilmiş. 800 keçi 76 ekşiyle (yolda ölmüşler) Güney Afrika'ya ulaşmış. Tanesi 105 İngiliz lirasına satılmış keçiler. Bir sonraki yıl 2 bin dolayında canlı keçi daha kaçırılmış.

Ankara keçisi daha sonra Güney Afrika'dan dünyaya dağılır. Araştırmalara göre, İngilizler Güney Afrika'da keçiler için bir çiftlik hazırlamışlardır. Uzatmayalım, 1838'de İngilizler Osmanlı'nın tiftik tekeli kırar ve Ankara keçisine de "*British Angora Goat / Britanya Ankara Keçisi*" mührünü basarlar. Günümüzde İngiltere 1 numaralı tiftik üreticisidir. Kimi istatistiklere göre Türkiye ikinci sırada. Kimileri de "keçileri kaçırdık" diye yakınıyor ve dizini dövüyor.

Anlatılanlardan çıkarılacak özet şu: Ankara'nın öteki simgeleri keçi denli dünya çapında ünlü değil. *British* damgalı da olsa, bir başka ülkede yetiştiriliyor da olsa, tiftik eldelenen keçilerin Ankara Keçisi olduğu belirtiliyor/yadsınamıyor.

¹ Öteki simgeleri: kedi, tavşan, armut ve de Ankara tavası.

² Ongun: İlkel toplumlarda topluluğun kendisinden türediği sanılarak kutsal sayılan hayvan, ağaç, rüzgâr vb. doğal nesne veya olay, totem. TDKBTS

Necati Seydi Ferahoğlu'nun keçilerinden 2 örnek, bir de horozu

Ankara'da Mültecilerin Çalışma Koşullarına Dair Gözlemler

Esmâ Khastram

Türkiye'de işsiz sayısının her geçen gün arttığını görmekte ve hissetmekteyiz. Peki ya Türkiye'de yaşayan mülteci ve göçmenler işsiz sayısını artıran bir etken mi?

Göç İdaresi'nin verilerine göre; Türkiye'de 3,5 milyon Suriyeli yaşamakta ve bunun yaklaşık 100 bini Ankara'da ikamet etmektedir. Birleşmiş Milletlerin Kasım 2017 verilerine göre Suriyeliler dışında Türkiye'de yaşayan yabancı sayısı 356 bin. Herhangi bir nedenle ülkesinden göç etmek zorunda kalmış Suriyeli, Afgan, Iraklı, İranlı, Özbekistanlı, Somalili milyonlarca insan hayatlarını yeniden kurabilmek adına sınırlarını açan Türkiye'ye sığınmışlar. Göç ettikleri bu ülkede, geçinmek zorunda olan mülteci ve göçmenler düşük ücretlerle her işi yapabilecek çalışanlardır.

Türkiye'de DİSK-AR'a göre; 2018'de işsiz sayısı 6,1 milyonu bulmuştur. Göç İdaresi Türkiye'de 15-44 yaş arası bir milyon Suriyeli erkek olduğunu tespit etmektedir. Bu 1 milyon Suriyeli erkeğin çoğu sigortasız ve kayıt dışı çalışmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışanların sayısı TÜİK'e göre yaklaşık 26,5 milyon kişi. Az önce de belirttiğimiz gibi bu sayının bir milyonu Suriyeliler. Burada işsiz sayısına dair bir başka rakam daha verelim. DİSK-AR'ın verilerine göre; Suriyelilerin giriş yapmaya başladığı 2011 yılında Türkiye'de işsiz sayısı 2,3 milyondur, bugün, 2018 yılında 6,1 milyon. Çalışabilir durumdaki Suriyeli sayısını bildiğimize göre işsizlik artışının Suriyeli mültecilere bağlı olduğunu söylemek mümkün görünmüyor.

Suriyelilerin çoğunluğunun kayıt dışı çalışması ucuz iş gücü piyasasının işine gelen bir durumdur. Ayrıca Suriyelilerin çoğunluğunun eğitim seviyelerinin düşük olması, yerel halk tarafından istenmiyor olmaları ve dil bilmemeleri gibi sebeplerle iş bulma konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. İnşaat, tekstil, otomotiv, çimento, demir-çelik gibi sektörlerde çalışma izni olmadan, her an işini kaybedeceği ve anlaştığı ücretin hiç verilmeyeceği ihtimalini bilerek çalışmak zorundadırlar.

Ankara'da Ostim ve Siteler'de 11-12 yaşındaki çocukları çalışırken görmeniz mümkün. Suriyeliler kendilerine, genelde 15 yaşın altında çalışan çocuklara haftalık (6 gün) 100-150 tl arasında, 15 yaş üstü çalışan çocuklara haftalık 200-250 tl arasında ücret verildiğini ifade ediyorlar. 15-44 yaş arasının genellikle aylık 1000-1500 tl'ye çalıştığını belirtiyorlar. 40 yaş üstü için iş bulmak daha da zor, ağır işler

Savaşta yaralanmış, sağlık durumu iyi olmayan yakınlarına bakmak zorunda olan 11-12 yaşında çocukların okulda olmak yerine işe gitmek zorunda kalmaları sık görülen bir durum.

yaptıklarından ne Suriyeliler çalışabiliyor, ne de işveren çalışmasını istiyor. Ülkesinde zaten işçi olarak çalışan birçok Suriyelinin bel fitiği, eklem ağrıları gibi hastalıklarının yanında savaştan dolayı da bedensel birçok rahatsızlıkları var.

Savaşta yaralanmış, sağlık durumu iyi olmayan yakınlarına bakmak zorunda olan 11-12 yaşında çocukların okulda olmak yerine işe gitmek zorunda kalmaları sık görülen bir durum. Bunun yanında okula gitmek istemedikleri için ailesinin de isteği ile çalışma hayatıyla tanışmış çocuklar da var. İnşaat ve benzeri gibi ağır iş koşullarında çalışan çocuklar aslında en çok ezilen ve kullanılan kesimdir. Ankara Siteler'de ve Ostim'de bu çocuklar şiddet, hakaret, aşağılama, taciz gibi birçok kötü davranışa maruz kalmaktadırlar. Mülteci çocukların okula devam etmesi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan Şartlı Eğitim Yardımı adı altında, ilköğretim öğrencisine aylık 35-40 tl, ortaöğretim öğrencisine 50-60 tl maddi yardım veriliyor. Fakat bu yardım çocukları çalışma hayatından koparmaya yetmiyor.

Evde çalışabilecek erkek birey yok ise; birçok Suriyeli çocuk annesinin çalışması yerine kendisinin çalışması gerektiğini düşünmekte. Ataerkil öğretilerden dolayı Suriye'de zaten ev hanımı olan kadınların çalışması pek alışılmış bir durum değil. Bu yüzden Suriyeli çalışan kadınların sayısı maalesef çok azdır. Çalışanlar ise genelde eşinden boşanmış ya da eşini kaybetmiş kadınlardır. Suriyeli kadınların iş bulmaları erkekler göre çok daha zor. Mutfak işlerinde, tekstil atölyelerinde, kuaförde, terzi yanında çok düşük ücretlere vasıfsız işçi olarak çalışmaktadırlar. Türkiyeliler gibi Suriyeliler ve diğer yabancılar da taşeron ve kayıt dışı işçi olarak çalışıyorlar ama burada önemli bir noktayı da belirtmek gerekli. Suriyeliler bilinçli olarak sigortasız çalışmayı tercih ediyorlar. AB İnsani Yardım Komisyonunun 348 milyon avro maddi kaynak sağladığı ve Türk Kızılayı,

"Ostim ve Siteler'de 11-12 yaşındaki çocukları çalışırken görmeniz mümkün. Suriyeliler 15 yaş altında çalışan çocuklara haftalık 100-150 tl arasında, 15 yaş üstü çalışan çocuklara haftalık 200-250 tl arasında ücret verildiğini ifade ediyorlar. ... bu çocuklar şiddet, hakaret, aşağılama, taciz gibi birçok kötü davranışa maruz kalmaktadırlar"

İnşaat, tekstil, otomotiv, çimento, demir-çelik gibi sektörlerde çalışma izni olmadan, her an işini kaybedeceği ve anlaştığı ücretin hiç verilmeyeceği ihtimalini bilerek çalışmak zorundadırlar.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı iş birliğinde yürütülen "Yabancılar İçin Sosyal Uyum Yardım Programı" kapsamında, kamplar dışında bulunan Suriyelilere 2016 yılından beri "Kızılay Kart" ile maddi destek sağlanmaktadır. Kızılay kartı olan bir Suriyeli eğer sigortalı çalışırsa, Kızılay Kartından gelecek desteği kaybedeceği için sigortasız çalışmayı tercih etmektedir. 2016 yılında her bir aile bireyi için aylık 100 tl ile başlayan yardım artık aylık 120 tl'dir. Yani 5 kişilik bir aile aylık 600 tl maddi destek almaktalar. Bu maddi destekten mahrum olmamak sigorta yaptırmamalarının bir nedeni. Bir başka nedeni ise ücretsiz sağlık hizmetlerine erişim hakkı tanınmış olması. Kızılay Kart ile yapılan yardım sadece Suriyelilere yönelik. Diğer sığınmacılar için aynı hak geçerli değildir.

Sağlık sigortasından ücretsiz yararlanan Suriyeli işçi, sigorta talebi de olmadığı için ucuz iş gücü piyasasının aranana halinde. Bu da Türkiyeliler arasında bir gerilim nedeni. Türkiyeliler işçileri Suriyelileri işlerini ellerinden alan rakipler olarak görüyorlar. Kayıt dışı istihdamı teşvik eden, esnek, güvencesiz ve sağlıksız çalışma koşullarını elverişli hale getiren zihniyeti görmeden Suriyelileri suçlamanın varacağı bir yer yok aslında.

Tarih boyunca pek çok göçe tanıklık edilmiş olsa da Türkiyelilerin mülteci ve göçmenlere alışmış olduğunu söylemek zor. Bunun pek çok nedeni var. Örneğin entegrasyon sürecinin Türkiye'de uygulan(a) maması. Milliyetçiliğin, ırkçılığın dozunun arttığı günümüzde mülteci ve göçmenler ile dindaşlık ve acıma duygusundan öteye gitmeyen dayanışma duygusundan yoksun bir ilişki kurmak yerine mülteci ve göçmenlerle eşit, demokratik bir ilişki geliştirmek gereklidir.

Meşenin Hediyesi

Aydın Akın

Niyazi'nin anne ve babası, daha kendisi dünyaya gelmeden önce, uzun kuşaklardan beri yaşadıkları Haymana'dan kopup Ankara'ya yerleşmişlerdi. Niyazi yerine, Niko da diyebiliriz aslında, çünkü ailesi, belki de bir şeyleri öngördükleri için, yıllar önce Müslümanlığa geçmişler ve Müslüman isimleri almışlardı. Baba, bir akşam eşi ile konuştu ve Ankara'ya yerleşmelerinin, en azından geçimleri için, Haymana'da kalmaya devam etmekten daha iyi olacağını söyledi. Ankara'ya geldiklerinde, Aşağı Ayrancı köyüne yerleştiler ve bahçecilik işine devam etmek için, üzerinde iki katlı bir evi olan bir dönüm toprak aldılar ve Ankara'ya da hızlı uyum gösterdiler. Geldikleri yerden çok daha yeşil bir bölgeye gelmişlerdi. Ayrancı'dan Kırkkonaklar'a kadar olan bölgede, çok sayıda bağ evi ve kerpiçten köy evleri vardı. Çankaya tepesine doğru uzanan ve seyrek şekilde dağılmış olan bu bağ evlerine uzaklara bakıldığında, kuzey ve batı ufkunda yer alan tepeler ve dağlar, geldikleri yer kadar kurak bir görünüme sahipti aslında. Hemen kimsenin yaşamadığı, birçok isimsiz tepenin olduğu bozkır. Geldikleri yıl da Cumhuriyet'in kuruluşunun onuncu yıl dönümüne denk gelmişti. Çok fırtınalı geçen savaş zamanı geçmiş, Ankara başkent ilan edilmişti ve yıllardır birikmiş olan bezginlik ve yorgunluk geçmeye başlamıştı. Niyazi'nin babası ve annesi, onuncu yıl kutlamalarını görmek için, Aşağı Ayrancı'da yaşayan komşuları ile birlikte, uzunca bir yolu kat etmiş olduklarını yıllar sonra, apayrı bir coğrafyada bile hatırlayacaklardı.

Niyazi, anne ve babası yerleştikten üç sene sonra dünyaya geldi. İlk katı taştan, ikinci katı da ahşaptan yapılmış küçük, o sıradan bağ evinde dünyaya geldi. Annesi ve babası, Aşağı Ayrancı'da bir zamanlar Rumların yaşadıklarını ve kendileri yerleşmeden yaklaşık on yıl kadar önce, "Mübadele" sonucu Yunanistan'a gittiklerini biliyorlardı. Aldıkları toprak verimli ve sulu olduğu için, hemen işlerine koyuldular. Tefeciden borç almalarına gerek kalamayacaktı. Köydeki demircinin de, Rum asıllı bir Müslüman olduğunu öğrendiklerinde sevindiler. Aslında adadillerine pek de düşkün değildiler. Kuşaklar boyunca, Ankara bozkırının güneyinde yaşadıkları için, Türkçeleri değil ama asıl Rumcaları şiveliydi. Demirci Halis, çocukluk ismi ile Hristo, bazı akşamları onlara uğramaya başladı. Bazen ana dillerinde de konuşsalar, Niko'nun babası Orhan Bey ve Safiye Hanım'ın Rumcaları çok da akıcı olmadığı için, sık sık Türkçeye geçiyorlardı. Kuzey ve batı tarafındaki dağların arkasında çok kereler güneş batırdılar, Ankara'nın güzel gün batımını izlerken de, günlük hayattan, anılardan, köydeki olaylardan konuştular. Soğuk

ve karlı bir gün akşamının birinde, Niyazi ve kız kardeşine, iri mavi gözlerini açarak uzun bir kurt öyküsü anlatmıştı. Niyazi, babası, annesi ve kız kardeşi için, yıllar sakin ve rahat geçti.

Aradan on küsur yıl geçti, Halis Amca'nın sağlığı hızla bozulmaya başladı. Usta olduğu demirciliği çoktan bırakmış ve yalnız yaşadığı evinde köşesine çekilmiş olarak yaşıyordu. Yıllar önce ölen eşinin resmi, loş evinin nispeten ışık alan duvarına asılıydı, ama yıllar önce Yunanistan üzerinden Amerika'ya yerleşen oğlunun resmini asmaya gerek görmemişti. Şaşılacak bir şey değil, oğlu Amerika'ya yerleşince, tek bir mektup bile atmamıştı. Halis Amca buna hiçbir zaman anlam verememişti ve anlam vermeden de ölecekti. Şehirdeki hastaneye yatırılmayı reddetti. İçini kemiren hastalığın, kendisini yakında öldüreceğini biliyordu, kesinlikle. Komşuların getirdiği yemekleri ısıtıp yiyebiliyordu, hemen bitişindeki komşu kızı da, evinin temel temizliklerini ara sıra yapıyordu. İki ay kadar sonra, yatağa düştü. Yıllar önce, aşık olduğu kız ile evlenmek için din değişmişti Halis Amca, ama Niyazi ona hep eski ismi ile hitap ediyordu. Hristo Amca! Soğuk bir kasım akşamı Niyazi, hafifçe araladığı kapıdan Hristo Amca'yı boş boş pencereden bakarken görünce hızlıca içeri girdi. Hristo da onu bekliyordu.

"Senden bir isteğim var. Garip bir istek. Ama çok da ciddiğim" dedi, Halis Amca.

"Seni dinliyorum Hristo Amca" deyip sustu Niyazi. Birkaç saniye sessizlik.

"Bundan yıllar önce bir Rum arkadaşım, benim küçük bir suç işleyip hapse girmem gerektiğini söylemişti. Dediğine göre, bundan sonra iyi şeyler olacaktı. Ciddiye almamıştım onu. Hala da, ciddiye alıp-almamam gerektiğini bilmiyorum. Şimdi benim olduğum gibi, bunu hasta yatağında söylemişti bana. Tam o sırada odaya başkaları girince susmuştu. Ertesi gün de ölüm haberini aldık. İçimden bir ses, orada bir şeyin olduğunu söylüyor Niyaziciğim, Nikocuğum" deyip, yorgun bir şekilde kafasını yastığa koydu. Kış akşamıydı, Dikmen tepelerinden kurt ulumaları sesleri duyuluyordu.

"Anladım" diye kısaca bir yanıt ancak verdi genç delikanlı. Evden çıkarken düşünceliydi, Hristo Amcasının isteğini yerine getirecek merak ve cesareti yoktu. Ama bir gün, arkadaşları ile sarhoş olup, ciddi bir kavgaya girince, kendisini önce karakolda, sonra da mahkeme önünde buldu. Beyaz saçlı ve gözlüklü hakim otuz günlük hapis

cezasını duyduğunda, gözlerinden yaş gelmişti Niyazi'nin. Ağır bir suç olmadığı için, etrafı çok da yüksek olmayan duvarlarla çevrilmiş yarı açık Cezaevine yerleştirildi. Cezaevine yerleştirilmeden yaklaşık bir hafta kadar sonra, ters yerleştirilmiş bir Rumca dikdörtgen taş ilaştı gözüne. Hemen kafasını eğdi ve az buçuk bildiği Rumcası ile yazıyı okumayı becerdi. Mutluluğun insanın içinde ve en büyük meşe altında olduğu yazıyordu. Önce anlam veremedi, ama Hristo Amcasının bahsettiği şeyin bu olduğunu, hemen anladı.

Kafiyesi çok da tutmayan bu şiiri, çok da kalabalık olmayan koğuşta düşünce zamanı vardı. Şiir Rumcaydı, en büyük meşenin altındaki mutluluktan bahsediyordu. Otuz gün çok yavaş geçti Niyazi için. Cezaevinden çıkar çıkmaz soluğu evde aldı, kendisini gözyaşı ile karşılayan anne, baba ve kız kardeşini teselli etti. Aynı günün akşamı, evlerinin az aşağısındaki ulu meşe ağacını görünce, heyecan sardı vücudunu, hatta titreyen bacaklarına güvenmeyip yere çöktü kısa bir süreliğine. Dolunay beklememeye karar verdi.

Dolunayın iki gün öncesinde, henüz kimselerin ev kurmadığı, Ayrancı bağlarından geçen derenin hemen dibindeki meşe ağacını rahatlıkla buldu. Kazma ve küreği evdekilere çaktırmadan aldı. Nemli, sinekli, baykuş sesli gecede kazmaya başladı. Yaklaşık iki saat kadar sonra, bağırarak için dudaklarını büzmek zorunda kalacaktı sevincinden. Tepeye yükselmiş olan ay ışığının altında sarı sarı külçeler parlıyordu. Hayatının en uzun sürecekle olan yürüyüşünü yapacaktı o gece. Gene eve gitti ve evdekileri uyandırmadan deri çantayı aldı. Koşarak da gitmek istemiyordu. Hızlı adımlarla, meşenin bulunduğu yere vardı. Ay daha da yükselmişti, meşenin dal ve yapraklardan geçen ay ışığı, ona fazlasıyla yetecekti.

Ertesi gün de anne, baba ve kız kardeşi, sevinç ve şaşkınlıklarını bağırtıya çevirmemek için aynı şekilde, dudaklarını sıkacak ve birbirlerine sevinç ile bakacaktı. İkinci Dünya Savaşı'nın yitirdiği Yunanistan'a dönmeyen bir alamı yoktu, oraya karşı bir zerre aidiyet de hissetmiyorlardı. Savaş sonrası muazzam bir ekonomik patlama yapan Amerika'ya gittiler, tereddüt etmeden. Çok paraları vardı, bir şekilde getirmeyi becermişlerdi. Belki de, sürekli tedbirli yaşamının getirdiği duygu olsa gerek, ilk olarak ev aldılar ve ufak bir dükkan açarak işe başladılar. Kendi mahallelerinde hayat süren ve İngilizceyi kendileri gibi şiveli konuşan aksi adamın, Hristo Amca'nın çocuğu olduğunu hiç bir zaman bilemeyeceklerdi.

Var mısınız, Ankara ile arkadaş olmaya? **Ankara Gezileri Başlıyor!**

Kenti gezmemiz gerek. Üst üste giyilmiş gömlekler gibi olan katmanları aralayıp arasından sızayan ışığa kendimizi bırakıp, her bir katmanın sözsüz olarak söylemekte olduğu şarkıları dinlemek için, kulağımızı (aslında gözümüzü) eğitmemiz gerek.*

Solfasol bir Ankara gazetesi. Öyle olmaya çalışıyor. İstiyor ki, okurları Ankara ile ve genel olarak kentlerle, daha iyi ve daha nitelikli bir bağ kurabilsin. Kenti tanınsınlar ve herkesin kendince kurduğu bu tanışıklık, kenti daha iyi anlamalarına /onunla daha iyi bir ilişki kurmalarına ve bunlardan dolayı da, kenti daha çok sevmelerine neden olsun. Sonuç olarak, herkes sevdiği bir kentte, yaşamaya değer bir hayat için uğraşmaya değer bulacakları konularda çaba gösterebilsin...

Bu elbette çok iddialı ve hiçbir zaman olmayacak bir objektif fonksiyonu. Zaten olması da gerekmez. Sadece bu doğrultuda bir arayış olduğunu düşünmek yeterli olabilir.

Eğer yerel bir gazete, Ankara'nın sevilip sahip çıkılabilir bir kent olmasını istiyorsa, işi oldukça zor. Ankara, çok "oyunmuş" çok fazla yapmacıklarla donatılmış, sahiciliklerin hepsini çoktan kaybettiği gibi, yeniden oluşturduğu sahicilikler de kök salmadan sökülmeğe başlamış ve bazıları giderek çürümeye bırakılmış bir kent. Üstelik bürokrasinin başkenti ve devletin en güçlü, en baskıcı olduğu kentlerden biri. Bunların da ötesinde, kentte toptan bir akıl kaybı söz konusu. Ne doğu, ne batı düşüncesine ve etiğine, değerlerine uymayan bir sahtekarlığın sırttan yağmacıları ve yılışık yağcılar, kentin üzerine, yüzyıl kadar uzun gelen bir çeyrek yüzyıldır çöreklenmişse, bu işi yapmak, yani Ankara'yı sevdirmek, bu günden daha zor olabilir mi?

Solfasol'u çıkartanlar/ona katkı verenler, inanıyor ki, üstüne-başına yapışan bunca bulanıklık ve üzerine sinen bu korkunç kötü koku, hak edilmemiş bir şeydir, Ankara için. Ankara, temelde ve kendi çapında, düzgün, salim ve mütevazı bilgeliği olan bir şehirdir.

Yine de Solfasol, "keşke yapabilsem" diye bir arayış içinde. Bu arayışı gerçekleştirmek için bir program yaratmaya çalışıyor. Çünkü Solfasol'u çıkartanlar/ona katkı verenler, inanıyor ki, üstüne-başına yapışan bunca bulanıklık ve üzerine sinen bu korkunç kötü koku, hak edilmemiş bir şeydir Ankara için. Ankara, temelde ve kendi çapında; düzgün, salim ve mütevazı bir bilgeliği olan bir şehirdir.

Tarihinde hiçbir zaman öyle büyük gösterişler, saraylar, görkemli ve parlak binalar, ulu camiler, "her şeyin en ulusundan ve görgüsüzce de olsa en büyüğünden olsun" filan diye, iki yüzlülükle koşularak inşa edilmemiştir bu şehir. Bu şehir; düzgün, tevazu içinde ve belki "her zaman" diyebileceğimiz bir tarih içinde, kendi yağıyla kavrulmuş, kendine göre bir görkem içinde yapılar/ tartışma/ düşünce ve deneyim üretmiş, aşırı zenginlik peşinde koşmadan, ciddiyetle çalışmış insanların şehridir.

Kısaca Ankara, bugün gördüğü kötü muameleyi hak etmemiştir ve sadece kendi geçmişinden gelen birikimin sadeliğine ve duruluğuna yaslanarak onu savunacak dürüst hemşehrilere, bu kenti tanıdıkça, onun kendini kolay ele vermeyen küçük ama özel inceliklerine, değerlerine anlam verecek insanlara ihtiyacı vardır.

Öncülümüz: Ankara düzgün ve böbürlenmeyi sevmeyen bir kenttir. Onu yapanlar ve bugüne kadar bu kentte yaşayan insanlar (tarihinin bütün dönemlerinde) çalıştılar, kendi emekleriyle, kendi kültürleriyle ve görgüleriyle bu kenti böylesine sade ve gösterişsiz ama değerli ve yerel bir soyluluğu olan bir kent yaptılar.

Bu kent kendi tarihi boyunca birçok kötülük gördü. Savaşlar, istilalar, yağmalar, yangınlar, salgın hastalıklar, sürgünler ve tehcirler, yıkımlar ve haksızlıklar gördü. Modern çağlara kadar ve daha sonra küreselleşmenin karabasanları üzerine çökene kadar kent, bir biçimde kendini dalgalı ve çalkantılı bir tarih içinde idare etti.

Modernin ve modernizmin kente gelmesi, oldukça büyük, köklü ve güçlü bir tartışmayla başladı. Ancak bunu normal karşılamamak için, henüz bir neden yoktu. Kent yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde "modernizm" kuyruklu yıldızıyla çarpıştı. Aynı zamanda bütün ülkenin yönetici ve bir anlamda "örnek" kenti olması gerekti ve her şey büyük bir süratle değişmeye, içinde bulunduğu paradigma, büyük bir hızla başkalaşmaya başladı.

Fotoğraf: Mehmet Onur Yılmaz

Her şeye rağmen, bunun kent için büyük bir meydan okuma olduğunu düşünmek ve bunun anlamı, sonuçları hakkında çeşitli tartışmalar yapmak mümkün.

Ancak 20. Yüzyıl geliştikçe, dünya o kadar değişti ve dünyanın bütün kentleri, hemen hemen hiçbir kıtada, hiçbir istisna olmaksızın bu "küresel" dünya sisteminin bir parçası haline gelmeye başladı ki; Ankara, daha modernizmle ilgili tartışmasını, hesaplaşmasını doğru düzgün yapamamışken, bütün diğer dünya şehirleri gibi, küreselleşmenin modernini altında kalmaya başladı.

Ankara dünyanın (belki de "en") eski ve hala yaşayan kentlerinden biri sayılır. Yaklaşık 3 000 yıllık bir kent tarihine sahip olduğunu biliyoruz. Bazı dönemlerde bu kent, kent olma ölçeğinin altına düşmüş, bir kasaba, hatta küçük bir yerleşim merkezi nüfusuna kadar gerilemiş olabilir. Ancak bu nüfus ve mekansal küçülmeler, büzüşmeler, yine de burayı bir kent olma tarihinin dışına çıkartmaz. Ankara, kötü zamanları bolca görmüş küçük bir Anadolu kentidir.

Ankara, Roma dönemi hariç, tarihinin hiçbir döneminde çok parlak ve büyük, "metropolis" niteliğinde bir yer olmadı belki. Hiçbir zaman parlak bir Bizans kenti değildi, orta çağların İtalyan veya Fransa ya da Alman kentleri gibi

olmadı. Ya da daha sonraları Anadolu'nun o çok çekişmeli İslam dönemlerinde; Selçuk olsun, Osmanlı olsun, Konya gibi, Sivas ya da Kayseri gibi, ya da İznik, Bursa, İzmir Selanik gibi bir kent değildi. Ama Selçuk dönemlerini uzaktan da olsa görmüş, Osmanlı ile barışıkça yaşamış bir kentti.

Her kentin devlet tarafından görkemli yapılarla donatılması gerekmez zaten, ayrıca kentin yerel bilgeleri olan yapı ustaları ve yerel toplumunun beğenisi, mimarlık dehası veya estetik değerleri, eğer tarihi/ coğrafyası ve kültürel komşulukları bunun için pek elverişli bir zemin hazırlayamamışsa, pek incelmış ve harikalar yaratacak bir kent üretimini gerçekleştirmez. Ama yine de, her kent kendini üretir ve bu üretim yeteri kadar samimi ve gayretli bir üretim ise orada mutlaka soylu ama örtük ve gösterişsiz, kendi çapında bir görkem vardır.

Bu, Ankara'da da var.

Sadece bunları görecekle ve değerlendirecek bir göze ve akla sahip olmamız gerekiyor. Kentin bize gösterdikleri (ya da, ima ettikleri) karşısında, diz çöküp, düşünmeye başlamamız gerekiyor.

Solfasol gezilerinin yapmaya çalıştığı da, böyle bir şey.

... kenti daha çok katmanlı ve daha çok boyutlu anlayabilmek için ayaklarımız, gözlerimiz, kulaklarımız, burnumuzla, parmak uçlarımızla beraber hayallerimizi de gezdirmek, hayallerimizi bazen kendi kafamızın içinde, bazen gerçek mekanlarda, bazen de, düş görürken uykularımızda da gezdirebilmek isteğindediriz...

Fotoğraf: Mehmet Akıncı (mehmetakinci.com.tr) (2014)

Kenti gezme rotaları üzerine düşünceler

Bunun için kenti gezmemiz gerek. Üst üste giyilmiş gömlekler gibi olan katmanları aralayıp arasından sızan ışığa kendimizi bırakıp, her bir katmanın sözsüz olarak söylemekte olduğu şarkıları dinlemek için, kulağımızı (aslında gözümüzü) eğitmemiz gerek.

Kent gezilerini, çeşitli yaklaşımlarla düzenleyebiliriz:

Kronolojik olarak düzenlenmiş bir program yapabiliriz ve güzergahlar için, şöyle bir liste oluşabilir:

- Galat Ankarası
- Roma Ankarası
- Bizans Ankarası
- Orta zamanlar ve Selçukların Anadolu'da oldukları dönemin Ankara'sı
- Osmanlı Ankara'sı
- Cumhuriyet Ankarası (erken Cumhuriyet ve 1950 sonrası olarak, ikiye de ayrılabilir)

Ya da *tematik* bir program düzenleyebiliriz:

- Yarıma ve Ankara'da farklı biçimlerdeki yarımalar, ayrımcılıklar
- Tehcir Ankara'sı, yangın ve Yahudi mahallesi
- Toplumsal cinsiyet ve kentteki görünümüleri/ kenti biçimlendirmesi
- Çocuklar ve okullar, okul yolculukları, oyunlar ve çocukların çalışma mekanları, kentte çocuk olma halleri
- Modernleşme
- Sosyal sınıflar ve mekanları
- Yoksulluk halleri ve mültecilik
- Doğa: kentteki bitkiler, hayvanlar, sular, hava ve toprak
- Kentte alış-veriş: Pazar yerleri, haller, çarşılar ve bakkallar, süpermarketler, AVM'ler...
- Ankara'da resmi ve resmi olmayan kültürel ve sanatsal etkinliklerin türleri ve coğrafyası
- Kitapçı dükkanları ve entelektüel mekanları (ve tarihi seyri)
- Eğlence, gece yaşamı ve (büyük bir olasılıkla erkeklerin kentteki) seks rotaları
- Kentin müzik coğrafyası: yerel müziklerden batılı müziklere ve konserlere
- Din ve inançlarla ilgili coğrafya, kentin sunduğu kutsallıklar ve kutsal yerler, adaklar, bunlarla ilgili ritüeller, cenaze törenleri ve mezarlıklar vb.

Bir başka yaklaşım, kentin *güncel sorunları*

üzerinden bir gezi programı yapmak olabilir:

- Ankara'da konut ve konutlarla ilgili sorunlar, önerilen konut sorunu çözümleri
- Ulaşım ağları, özel / bireysel ulaşım ve otomobil park etme biçimleri, kamu taşımacılığı bisiklet ve yayalık halleri gözlemleri
- Çocuk ve gençlerin oyun alanları, okul bahçeleri, çocukların yaşadıkları Ankara'yı algılayabilme/ öğrenebilme olanakları
- Parklar, bahçeler, piknik alanları, kent içi ve kent dışı parklar/ rekreasyon yerleri
- Kentteki merkezi yerler ve kent merkezlerindeki çökme izleri, parçalanma ve canlanmalar
- Sanayi/ üretim yerleri, küçük üretimler ve uzmanlaşmış küçük üretim bölgeleri
- Kentteki sesler, gürültü ve kentin homurtusunu ve sessizliğini dinlemek
- Kentte yapılan "restorasyon" faaliyetleri ve bu yenilemelerin ortaya çıkarttığı yeni durum, "turistikleşme/ turistikleştirme" çabaları
- Kentin müzeleri, müzelerde yapılan yeni sergilemeler ve müzelerin kentle kurduğu ilişkinin türü ve anlamı vb.

Belki başka yaklaşımlarla başka rotalar da düşünülebilir...

Ancak yukarıdaki listeye bakıldığında ilk fark edilen özellik, bu gezilerden bazılarının daha çok harita

üzerinde, kitaplar/ makaleler arasında ve belki aktarılan öykülerle, masa başında yapılabileceği.

Bazı geziler; biraz masa başından ve konuşarak, belki biraz fotoğraf, dia ve videolarla yapılacak geziler gibi düşünülebilir. Ancak yukarıda önerilen tematik veya güncel sorun odaklı gezilerin her birinin nasıl ele alınabileceğine dair, mutlaka, kentin içinde bir "ön-gezi" yapılacaktır. Bazı konuların kent içi gezisi, sadece bu "ön-gezi"den ibaret kalabilir. Bu tür öneriler, masa başında devam edecek gezilerin mümkün olmasının da, bir sorun olarak kabul edilmeyeceği umuduyla geliştirilmektedir.

Gezilerde, düş gücünü besleyebilmek, kenti daha çok katmanlı ve daha çok boyutlu anlayabilmek için ihtiyacımız olan organlarımızın sadece ayaklarımız ve gözlerimiz olmayacağı inancıyla (ve aslında bunlarla; yani ayaklarımız, gözlerimiz, kulaklarımız, burnumuzla, parmak uçlarımızla beraber) hayallerimizi de gezdirmek, hayallerimizi bazen kendi kafamızın içinde, bazen gerçek mekanlarda, bazen de, düş görürken uykularımızda gezdirebilmek isteğindediriz...

Kenti anlamak, kolay kolay mümkün olabilecek bir şey değil. Bunun için uğraşmak gerek. Bu geziler dizisi, bu uğraşının bir bölümü olarak düşünülebilir. Ankara'yı, bir kenti anlamaya başladığımızda, dünyamızın nasıl genişleyeceği, nasıl renkleneceği ve nasıl bir etkileşim bolluğu içinde olacağımız, ancak gezdikçe fark edilebilecek bir özellik.

Yukarıdaki listeler, şimdilik sadece birer öneri başlığı sayılabilir. Bu başlıkların bazılarının gerçekten bir gezi programına dönüşebilmesi için; bu konuya gösterilen merak, istek, samimi heyecan ve gözlerde parlayan şimşekler gerekli olacaktır. Eğer bunların hiç biri ya da bazıları yoksa, bu tür gezileri belki de hiçbir zaman yapamayacağız. Yapılmayabilir de...

Gezilerle ilgili teknik açıklamalar

- Geziler en çok 15 kişi, en az 2 kişi ile yapılacaktır.
- Her gezi yaklaşık iki buçuk-üç buçuk saat arasında olacaktır.
- Gezilerin yürüyerek yapılması esastır. Ancak bazı gezilerin bir araçla (minibüs ya da özel otomobillerle) yapılması kaçınılmaz olabilir (bazı durumlarda, konunun gereğine göre, Ankara'yı bir ucundan bir ucuna kadar aynı gezide görmek gerekebilir, ya da Galat Ankara'sı için, Sivrihisar yakındaki Pessinus'a kadar gitmek gerekebilir vb.).
- Her gezinin öncesinde, yaklaşık yarım saat kadar, yapılacak gezinin geri-plan bilgileri ve nelere nasıl dikkat edilebileceği, ya da gidilecek yerlerin ziyaret gerekçeleri ile ilgili, bazı açıklamalar gerekli olabilir. Bunun için gezinin başlangıç noktasındaki bir simitçi veya kahvede çay içerek, ya da bir yerde doğrudan ayakta durarak, bir konuşma aşaması olacaktır. Bu açıklamanın, bir gün önce başka bir yerde yapılacak bir toplantıyla olması da mümkündür.
- Bu aşamayı gerekli bulmayanlar, elbette, ön açıklama kısmını atlayabilir.
- Her gezi için, katılımcılara oldukça ayrıntılı bir güzergah bilgisi verilecektir.
- Geziler, bir bakıma gözlemler ve yürüyerek yapılan karşılıklı konuşmalar biçiminde olacaktır.
- Gezi sonunda, istenirse civardaki bir lokantada birlikte bir yemek yenilebilir. Yemek sırasında, yapılan gezi hakkında eleştirel konuşmalar yapmak, eksik kalmış bilgileri tamamlamak, ya da tartışmayı genişletebilecek açıklamalar ekleme fırsatı olabilecektir.
- Gezi sonrasında yapılacak bu değerlendirme

aşamasının başka bir yerde ve başka bir biçimde yapılması da mümkündür elbette. Hatta isteyenlerin kayıtlarından, tek başlarına veya bir grup olarak sunuş yapması da olasıdır. Ayrıca, bu son aşamanın da, katılımcının isteğine bağlı olacağı açıktır.

Kısaca, her gezi, yaklaşık olarak şu biçimde (şu aşamalarda) gerçekleşecektir:

- Ön açıklamalar (yaklaşık 15-30')
- Gezi ve kişisel kayıtlar (yaklaşık 120-150')
- Eleştirel gezi değerlendirmesi ve yemek

Bu dizi biçiminde birlikte yapılan birden çok kent içi keşif yürüyüşü; kente farklı düzeyde ve farklı bir kolektif yaklaşımla "dokunma/temas" sağlayacak ve bunca yıl içinde yaşadığımız halde düşünmediğimiz, ya da farklı bir biçimde düşündüğümüz olgular, yeni bir yorum kazanmış olacaktır. Zaten gezi sürecindeki bütün amaç da, kentle yeni bir bağ kurabilmek, yeni bir anlam veya kente karşı yeni bir merak elde etmek gibi şeyler olacaktır.

Her katılımcı, gezi sırasında not almak, fotoğraf-video çekmek, eskiz yapmak, ya da başka her hangi bir biçimde kişisel kayıt/ not tutmak için cesaretlendirilecektir. İsteyenler, gezi boyunca, kendilerince anlamlı olacak kayıtlar alabileceklerdir.

Bu kent gezileri her şeyden önce, kent gezisinden ibaret olmayacaktır. Eğer bir grup "kent meraklısı" olarak kenti gezseydik, iyi geziler yapmakla yetinebilirdik. Ancak bu geziler, bir kent gazetesinin kent gezileridir. Bu nedenle katılımcılar tek başına ya da küçük bir arkadaş grubu olarak veya hep birlikte, yapılan geziyi, kendi açılarından ve kendi gördükleri/ duydukları-duyumsadıkları gibi, gazeteye de yansıtabileceklerdir.

Böylece gezi hem gezenler için bir kazanım, hem de bu yazıları okuyacak olanlar için bir kazanım olmaya dönüşecektir. Kent içi gezilerinin yayınlanması, ayrıca, yeni katılımcıları da özendirerek, onların, daha geziye katılmadan önce bunun gazete yayınıyla ilişkisinin nasıl olabileceği/ olması gerektiği konusundaki düşünceleri geliştirmeye başlayabilmesine olanak sağlayacaktır.

Bir kaynak olarak geziler, aynı zamanda, Solfasol Gazetesi okuyucularının (ya da gezi katılımcılarının) gözünden, Ankara yorumları, Ankara eleştirileri, ya da sadece Ankara anıları/ belgeleri vb. biçimlerinde katkı yapabilmelerine fırsat yaratmış da olacaktır.

Gelecek yıllarda Ankara'nın 2010'lu yıllarının sonuna doğru nasıl yaşadığını merak eden araştırmacılar, böylece çoğul bir biçimde ve farklı açılardan derlenmiş geniş bir materyal kümesi ile karşılaşacaklardır. Bu da, Solfasol'ün Ankara bakımından değerine işaret eden bir gösterge olacaktır.

Ankara gezileri, giriş aşaması olarak ve birlikte gezenlerin tanışmasını ve bu gezilerden neler beklendiğinin katılımcılar bakımından biraz daha netleşebilmesi için, önce kronolojik yaklaşımlı geziler dizisiyle başlayacaktır.

Bu geziler, "rehberli şehri turları" yaklaşımlı/ anlamlı turistik geziler olmayıp, kentle ilişki kurma becerilerimizi ve donanımımızı iyileştirmek, ya da bir anlamda bu ilişkimizi beslemek amaçlı geziler olacaktır.

Bu geziler, sadece Solfasol aboneleri için düzenlenmektedir. Ancak, bir yıllık destekçi abone olmak isteyenler de katılabilecektir. Bu bakımdan isterseniz, geziye arkadaşlarınızı da getirebilirsiniz.

Gelin, birlikte yürüyelim. Yazın, çizin, fotoğraflayın Ankara'yı.. Gazetede yayınlayalım, bütün okurlarla paylaşalım.

Bu kent gezileri, her şeyden önce, kent gezisinden ibaret olmayacaktır. Eğer bir grup "kent meraklısı" olarak kenti gezseydik, iyi geziler yapmakla yetinebilirdik. Ancak bu geziler, bir kent gazetesinin, Solfasol'un kent gezileridir. Bu nedenle katılımcılar tek başlarını ya da küçük bir grup olarak veya hep birlikte, yapılan geziyi, kendi açılarından ve kendi gördükleri/duydıkları-duyumsadıkları gibi, gazeteye de yansıtılmalarını bekliyoruz...

Fotoğraf: Mehmet Onur Yılmaz, Vedat Gün

2018 Gezi Takvimi

21 Nisan, Cumartesi	: Yeni Başlayanlar için Ankara
13 Mayıs, Pazar	: Galat Ankarası
26 Mayıs, Cumartesi	: Yeni Başlayanlar için Ankara
3 Haziran, Pazar	: Roma Ankarası
23 Haziran, Cumartesi	: Yeni Başlayanlar için Ankara
9 Eylül, Pazar	: Bizans Ankarası
22 Eylül, Cumartesi	: Yeni Başlayanlar için Ankara
7 Ekim, Pazar	: Selçuk dönemi Ankarası
20 Ekim, Cumartesi	: Yeni Başlayanlar için Ankara
4 Kasım, Pazar	: Osmanlı Ankarası
17 Kasım, Cumartesi	: Yeni Başlayanlar için Ankara
2 Aralık, Pazar	: İlk Dönem Cumhuriyet Ankarası

Katılım Koşulları

- Ankara Gezilerine katılmak için Solfasol'un Destekçi Abonesi olmanız gerekli ve yeterli.
- Her gezi için kontenjan 15 kişi ile sınırlıdır.

Başvuru & Abonelik

Başvuru ve bilgi almak için: bilgi@gazetesolfasol.com
Abonelik ve bilgi almak için: abone@gazetesolfasol.com
(Gazete Solfasol'a Destekçi Abonelik bedeli 150 TL'dir.)
Abonelik Ödemesi için Banka Hesap Bilgileri:
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜÇÜKESAT ŞUBESİ
IBAN: TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87
(Hesap Sahibi: Mehmet Onur Yılmaz SOLFASOL)

Ankara Tabip Odası Başkanı Dr. Vedat Bulut ile Söyleştik İnadına Barış, İlla da Halkın Sağlık Hakkı

Söyleşi: İbrahim Münevver, Mehmet Onur Yılmaz

Ankara Tabip Odası Başkanı Dr. Vedat Bulut'la birlikteyiz. Savaşın halk sağlığına zararlı olduğunu söyleyen; savaşın ve ölümün birçokları tarafından kutsandığı, milliyetçi hezeyanların arttığı şu olağandışı günlerde, bir kez daha insanlığın en büyük hasletlerinden biri olan barışı dillendiren tabipler adına Ankara Tabip Odası'na ve onun başkanı Vedat Hocaya hekimliği, dillendirdikleri barış talebinin hekimlikle ilgisini, şehir hastanelerini ve daha pek çok şeyi sorduk.

İlk sorumuz, savaşa karşı çıktıkları için iktidar ve yandaşların tarafından (adeta) cezalandırılmaları ile ilgili dolaylı bir soru.

Hekimliğin doğasının barış istemekten geçtiğini söylediğiniz pek çok yerde. Savaşın nemalanan hekim olur mu?

"Tabiplerin savaşın nemalanması mümkün değildir, savaşın nemalananlar ancak savaş lordlarıdır, silah satıcılarıdır, oligarklardır, neo-con'lardır"

diye sözlerine başlıyor. Tabiplerin ve tabip odalarının, halk sağlığını nasıl ve neden önceliğini şöyle anlatıyor:

"Bizim kuruluş (6023 sayılı) yasamızın ilk satırlarında görevimiz, halk sağlığını korumak ve geliştirmek diye tanımlıdır. Bize daha önce de saldırılar oldu, halk sağlığına dönük görevimizi ortadan kaldırmak için çok üzerimize geldiler, yasayı değiştirmeye çalıştılar ama direndik, AYM kararlarıyla bu değişikliği iptal ettirdik. Görevlerimiz arasında 'halk sağlığını korumak ve geliştirmek' maddesi olduğunda, Kızılırmak'tan su verilerek bir şehrin sularının ya da çevresinin kirliliğinden, asbestli yapıların yıkımının zehirleyici etkisi nedeniyle yıkım kurallarının belirlenmesine varıncaya kadar, pek çok konuyu gündeme getirebilirsiniz."

Halk Sağlığının Türkiye'deki öncüsü Nusret Fişek'ten, koruyucu hekimlikten, sağlık ocaklarından, sağlığa yatırım yapan sosyal devletin öneminden söz ediyor:

"Biz Nusret Fişek'ten biliriz ki, kronik hastalıkları tedavi etmek üzere, her birey için binlerce lira harcamak yerine, öncesinde çok daha az yatırımla çok daha büyük katkı sunulabilir. Hijyene önem vermekle, çeşmeden akan suyun sağlıklı olmasıyla, soluduğumuz havanın temiz olmasıyla, aşılama çalışmalarıyla pandemilerin ve salgın hastalıkların en baştan önlenmesi mümkündür. Biz önleyici (koruyucu) hekimliğe önem ve öncelik veriyoruz."

Kapitalizmin halk sağlığına düşmanlığına getiriyor sözü:

Hekimler şehit, gazi gibi kutsanmış terimlerle iş yapmaz. Hekimler için sağlıklı insan vardır, tedaviye ihtiyaç duyan hasta/yaralı insan vardır. Hekimler hangi taraftan olursa olsun yaralı ya da hasta insanları tedavi etmeye çalışırlar.

"Ama eğer ranttan besleniyorsanız, Tabipler Birliği'nin özellikle halk sağlığını önceleyen görevlerini/yetkilerini kısıtlamak için üzerine gidirsiniz. Vahşi kapitalizm, halk sağlığını önemsemez" diyor.

Kapatılan sağlık ocaklarından, suyunu, elektriğini, kirasını kendi ödeyen hekimin iyi yapılandırılmamış aile hekimliğine nasıl düştüğünü, halk sağlığı meselesinin ihmal edilmesi suretiyle sağlık hizmetlerinin nasıl ticarileştiğini, ilaç firmalarının devam eden haksız kazançlarının yanı sıra, "sağlıkta yeni yapılanma" gibi sunulan şehir hastanelerinin ne büyük haksız kazanç doğuracağını anlatıyor, Dr. Vedat Bulut ve savaş karşıtı bildiri konusuna getiriyor sözü:

"Savaş, halk sağlığını, elbette bozar" diyor. "Neden bozar; bir kere silahlar, insanları yaralar, öldürür. Sonra savaşın kaçmak için ülkelerden ülkelere göç eden insanlar, pek çok yeni hastalıkları getirir. Mesela Türkiye'de neredeyse 30-40 yıldır görülmeyen boğmaca gibi salgın hastalıkları yeniden görüyoruz"

diyerek önleyici halk sağlığı çalışmalarının aldığı zararları anlatıyor ve sözü bombalarla, silahlarla ölen, öldürülen insanlara getiriyor:

"Şehit ya da gazi gibi kutsanmış terimlerle anılması, bu yaralanmaları ya da ölümleri yok edemez, ya da gizleyemez, değil mi" diye soruyor. "Hekimler bu kutsanmış terimlerle iş yapmaz. Hekimler için sağlıklı insan vardır, tedaviye ihtiyaç duyan hasta/yaralı insan vardır. Hekimler hangi taraftan olursa olsun yaralı ya da hasta insanları tedavi etmeye çalışırlar. Savaş hekimliğinde de biliniz: sizin sığınağınızın gelmiş olan her hasta, 'düşman' da olsa fark etmez. Çünkü yeminimiz bunu gerektirir. Hekimler gittikleri her yerde, herkese hizmet götürmekle sorumludur. Hekimin görevi, elbette barış ve yaşamın kutsallığı üzerinedir."

Hekim 'barışla gelen'dir

Yeryüzünde ilk bilinen hekimin Hipokrat olmadığını, 4700 yıl öncesinde Eski Mısır'da yaşamış olan İmhotep'in kayıtlı ilk hekim (ama aynı zamanda sanatçı, mimar ve mühendis) olduğunu öğreniyoruz. Adının anlamı da 'barışla gelen'miş. Çünkü insanlara sağlık, huzur, iyilik, güzellik getirmeyi kendine görev edinmiş. Yani ilk hekim de, savaş karşıtıydı. Doktorumuz, tarihten devam ediyor. Tıpla alakası olmayan bizler için, hocayı dinlemek hem keyifli hem de öğretici. Vedat Hoca sözü Roma İmparatorluğu'nun sığınağına sistemine getiriyor:

"...adına da Nozokomi demişler, bir tür sığınağına eri yani. Hastane enfeksiyonları diye de anlattığımız, nozokomiyal enfeksiyonlar da, adını buradan almıştır", O dönemlerde sığınağına erleri, mikropları bilmiyorlar ama dokundukları açık yerlerde (yaralarda) bir iltihabın, enfeksiyonun başladığını biliyorlar. Dolayısıyla cerrahların antiseptik (mikropları kırarak) yöntemleri

Bizler ne cenaze levazımatçılarıyız ne de Kasparileriz, biz halk sağlığını önceleyen hekimleriz"

kullanmadan geçirdiği bu hastalığın nozokomiyal (sığınağına erlerine ilişkin) bir hastalık olduğunu öğreniyoruz."

Sonra da nozokomilerin bir alt sınıfı olan kasparileri anlatmaya başlıyor: "kollarında kırmızı bandaj olan sığınağına askeriymişler. Böylelikle düşman askerleri de onların sığınağına olduğunu bilir onlara saldırmazmış. Hekimlere/sığınağına erlere daha o zamanlarda bile saygı duyulmuş."

"Kaspariler 'immün' yani muaftılar" diyor; "vergiden ve askerlikten muaf tutulurlardı. Benim alanım olan immünoloji de aynı kökten gelir" diye de not düşüyor.

"Oysa şimdi Türkiye'de, hekimlere hem askerlik yaptırıyorlar bir de üstüne mecburi hizmet yükliyorlar, verginin de alasını alıyorlar" diye mesajını vermekten de geri kalmıyor.

Tekrar Kasparilere, geri dönüyor: üç üzengili atlara binerlermiş, savaş meydanlarındaki yaralıların ayaklarını, atlarındaki 3. üzengiye yerleştirerek toplarlarmış. Her yaralı için bir altın lira alırlarmış. Düşman askerleri de kurtarılmış, kurtarıldıktan sonra ya gladyatör ya da köle olurlarmış. Savaş bitip de barış zamanı uzun sürdüğünde, parasız kalırlar ve yeniden savaşların çıkması ve yaralı kurtarmak için, her yola başvururlarmış. "Tıpkı western filmlerindeki ellerini oğuşturarak ölümlerin olmasını bekleyen cenaze levazımatçıları gibi" diyor, Doktor ve ekliyor:

"Bizler ne cenaze levazımatçılarıyız ne de Kasparileriz, biz halk sağlığını önceleyen hekimleriz"

Savaşlara ve savaş kışkırtıcılığına karşı çıkan TTB dahil meslek odalarının ne tür baskılarla karşı karşıya kaldığını soruyoruz. Teker teker örneklendirerek anlatıyor:

"Türk Tabipleri Birliği örneğinde aslında rahatsız oldukları 'Türk' terimi değildir, 'tabipler'dir ve tabiplerin 'birlik' olmasıdır... Tabiplere ihtiyaç yok zaten, sülükçüler var, hacamatçıları var... Tıpkı 14. Yüzyılda Avrupa'da olduğu gibi hekimlerden ziyade şarlatanların öne çıkarılması gibi, Türkiye'nin de yavaş yavaş yapısı değiştirilmek isteniyor, 'yeni' bir hafıza/yapı oluşturmak istiyorlar" diyerek, tespitini dile getiriyor.

TTB sadece basit sivil toplum örgütü değil, aynı zamanda kamu kurumu niteliğine sahip bir meslek örgütü. Hükümet neden TTB'yi susturmak istiyor?

"Gerek ilaç sanayi ile ilgili gerek sağlık sektörü ile ilgili bozuklukları gündeme getirdiğimiz için. Bu sektörde nemalanan bir grup şirket, oligark var. Müteahhitlik hizmetlerinden, savaş sanayine iktidarı da yanına alarak, hazine garantili milyarlarca dolarlık işler almaktalar. Bizim kamu kurumu niteliğimizden dolayı mesleki olarak bir nevi denetim görevimiz var. Bu görevimizi yapmamızı istemiyorlar. Örneğin bilgi ve belgelere erişemiyoruz, vermiyorlar. Aldıkları işlerdeki şartnameleri bile, 'ticari sır' diye gizliyorlar. Kamu ile ilgili alanlarda 'ticari sır' diyerek bir şeyler gizleniyorsa, orada yolsuzluk vardır. Bu ekipler karşılında konuşan, halkı uyandıracak, yaptıkları yolsuzlukları belgeleyecek tabiplerin olmasını istemiyor."

14 Mart Tıp Bayramında, diğer sağlık örgütleriyle birlikte taleplerinizi sıraladığınız basın bildirisini okuyan temsilcileriniz Ankara Numune Hastanesi önünde gözaltına alındı, polis şiddetine maruz kaldı. Aynı gün, aynı saatlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan Saray'da 'doktorlara kalkan eller kırılınsın' diyerek size yönelen şiddeti lanetlemiştiniz. O gün neler oldu?

"OHAL altında bile olsa herhangi bir demokratik ülkede, hele de 14 Mart Tıp Bayramı dolayısıyla sağlıkçıların basın açıklamasının, kamu hazurusunu bozucu kabul edilmesi, üstelik talepleri arasında kapatılmasını istemedikleri bir hastanenin de olduğu bir hastane bahçesinde basın açıklamasına izin verilmemesi, anlaşılır bir durum değil."

Niçin Numune Hastanesinin bahçesi tercih edildi?

Biliyorsunuz: önümüzdeki bir yıl içinde Numune Hastanesi kapatılacak ve hekimler kurumlarının kapatılmasını istemiyorlar. Sağlık Bakanlığının önünü tercih ederdik ama orada izin verilmiyor. Numune Hastanesi'nin bahçesinde böyle bir sıkıntı da yok! Sağlık çalışanları, kendi çalıştıkları hastanelerinin önünde açıklama yapamayacaklar da nerede yapacaklar? Herhangi bir gösteri de yapılmadı. Yüzlerce sorunumuz arasından sadece 4 tane talebimizi dillendirmek istedik."

Taleplerimizden birincisi sağlıkta şiddetin durdurulmasıydı. Sağlıkta şiddetle ilgili bir basın açıklaması yaparken şiddete uğradık! Üç arkadaşımız, milletvekillerinin hukuki uyarılarına rağmen, gözaltına alındı."

Vedat Hoca, ikinci taleplerinin, fiili hizmet zammı olduğunu, 2014'ten bu yana Cumhurbaşkanı, üç ayrı sağlık bakanı ve müsteşarlar dahil, yıpranma paylarının ödeneceğine dair defalarca söz verdiklerini hatırlattı. Hekimlerin enfeksiyon hastalıkları, radyasyon, anestezi ya da sterilasyon amaçlı kimyasallar gibi birçok nedenden dolayı, başka mesleklerden daha fazla risk taşıdığını, hekimlerin yaşamlarının belirli bir döneminde

Tıp Bayramındaki taleplerimizden birincisi sağlıkta şiddetin durdurulmasıydı. Sağlıkta şiddetle ilgili basın açıklaması yaparken şiddete uğradık! Üç arkadaşımız, milletvekillerinin hukuki uyarılarına rağmen, gözaltına alındı.

(bazıları kalıcı olan) hasarlar oluşması ihtimalinin yüksek olduğunu; hekimlerin emekliliğine sayılacak bir şekilde bu risklerin tazmin edilmesi gerektiğini ifade etti.

"Üçüncü talebimiz de düşük maaşlı emekli hekimlerin maaşlarının iyileştirilmesiydi" dedi. Dördüncü taleplerinin de onca hekim açığına rağmen, çeşitli ayrımcı güvenlik bahaneleri ile atanamayan ve sayıları bini aşan hekimler ile ilgili problemler olduğunu söyledi ve bu ayrımcı politikaların toplumun birlikteliğini bozacağına dikkat çekti.

Hocam bir de şu şehir hastaneleri mevzusunu açalım. Önümüzdeki dönemin sağlıkta en sıcak konularından biri de bu olacak. Şehir hastanelerine karşı bir kampanya yürütüyorsunuz. Bu konuyu biz yurttaşlar açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

"Şehir hastanelerinin hikayesi eski. Şimdiki Cumhurbaşkanımız daha Başbakanken şehrin uzağına daha büyük şehir hastanelerini yap-ışlet-devret ile yapmayı planlayacak müteahhitlere, bir de üstüne Şişli Eftal Hastanesi'ni vermekten söz ediyordu, hatırlarsınız. Özeti budur: üst üste katlanmış kârlar var burada. Üçlü konsorsiyum olarak giriyorlar. Birisi inşaatı yapıyor. Biri sağlık hizmetlerini sürdürüyor, bir diğeri de, yeme/içme-otopark-yatak vb. gibi ek hizmetlere talip oluyor. Bu üçlü konsorsiyum, şehir hastaneleri işine kalkışırken yabancı bankalar dahil, kredilerle finanse ediliyorlar. Türkiye'nin uluslararası diplomasi alanında yaptığı yanlışlarından olsa gerek, son zamanlarda Türkiye'deki yatırımların geri dönmeyeceği korkusuyla bu kredilerden bazıları da aksadı." diye anlatmaya başlıyor, Vedat Hoca. Tatlı tatlı da uyarıyor:

"Bunların birinin sadece sözleşme metninin hazırlanması için iki milyon lira ödeniyor. Üstelik bu hazırlığı yapan grubun FETÖ ile bağlantısı da biliniyor. Muhtemelen yine kandırıldık diyecekler yarın öbür gün" diyor ve devam ediyor: "Mesela Bilkent Hastanesi Projesi, 6 adet ödül almış. Ama ödüllerin hiçbiri iyi hastane projesi olduğu için değil, ya da iyi sağlık hizmeti verildiğine dair değil. En iyi finansal anlaşma olduğu iddiası ile alıyor bu ödüller! Bir nevi, 'nasıl en iyi soyduk' ödülü, 10 milyar yatırıp nasıl 30 milyar döndürdük diye. Dolar bazında kredi maliyetleri % 5-6. Hesaplayın, en az 2 katı kâr var, hem de dolar bazında! Her taraftan kâr ediyorlar: bu 25-30 milyar doların dışında bakım onarım giderleri için de bir para ödenmesi söz konusu."

Ekstrapolasyon yaptığınızda bu rakamın 75 milyar dolara kadar yürümesi mümkün! İlk başta yaptığı 10 milyar dolarlık yatırımı, 25 yılda 7-8 katına taşıyacak başka bir yatırım örneği dünyada yok. Mali açıdan bu projeye ödül verilmesi gayet doğru olmuş; borçla yapıp en fazla nasıl para kazanılır ödülü..."

"Bitmedi" diyor, bir de üstüne diğer hastanelerden başka şehirlere büyük teçhizatların taşınması ile ilgili sökümler, yeniden montaj ve kalibrasyon gibi maliyetlerin de eklenmesi gerektiğini, hatta bu maliyetlerin yüksekliği nedeniyle bir sürü ekipmanın hurdaya ayrılacağını anlatıyor. "Türkiye, devasa bir tıbbi alet çöplüğüne dönüşecek" diyor. "Zaten başka gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında, tıbbi alet yatırımlarında 3-5 kat daha fazla olacak bir biçimde kaynak israfı vardı" diye not düşüyor.

Şehir hastaneleri açıldığı takdirde, hastaların alacağı sağlık hizmeti açısından ne söylersiniz?

"Her şeyden önce bu hastanelerde (hem Bilkent ve hem de Etlik'te) hasta başına 380-390 m2 alan düşüyor. Uluslararası standartlar bu rakam 120-180 m2 olmalıydı" diyor. "Yani inşaat maliyetleri anlamında büyük bir zarar var, aslında. Sonra ısınma giderleri,

Ankara'da şehir hastaneleri için bu kadar tantana, onca masraf, sadece fazladan 150 yatak için yapılıyor. 25 yıllığına Türkiye'nin geleceğini ipotek ediyorsunuz, olacak iş değil!

bu metrekarenin çekilip çevrilmesi, bakımı gibi giderler, yükselecektir. Yine biz biliyoruz ki: optimum işletilebilecek hastane 200 ile 600 yatak arası olmalıdır. Bir hastanede 3600 yatağa çıktığınızda, yönetimde çok başlılık ve kaotik bir yapı olur."

500 m çevresinde, herhangi bir alışveriş mekanı olmayacağı için (çünkü sözleşmeyle yasaklanmış durumda), hasta ve yakınlarının birçok ihtiyacı da, hastane içindeki AVM benzeri market/kantin türü yerlerden karşılanmak zorunda olacakmış. Dolayısıyla marketteki mal ve hizmetlerin çok daha pahalı satılacağına ve insanların mağdur olacaklarına dikkat çekiyor. Ulaşım sorununu anlatmaya başlıyor:

"Şehrin 2 yakasına sağlık hizmetlerini yığdığınızda, ulaşım ve ambulans hizmetleri aksayacaktır. Bir ambulans 5 - 7 dakikada sağlık merkezine ulaşabilmelidir" diyerek İngiltere'deki hastaneler arası uzaklıkların planlanmasından örnekler veriyor ve ekliyor "Siz şimdi Mamak'a en yakın hastane olan Ankara Hastanesini, ki şu anda bile 25-30 dakikada ancak ulaşabiliyor, kapatacaksınız ve o hastanın Etlik ya da Bilkent'e gitmesini isteyeceksiniz. Herkesin kullandığı ana arterlerden bu hastanalara ulaşım, hiç de kolay olmayacak. İşte o zaman yeni yollar açmaya kalkacaksınız, ODTÜ arazisindeki ormana göz dikeceksiniz. Yetmeyecek yeni yeni başka yollar da açacaksınız"

% 70 doluluk oranına getiriyor sözünü:

"% 70 doluluk oranı ile ilgili Bakan Bey bizi yalanladı, ama biz yatak sayısı üzerinden değil, ek sağlık hizmetlerini de katarak konuşuyoruz. Otopark işletmesi ya da çamaşır yıkama hizmeti ya da yeme-içme (catering) vb. gibi hizmetler için % 70'i doluymuş gibi parasını garanti edecek işletmeci, üstelik bu hizmet bedelleri de, şu andaki hastanelerin en az 2-3 katı olarak hesaplanacak."

Yataktaki doluluk oranını yakalamak için de şehir içindeki tüm hastaneleri kapatıyorlar! Aslında mevcut hastaneler kapatılınca, toplamda ancak 150 yatak kapasitesi artmış olacak Ankara'da. Yani Ankara'da şehir hastaneleri için onca tantana, bu kadar masraf, sadece fazladan 150 yatak için yapılıyor! 25 yıllığına Türkiye'nin geleceğini ipotek ediyorsunuz, olacak iş değil. Bir de üstüne bakım-onarım için ek paralar ödeyeceksiniz; 3-5 yıl içinde yeni teknolojiler çıkacak, yeni aletler alacaksınız. Sonra, halk sağlığını engellemeye çalışan lobileri de unutmamak lazım. Eğer siz bir yere 70 milyarlık bir harcama kalemi koyduysanız, o lobiler halk sağlığını engellemeye çalışan faaliyetlerini artıracaklardır. Ankara'daki şehir hastanelerine hasta sevkini artırmak için, Kırıkkale Hastanesi'nin bile, semt hastanesine dönüştürülmesi olasılığı var!" diyor. >>

Sezarın Kasparileri vs TTB'nin Tabipleri

Dr. Vedat Bulut - Ankara Tabip Odası Başkanı

Roma ve eyaletlerinde saraylarda saltanatlarını sürdüren bir avuç oligark, Sezarlar ve asiller, paryaların emekleri üzerinde saltanatlarını ve servetlerini oluşturdular. Onlar da üç kıtada at koşturdular. Bunlarla övündüler. Çağ savaşların, katliamların, bu savaş ve katliamlardan elde edilen ganimetle, vergi ve haraçlardan gelirele sürdürülen bir iktisadi yapının var olduğu çağdı.

Romalıların arenalarda kendilerini eğlendirmek için düzenledikleri kanlı oyunlar, *chariot*ların biçtiği insanlar, aslan ve kaplanlara parçalattırılan köleler, gladyatörlerin kavgaları... Hepsi geçmişte ve tarih kitapları arasında kaldı.

Roma lejyoner orduları ve kurdukları sağlık hizmeti sistemleri diğer orduların bildiği ve uyguladığı türden değildi. Hani biz öğrencilere *nozokomiyal enfeksiyonları* anlatırız da, niçin hastane enfeksiyonlarının bir sinonim ismi *nozokomiyal enfeksiyondur* diye pek anlatmayız.

Nozokomiler (erkek hemşireler), bizde anlaşıldığı şekliyle sıhhiyeler, savaşlarda yaralanan askerlerin tedavilerini yaparlardı. Savaş triajının ilk tanımlandığı dönem de Roma İmparatorluğu zamanlarıydı. Bunların bir alt sınıfı da *Casparii*'ler (Kaspariler) denilen doğrudan savaş alanına girerek yaralıları *nozokomi* çadırlarına taşıyan silahsız sıhhiyelerdi. Savaş alanına 3 üzengili atlarla dalarlardı. Kollarındaki kırmızı bandajlarıyla sıhhiye olduklarını belirtir ve düşmanlar tarafından da ok, mızrak ve kılıçla saldırılmazlardı. 2500 yıl önce bile insanların kendilerine sağlık sunanlara saygısının var olduğu zamanlardı.

Bindikleri atların sol tarafında 2 üzengi vardı. Üzengilerden biri yaralı askerin bir ayağını basması ve atla alandan uzaklaştırılması içindi. Atlarının terkillerinde su matarası, bandaj ve ilk yardım malzemesi vardı. Her kurtarılan yaralı için bir Roma altınını ücret olarak alırlardı. Düşman ordusundan kurtardıkları yaralıları, ya köle ya da gladyatör pazarlarına düşerdi. Her savaş sonrası Roma ve eyaletlerine dağılan *kaspariler* altınlarını eğlence-içki mekanlarında tüketirler, altınları bittiğindeyse savaş lobisi yürütürlerdi.

“Niçin Rus steplerine, Galya’ya, Kelt topraklarına girmiyoruz?”

Yüce imparatorumuz bu ilkel topluluklara Roma Uygarlığımızı taşımayacak mı? türünden sözlerini bütün eyaletlerin pazar yerlerinden yükseltirlerdi. Çünkü *kaspariler* parasız kalmışlardı. Onların yaşamlarının sürdürülebilirliği savaş ekonomisine bağlıydı. Elbette Roma asillerinin servetleri de, saltanatları da aynı ölçüde savaş bağımlısı hale gelmişti.

Çağ değişti, sağlık hizmetleri değişti, teknoloji değişti. Artık yüksek teknoloji (hi-tech) ürünleri piyasaları işgal ediyor, kapitalizmin serveti bankaları ve borsayı kuşatıyor. Android iletişim cihazlarının imparatorluğu, yeryüzünde var olmuş imparatorluklar kadar servete sahipler. Yüksek uygarlıklar yüksek ahlak ve adalet uygulamalarına sahip olan, özgürlüklerin sınırlarını genişleten, insan haklarına saygılı toplumlarda ortaya çıkıyor. Önce beyin göçünü sağlamak ve *know-how*, *inovasyon* ve *hi-tech* ürünleriyle GSMH'lerini yükseltmekte. Tıkanma düzeyine geldiklerindeyse, ellerindeki stokları tüketmek ve diğer gelişmemiş veya bizim gibi gelişmeye niyeti olmayan toplumları savaşa sürükleyerek sömürü moduna geçmek tek çareleridir. Dünya kapitalizmi tıkanmış durumdadır. Kapitalizmin dayandığı ve ötesine geçemediği duvar, hem gelişmiş ülkelerde hem de ülkemizde, dillendirilmeye başlandı. Sermeyedarlar sosyalizmi dillerine alır oldu. Endüstri 4.0'da daralan insan gücü gereksinimi-istihdamın azalmasını pazarlarını küçülttüğünü ve artı(k) değerini üretilemediği bir dönemin yaklaştığını görmekte. Petrodolar zenginler ve silah tacirleri (*Warlordlar*) savaşların çığırkanlığını yapmaktalar. Tıpkı bir zamanların *kasparileri* gibi. Çünkü küresel sermaye 10 trilyon dolara açtır, devasa bir açlığı vardır.

Çağ değişti, teknoloji değişti, ancak Sezarlar aynı kaldı.

Çağımızda TTB ve tabipler cenaze levazımatçısı değildir, *kaspariler* hiç değildir. Bizden beklemedikleri ölümleri, savaşları, silahlanmayı alkışlamak, servetler ve saltanatları korumaksa bunu yapamayız. Çünkü bu çağda insan yaşamlılığının ve sağlıkta sürdürülebilirliğin sosyobiopsiko sağlık durumunun korunabilmesiyle sağlanabileceğini, savaşların neden olduğu yıkım ve ekosistem bozulmalarının, insan yaşamını yeryüzünde sonlandırma düzeyine yaklaştığını görüyoruz. Hakça paylaşımın, eşit ve adil bir yaşamın, özgürlüğün değerini biliyoruz. Tabiplerin istedikleri bundan farklı olamaz. Elbette barış diyeceğiz.

Medyanın efsunu tükendiğinde ve “Kızıl Elma” peşinde koşanların ellerine “Yeşil Hıyar” verildiğinde, zenginler daha zengin, fakirler daha fakir olduğunda haklılığımızı tarih yazacaktır.

Mirebau'nun dediği gibi “Adalet topaldır, ağır ağır yürür, fakat gideceği yere ergeç ulaşır”, Ve zaman kimlerin terör seveci ve vatan haini olduğunu, kimlerin insan ve yurt sevgisini yücelttiğini gösterecektir.

- 1) E.T. Withington, Medical History from the Earliest Times, London, 1894.
- 2) Williams HS. and Williams EH. A History of Science: The Beginnings of Science. Vol. I. BookSurge LLC, 2003.

>>

Peki ya ulaşım diye sorduğunuzda da "hem satın alma hem de uçma maliyetlerini hesaba katmadan, "Uçan Ambulans"lardan söz ediyorlar!" diye açmazları sıralamaya devam ediyor. “Teleferikle bile hasta taşımaktan söz ediyorlar” diye de ekliyor. “Yani yolların tıkanacağını peşinen kabul ediyorlar aslında” diyoruz. “Evet” diyor, “altyapı plansız, her şey plansız. Atatürk Hastanesi oraya yapılmaya başlandığında, Bilkent semtinin nüfusunun 100 bini geçeceği düşünülmemişti. Kanalizasyon altyapısı 40 bin nüfus için planlanmış. Yarın bir gün tamamlandığında sadece hastanenin yaratacağı günlük nüfus 50 bin olacak. Gerisini siz düşünün!”

Peki hekimleri, sağlık çalışanlarını hangi problemler bekliyor?

“Hekimlerin konsültasyonları uzayacak. Çağlayan Adliyesi’ni düşünün, orada çalışan hukukçular bir duruşmadan çıkıp diğer duruşmaya yetişebilmeleri için gerekli süre yarım saate kadar uzuyor. Çünkü çalışma alanı büyük. Yetişemezlerse duruşmayı kaçırmıyorlar. Şimdi düşünün, bu hastanelerde 4 büyük kule var. Hekimin bir kuleden diğerine ulaşması ne kadar sürecek? Dolayısıyla konsültasyonlar aksayacak. Sonra çalışanlar muhtemelen azaltılacak, dolayısıyla iş yükü artacak. Sadece sağlık kısmında değil, taşeron işlerinde de bu böyle olacak. Kapitalizmin doğasında var, emeğe daha çok yüklenecek. Hizmetler tek merkezde toplandığı için, istihdam daralacak. Biz henüz görmedik ama bu büyük hastane modellerinin ABD, Almanya ve İngiltere’de çöktüğünü gördük, aslında. Onlar vazgeçmişken bize bu sistemin yeni gibi getirilmesi manidardır.”

Siz tabipler alternatif olarak ne öneriyorsunuz?

“En temelinde, 1. basamak sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi lazım. Böyle bir Aile Hekimliği sistemiyle olmaz. Amerika’nın yeniden keşfine gerek yok, halk sağlığı konusunda Nusret Fişek Hoca’nın modelinin güncellenerek hayata geçmesi lazım: Çok iyi kurgulanmış bir Sağlık Ocağı. Halk sağlığı için periferi çalışmalarının artırılması, yüksek ücretle çalıştırılan Aile Hekimleri. Yani Aile Hekimleri, uzmanlık yapmaya mecbur kalmış hekimlerden oluşmamalı. O dönemlerde, hekimler yüksek ücretlerle Türkiye’nin ücra köşelerine gitmeyi kabul ediyorlardı. Şimdi 12 Eylül darbe döneminden kalma bir mecburi hizmet sistemi var, Anayasanın ikamet ve dolaşım özgürlüğünü de ihlal eden bir sistem. İnsan haklarına da aykırı; sizi zorla şurada ve şu ücrete çalıştıracağız diyorsunuz. Olmaz. Yüksek ücretlerle sağlık ocaklarında görevlendirmek bir teşvik, çözüm olacaktır.”

Ayrıca sağlık hizmetlerinde 1.basamaktan, 2.ye, 2. basamaktan 3. basamağa geçişte, iyi bir süzgece ihtiyacımız var. Hasta sevk zincirinin oturması lazım. Türkiye’de maalesef birden fazla doktor gezme olayı var. Dolayısıyla çok ciddi bir kaynak israfı, kayıp oluşmaktadır. Öyle bir sistem kurgulamanız lazım ki hasta en başta memnun olabilmeli ve en kısa yoldan tedaviye geçmelidir. Siz eğer siyasetçilerin yaptığı gibi sağlığı, pazardan mal alır gibi metalaştırırsanız, bu işi başaramazsınız.

3. olarak da, ilaç sektörünün düzenlenmesi lazım. İlaç etken maddelerini değerlendirecek bir ulusal laboratuvarımız hala yok. İlaçta etken maddenin ne kadar olduğunu bilemezsiniz. Böyle bir laboratuvarın olmaması, sağlık sektörü için düşünülemez! İlaç

meselesi, güçlü lobi faaliyetlerinin etkisi altındadır, tüm dünyada” diye, sıralıyor ardı ardına.

Etkin madde meselesi neden bu kadar önemli?

“Çünkü dozajı tutturup da, tedavi ettiğinizi sandığınızı hastayı tedavi edemiyorsunuz. Türkiye’de bir kişinin yılda ortalama 8 kere polikliniğe gittiğini görüyoruz. Yani 80 milyonluk nüfusumuzla 640 milyon kere hastaneye gidiyor. Bir insanın sekiz kez hastaneye gitmesi iyi sağlık hizmeti aldığı değil iyileşemediğini gösterir. Oysa şaşkınlıkla izliyoruz ki: başvuruların çok olmasını, hizmetin de çok ve iyi verildiğinin kanıtı olarak sunanlar var! Oysa hasta 45 günde bir polikliniğe gidiyorsa bu tedavinin başarısızlığını gösterir. Bunun sebeplerinden birisi de örneğin aldığı antibiyotik işe yaramaması olabilir.”

Dolayısıyla parasını verip aldığımız ilacın işe yarayıp yaramadığını da bilemiyoruz

“Evet, sadece ilacın ruhsatında yazana güveniyoruz. Oysa 2 farklı ülkede üretilen ve aynı miktarda etkin madde olduğu iddia edilen eşdeğer ilaçlar arasında, büyük farklar olabiliyor. Bunun denetimini yapacak ulusal bir laboratuvarımız yok, ne yazık ki! “Yerli ve milli” olmakla övünenlerin bundan hiç bahsetmemesi garip!”

Sohbetimiz keyifli akarken, zamanın nasıl geçtiğini görüyor bu kadarının bile sayfa sınırlarımızı zorlayacağını bilerek kayıtlı görüşmemizi sonlandırmaya karar veriyoruz ve sohbete off the record devam ediyoruz. Hükümetin TTB ile derdinin ne olduğunu biz anladık. Anladığımızı size de anlatabilmiş olmayı umuyoruz.

Ahmet Yüksel'in Ankara Sanat Kitabevi'ndeyiz: "Burası Bir Sahaf Dükkanı"

Söyleşi: Akın Atauz, Mehmet Onur Yılmaz

Kitapçıları bilirsiniz. Sahafları da bilirsiniz. Belki bazılarımız kitapçılar kadar sık uğramayız sahafa, ama oraya ayak basar basmaz, burasının kitapçı dükkanından çok farklı bir yer olduğunu anlarsınız. Yığılmıştır her şey, bir kitap kalabalığı, biraz tozlu bir kümelenme, aradıklarınızı nasıl bulabileceğiniz hakkında bir belirsizlik...

Kitabı yeni yayınlanmış bir sahaf olan Emin Nedret İşli "sahaf, edebiyat, tarih, siyaset, sosyoloji, felsefe, müzik, din, dil ve kültür alanları da dahil olmak üzere, pek çok konuda kitap, belge, fotoğraf, süreli yayın, yazılı ve basılı malzeme gören, bilen, hafızasına kaydeden, devşiren kişidir" diye yazıyor. Biz de Ahmet Yüksel'in, Küçükkesat'taki Sanat Kitabevi'ndeyiz. Burası bir sahaf dükkanı.

Buraya adımızı attıktan sonra artık kitaptan çok sahafla ilişkili hale gelirsiniz. O bilinmezlik deryasının içinde, sahaf sizin yol göstericiniz, elinizi tutan kılavuz kaptanıdır. O olmadan bilemezsiniz, bulamazsınız. Ama Ankara Sanat Kitabevi öyle bir yer değil. Güneyin bol ışığına bakan güneşli geniş pencereleri var. İçerisi aydınlık, temiz ve düzenli. Tavan, alışılmıştan biraz daha yüksek. Öyle ki, arka tarafta birkaç basamakla çıkılan ayrı, galeri gibi bir bölüm bile var. Duvarlardaki kitap rafları, tavana kadar yükseliyor.

Dükkan ve kediler

Akay yokuşunun tam doruk noktasında, Hacı Yolu'nun üzerinde, alt geçidin yanında, ayrılmış bir yaya kaldırımından giriliyor dükkana.

"Burası bizden önce lastikçiydi" dedi Ahmet. İflas etmiş. Oysa şimdi, nerdeyse ev gibi, samimi ve dostane, ama sade ve sessiz bir albenisi var. Sokak tarafındaki pencerenin içinde uyumuyorsa kedi, hemen pencere önündeki koltuk üzerindeki kırmızı örtünün üzerinde, güneşin altına serilmiş, korkusuzca uyumaktadır. Karşınıza çıkan kolonun etrafında, biraz efemera malzemesi var: eski kartpostallar, kahverengi fotoğraflar filan...

Ama asıl akıl çelen, hemen girişte soldaki ferah boşluğun ortasında, güney güneşine ve aydınlığına bakan yerin ortasındaki eski ceviz yemek masası. Aslan ayağı biçimindeki ayakları ve üzerindeki kalın cam ile birlikte, eskiden herhangi bir orta sınıf kentlinin evinde görebileceğiniz türden bir masa. Ona uyan veya uymayan sandalyeler var etrafında.

Geçen hafta, sahaf dükkanı üzerine bir röportaj yapmak istediğimizi bildirmek, nasıl yapacağımızı konuşmak için geldiğimizde, Ahmet biraz arka tarafta, çok iyi Türkçe konuşan Romanyalı bir genç kadına, satın almasına hiçbir biçimde imkan olmadığını bildiği, 19. Yüzyıl'da basılmış Latince bir İncil gösteriyordu. Konuşmalar biraz ilerlediğinde, bu büyük boy ve kalın kitabı sadece tutmak, elini sayfalar üzerinde gezdirmek için arada gelen bir müşteri olduğunu anladık.

Gerçekten kitabı huşu içinde tutuyordu ve giderken de, "bütün hafta yetecek kadar enerji aldım" dedi ve elbette, enerjiyi aldı ama kitabı almadan gitti.

Biz, kare biçimindeki ceviz masanın etrafında oturuyorduk. Cumartesi günleri, mutlaka misafirleri (müşterileri demez ama belki bir şeyler alıp-veriyor da olabilirler) oluyor ve orada, çay-kahve, sohbet, inanılmaz keyifli karşılaşmalar, her şeye rastlayabiliyorsunuz. Bu defa röportaj için gittiğimizde, masanın etrafında "Ankara Dereleri Tarihi" kitabının yazarı Erman Tamur ve iki tane Japon oturuyordu. Biri DTCF'de Japonca eğitmeniymiş ve Türkçesi çok iyiydi. Diğeri de genç bir doktora öğrencisiydi. Masaya yaklaşınca, bizi ayağa kalkarak saygıyla selamladılar.

Gümüşhacıköy, Merzifon, İlk gençlik

Ahmet, anlattı: Genç bir delikanlı olarak Amasya Gümüşhacıköy'den Ankara'ya geldiğinde, tutunmak için nasıl uğraştığını ve nasıl başladığını bu işe... Öyküsü hem çok bilindik gibi, hem de, "nasıl oluyor da..." diye merak ettiğimiz her ayrıntı konusunda o kadar canlı ki... 1981'de üniversitede okumak için gelmiş Ankara'ya, hem de 1980'deki askeri yönetimin küçük yerlerdeki daha da bunaltıcı olan baskısından uzaklaşarak, büyük kentte kaybolabilmek için. "17 yaşında, 12 Eylül'ün gazabından kurtulduk." Merzifon lisesini bitirmiş ve geldiğinde, Merzifonlu arkadaşlarının ekibine dahil olup, hem geçim, hem yaşam sorunlarını yoluna koymaya çalışmış. Hem de DTCF'nin devam gerektirmeyen Türkoloji bölümünün öğrencisi olmuş.

Ahmet "12 çocuklu bir aile" diyor. "Babam manifaturacıydı, İbrahimi tarikatından, aynı zamanda tütün üretirdik. Ama basma tütün. Çok serttir. Sadece harmana girer. Amerikan sigaralarına katılırdı. Camel'in üzerinde de yazardı. Artık hiç kalmadı. Tütün aile ziraatıdır. Hepimiz yapardık. Babam Singer dikiş makinası bayiliği de yaptı. Ormançılık da yaptı. Samsun'da Canik Lastikleri'ne ortak da oldu. Kız çocuklarının terzi veya öğretmen olmasını isterdi. 'ben, donumu satırım, çocuğumu okuturum' derdi."

"Aktaş'ta yıkılacak eski bir konakta kalıyorduk, arkadaşlara hep beraber. Berduşlar var. Sıkıyönetimden kaçanlar var. Merzifonlu arkadaş, Kızılay'da Zafer pasajının olduğu tarafta, Orduevi'nden Sosyal Pasajı'na kadar, o kısmın işportacıydı. Belediye'yi görmüş. Onun ekibine dahildim. Çay bardağı, ayranmatik, sürahi, eşofman altı... Ne gelirse satıyoruz. Hani var ya, portakal kasasına, bardağın dibi ile çivi çakıyorsun... Bardak o kadar kırılmaz..."

İlk sahaflardan Yoldaş Osman'ı (Komünist Osman) saymalıyız. Eski bir talimatnameyi sattığı için içeri alıyorlar. Eski kitapçılardan Turgut Koraltan'ı (Külüstür Turgut) tam merkeze koymalıyız. Sırtından çuval hiç eksik olmamış..

"Sonra, Soğukuyu Sokakta Eke Pavyon'da vestiyerlik yaptım. Maaş yok. Hava parası vererek giriyorsun, ama arkadaşım ayrılıyormuş. Girişte de, unutup çıkışta da para veriyorlar; bahşiş bol. Orası, Umur Bugay'ın senaryosunu yazdığı Düttürü Dünya filminin de çekildiği pavyonmuş. Ben Ayberk Çölok'un rolünü oynadığı işi yapmışım."

Ankara'da kitap işi... Sahaf işi...

Ceviz masanın başında, laflar koyulaşıyor. Japonlar allahaismarladık deyip gittiler. Tek tük müşteri uğruyor. "eski Çıraklardan" Mustafa bakıyor onlara, diğer kedi, Solfasol'ün eski sayıları üzerinde uyuyor. Girişin karşısında, en dipteki çalışma masasında, eski "çirak" kitapların bilgisayara girişini yapıyor sessizce. Kitapları çok bol bir evde gibiyiz. Ahmet bir ara kahve pişirip getirdi. Masanın üzerinde, hem kağıtlı şekerlerin, hem de kesme şekerin bulunduğu bir kase.

"Cumhuriyet'le beraber ciddi bir nüfus akını oluştu. Adam geldi, arkasından iki vagon da kitabı geliyor. Ankara'da başlangıçta kitapçı olmasa da, kitaplar birikmeye başladı. Eski kitapevi de, sahaf da yoktu. Önceleri dükkan da yoktu. Çelik bir tezgah. Denizciler çarşısında, soğuk günlerde Şengül Hamamı'ndan kül alıp, ellerini ısıtıyorlar. Ankara'da ilk defa Ziraat Fakültesi içinde Merkez Bibliyotek oluştu. Vasfi Mahir

Birlik Çarşısı

"O yıllarda, şimdiki AVM'ler gibi çarşı-pasaj modası vardı. Pasajlar canlı. Birlik Çarşısı, yeni yapılmış bir pasaj, Zafer Pasajı'ndan sonra meşhur oldu. Kocabeyoğlu da vardı. Soysal'ın alt katındaki kitapçılar, Hat Kitapevinden sonra, orayı terk etmeye başlamıştı. Müteahhit, Birlik'i kuyumcular çarşısı yapmayı düşünüyormuş; bize çok kızdı. 'Mezbeleyle çevirdiniz burayı' dedi. O sırada Ankara'da diğer esnaf da, yavaş yavaş, arkaya kaçmaya başlamıştı. Galerî Kültür vardı, Pikniğin yanında. Mülk sahibi esnaf. O da, Sakarya'ya gitti.

"Ders kitabı, hiç satmadım. Sahaflığa kasıyorum, öyle kafaya koymuşum. Kapıdaki levhaya yazmışım, yine de gelip ders kitabı sorarlardı. Çalışıyorum, ama bütün yıllar yer altında geçiyor. Batıkent'te oturuyorum. Daha sonra 3. katta bir yer çıktı. Çok büyük: 100 m2. O zamana kadar, o kadar büyük sahaf yoktu. Herkes çok şaşı. Bir faks bir de bilgisayar, aldım: Macintosh; gaz tenekesi kadar vardı. Ama önceleri, bilgisayarda ancak etiket yazıyoruz. Eskiden kataloglar basardık. Bunlar bir ayda eskir, basılı olmasının zorluğu buydu. Her gün yeni kitap gelir, kimisi satılır, tükenir.

"Bir Alman Arkadaşım vardı, Alman Arkeoloji Enstitüsünün tedarikçisi oldum 1989 yılında. Daha sonra, İsmail Eren, çok büyük bir dergi koleksiyoncusu idi. Münih'te, Almanya'nın en büyük kütüphanelerinden birisi varmış, orasının tedarikçisi olmak üzere beni önermiş. Kütüphanenin tedarikçisi oldum. Resmi Gazete, her türlü dergiye kadar, üniversitelerin akademik dergileri, tarih dergileri, edebiyat dergileri, hepsini alıyor, gönderiyorum. Siparişler gelmeye başladı. İyi para kazanıyoruz.

"Dikkatli feraset keramete kış attırır"

"Limited bir şirket kurduk. Bibliyografyaları okuyorum. Elimden çok kitap geçiyor. Herkes, her işi yapamaz. Biraz kendimi geliştirdim. İşin aslı-esası: aradığını bulmak. Sahaflar hep biraz karışık olur. Ben kitapların tertipli-düzenli olmasına dikkat ettim. Dağınık, dikkatsiz adam, işini yapamaz. Tertip, düzen, tasnif, katalog...

Kebikeç: İnsan Bilimleri için Kaynak Araştırmaları Dergisi

"Kudret Hoca'nın teşvikiyle, bir de dergi çıkartmaya başladık: Kebikeç."

Kebikeç Dergisi için, başlı başına bir özel röportaj daha yapmak, ya da özel bir sayı hazırlamak gerekecek. 2106'da 20. yılını kutladı. Belki de Ankara'nın en özgün bilim dergisi. Yılda iki kez yayımlanıyor. Hakemli bir dergi ve genellikle her sayı bir dosya içeriyor. Dokuzuncu sayının dosya konusu: Ankara. En son sayısı olan 44. Sayı'nın dosya konusu: Beşeri Coğrafya. Bu sayı 522 sayfa, 400 adet basılmış ve numaralandırılmış. Onlarca "üniversitenin" bulunduğu Ankara'da bir dergi çıkartıyorsunuz ve ancak 400 tane basıyorsunuz...

İşin aslı-esası: aradığını bulmak. Sahaflar hep biraz karışık olur. Ben kitapların tertipli-düzenli olmasına dikkat ettim.

Kocatürk, Reşat Nuri Güntekin kitapçılık yapıyorlar. Harp Okulu talebeleri paralı, kitap okuyorlar. Sonra JUSMAT Ankara kuruldu, onların dünya kadar kitapları dergileri geliyor. Kitapçılık geliyor, yavaş yavaş kitaplar birikiyor Ankara'da.

"İlk sahaflardan Yoldaş Osman'ı (Komünist Osman) saymalıyız. Eski bir talimatnameyi sattığı için içeri alıyorlar. Eski kitapçılardan Turgut Koraltan'ı (Külüstür Turgut) tam merkeze koymalıyız. Sirtından çuval hiç eksik olmamış. 24 saatte 48 saat içer. Doğma-büyüme Cebecili. En son Olgunlar 14 numaradaydı. Çok güzel öldü: Bir gün hastalandı, bir gün hastanede yattı ve öldü. Bir gün gömüldü...

"Onun döneminden Aydın Sami Güneyçal, Vasfi Mahir de var. Osman Yüksel Serdengeçti, Çopur Mahmut, Turhan Polat. Necati, sonra Kocabeyoğlu'nda Turhan. Ethem, memurdu ama Turhan Kitabevinde de çalışırdı. Elhanlar, Kilisli, ebru sanatçısı. Timuçin Tanarşlan. Savaş Kitabevi, Zafer Çarşısında'ydı. Ankara'da iz bırakan sahaflar..."

Ankara Sanat Kitabevi'ne giden yol

Ankara, ya da başka bir kentte nasıl ilişkilenebilir/ buluyor, kitaplar, kitapla ilgilenenler, evinde yıllar içinde kitapları birikenler, kitapçı dükkanları, sahaflar, öğrenciler, kitap-dergi yayınlayanlar? Birbirlerini nasıl buluyorlar, aralarındaki ağ nasıl örülüyor ilmek ilmek, bu ağa nasıl dahil oluyorsun, bir ucundan? Ankara Sanat Kitabevi'nin serüveni nasıl başladı, nasıl oluştu?

"Hepsi, toplam 30 yıl. Tamamı Ankara'da. 1990 yılından beri kitapçılık, sahaflık..."

"Bilgi Kitabevi'nde redaktörlük filan, kitapçılarla ilişkim vardı. Yaşlı bir kadın, bir gün yardım istedi bizden. Kocasını ölmüş, kitaplarını satmak istiyor. Ergene Apartmanı'nda. Baktık bir oda dolusu kitap ve çok iyi yerleştirilmiş. Çok kitap var. İyi bir fiyat vereni bulamadık. Sonunda bunları biz alalım dedik. Borca girdik, parayı denkleştirip aldık kitapları, ortak olduk.

"Bunları İstanbul'a götürelim dedik. Örnek olarak 2-3 koli yaptık. İstanbul'da İbrahim Manav, Dilmen Kitabevi ile konuştuk. Bizi İstanbul'a götüren 'yeni yaka bunlar' dedi, kağıt peçeteler üzerine yazarak fiyat konusunda anlaştık. İstanbul Ansiklopedisi var; fotokopisiz, tam. İstanbul kronikleri, Evliya Çelebi var. Okçuluk üzerine yazılmış kitaplar. Sonra öğrendik ki, kitapların sahibi Şekip Bey Okçuluk Federasyonundaymış ve çok fazla kitap var okçulukla ilgili. Şekip Bey, ünlü bir hattatın da torunuymuş, bir de Osmanlıca yazılmış bir rulo. Hepsini 5.000TL'ye sattık sonunda.

"Kendimize de ayırmıştık biraz kitap, ama bir gerek. Karanfil sokağın sonunda, iki katlı bir ev vardı. Burası barolar Birliği'ne aitmiş ve müteahhide kat karşılığı verilmiş. Tanıdığımız bir hakim olan Arnavut İsmail'i araya koyarak, Barolar Birliği Başkanı Teoman Evren ile görüşmeye gittik. Bizi iyi karşıladı ve alt kat çarşıda kitapçı açma fikrimizi çok beğendi. O da, oranın kitapçı çarşısı olmasını istiyor. Böylece depozito, kira, yarıya düştü. Sonra Fikret Kemal Yıldırım, Teknik Kitabevi de geldi. Orası kitapçılar çarşısı haline gelmeye başladı.

Bizim ilk müzayedede Altınpark'ta 1993'teki kitap fuarında oldu. İstanbullu Alaettin Eser, Gündoğ Kayaoğlu ve Sami Önal yaptılar müzayedeyi. Ankara için çok değişik bir işti. Kılavuz kitapçığı olarak çok güzel bir müzayedede katalogu hazırlamıştık Kudret Hoca. Kitapseverlerin bir araya gelmesini sağladı. Kitabın para ettiği, bir değer olduğu görüldü. Bunun iyi tarafı, bir yandan da, bir sürü kitap kaybolmaktan kurtuldu.

Müzayedeler

"Daha sonra kitap müzayedelerine başladık. Ankara'da daha önce de kitap müzayedesi yapılmış, ama sonra kesilmiş. Bizim ilk müzayedede Altınpark'ta 1993'teki kitap fuarında oldu. İstanbullu Alaettin Eser, Gündoğ Kayaoğlu ve Sami Önal yaptılar müzayedeyi. Ankara için çok değişik bir işti. Kılavuz kitapçığı olarak çok güzel bir müzayedede katalogu hazırlamıştık. Kitapseverlerin bir araya gelmesini sağladı. Kitabın para ettiği, bir değer olduğu görüldü. Bunun iyi tarafı, bir yandan da, bir sürü kitap kaybolmaktan kurtuldu. Müzayedeler yıllarca devam etti, kataloglar hazırlandı.

Sanat Kitabevi, Türkiye'nin ilk sanal sahafı, aynı zamanda...

"1999'da kredi kartıyla alış-veriş yapılan bir site kurduk. Türkiye'nin sanal mağaza kuruluşu bakımından, on birincisiydik. O zaman Türkiye'de böyle bir sistem yok. Garanti Bankası'nda böyle bir sistem varmış diye duyduk. Görüştük ve sistemi aldık. Sahaf kitabevi böyle görünür oldu.

İki de çırak yetiştirmiş: Güven Özgüç ve Ali Gökhan Tuğ. İkisi de kendi sahaf dükkanını açtı. "2006'da, burayı aldık. Kızılay, güvensiz bir yer oldu. Çek defterimi çaldılar. Bu civarda zaten bir depom vardı. Burada bir de alt kat var." Başlangıçta, burası kitapçı sahaf için uygun olmayacağından, "acaba pavyonculuk mu yapacak?" diye kuşkulmuşlar. Ama civarda başka kültürel faaliyetler de olduğu için, Ahmet yerinden çok menün.

Sahaf

Ahmet, yaptığı iş için "neticede bir iş yapıyoruz; dükkan açmışız; esnaflık, eski kitap" diyor. Ama sistemin tam bir parçası değil. "Müşteri tipi farklı. Bir süre sonra, ağabey-kardeş gibi oluyorsunuz. En azından arkadaş. Bu iş feraset gerektiriyor. Bir kitap önemli mi, değil mi bunu sezersin. Bu öngörü işi. Dünyanın bütün dillerine aşına oluyorsun. Bu, bir işe yarar mı, yaramaz mı?"

Külüstür Turgut'un, Ahmet'in tabiriyle Turgut babanın bir sözüyle bitiriyor konuşmayı:

"Dikkatli feraset Keramete kış attırır."

Selin Sayek Böke ve İlhan Cihaner'le "Gelecek için Biz"*

Zamanın ruhu sol değerleri yeniden siyasetin merkezine taşımayı gerektiriyor

2017'de 16 Nisan ertesinde başlayan, CHP içinde ve çevresinde umutlu rüzgarlar estiren Gelecek için Biz hareketinin öne çıkan iki temsilcisi İzmir Milletvekili Selin Sayek Böke ve İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner ile başlattıkları hareketi, gelecek için önerme ve planlarını konuştuk.

Editörün Notu:

Türkiye'de söylenenler çok çabuk eskiyebiliyor. Selin Sayek Böke ve İlhan Cihaner ile Çankaya'da bir pastanede bir araya geldiğimiz gün henüz erken seçim ilan edilmemişti.(Hakkını vermek lazım İlhan Cihaner erken seçimin gelmekte olduğunu öngörmüştü) Dolayısıyla yaptığımız söyleşiyi erken seçim ilanı öncesi yapıldığını dikkate alarak okumanızı rica ediyoruz.

Solfasol: Manifestonuzu yayımladığınız günden bu yana bir hayli vakit geçti. Bir kurultay yaşandı. Orada da o hareketi devam ettiren önergeler verdiniz. Manifestoyu yayımladığınız günden bu güne geldiğiniz noktada beklediğiniz karşılığı buldunuz mu?

Selin Sayek Böke: Beklediğimizin çok ötesinde bir karşılık bulduk. Sonrasında geriye dönük bir değerlendirme yaptığımızda bu tablonun çok şaşırtıcı olmadığını esasen biz de görüyoruz. Şaşırtıcı olmaması şuradan kaynaklanıyor; bizim o çağrıda dile getirdiğimiz kaygılar ve o kaygılara dair yeni siyaset önerilerimiz, bizim oturup da kendimizin bulunduğu bir şey değildi. Zaten tabandan duyduğumuz, esasında talebin bize çokça iletildiği ve çokça eyleme döküldüğü bir şeyi biz söze dökmüş olduk. Beklentimizin çok ötesinde bir olumlu tablo çıktığını söyleyebiliriz. Bunu söylemekle beraber yolumuzun daha uzun olduğunu, bunun sadece bir ilk adım olduğu dolayısıyla hemen oldu diyebileceğimiz bir yerde olmadığımızı da eklemeliyim.

Bir iki somut şey söyleyeyim, birinci olarak şunu görmüş olduk; Türkiye'nin yaşadığı şeyin çok olağandışı olduğuna dair tespitimizde çok yalnız olmadığımızı, esasında toplumun çok büyük bir kesiminin bu olağandışılığın farkında olduklarını görmüş olduk. Ve bu olağandışı durum karşısında da her şey normalmiş gibi yapan siyasete de sadece bir ses olmanın ötesinde bir aracı olduğumuzu görmüş olduk.

İkincisi ise; bu zamanın ruhu aslında siyaseti yeniden hangi değerler üzerine kuracağımıza dair bir tartışma yapmayı gerektiriyor. Bu değerler çok somut biçimde eşitlik, özgürlük, laiklik, barış, demokrasidir.. Bu değerler evrensel sol değerlerdir. Zamanın ruhu bu sol değerleri yeniden siyasetin merkezine taşımayı gerektiriyor. Ayrıca bize şunu göstermiş oldu; bu değerleri dillendirmekten korkmayan bir siyasete çok aç Türkiye. Yani siz "eşitlik" dediğiniz zaman, "barış" dediğiniz zaman, "demokrasi" dediğiniz zaman çok büyük bir kitleye erişebildiğimizi bize göstermiş oldu. Bu açıdan baktığımızda süreç, Türkiye'nin ihtiyacı olan yeni siyaseti tarif ettiğimizi gösterdi.

İlhan Cihaner: Ben de katılıyorum. Ekleyecek çok şey yok hem çıkışın çok daha güncel olduğunu, orada tarif edilen siyasetin çok daha acil olduğunu gösteren bir takım gelişmeler yaşandı. Özetle aldığımız yankı beklediğimizden daha iyi.

Solfasol: Parti dışından aldığınız tepkiler nasıl?

İlhan Cihaner: Orada belki daha iddialı olmak gerekebilir. CHP'nin içerisinde şu ya da bu şekilde partinin dikey organizasyonu şeması içerisinde görev alanlardan daha ziyade partinin genişleme olanağı olan ya da partiyle ilişkisi şu ya da bu şekilde aza indirilmiş ama hala burada bir umut gören

Parti adına çıkan resmi karar ve tutumla, taban arasında, tarihin çok kritik kavşağında siyaseten de yanlış olduğunu düşündüğümüz bir farklılık ortaya çıkıyor. Bunun kavgasını şimdi vermeyecekseniz neden siyaset yapıyorsunuz? Bu anlamda tabandaki sahiplenmenin, anlamanın daha güçlü olduğunu, yukarı doğru gidince de daha minimal olduğunu görüyoruz.

kesimlerden çok daha fazla olumlu dönüş oldu. Yaptığımız çağrıyla o kesime daha fazla ulaştık. Partinin genişleme olanağı olan yerlerden gelen tepkiye bakınca partinin ne demesi gerektiğini, nereden tutması gerektiğini de gösteren bir şey, bir hat, bir sağlama oldu bu.

Solfasol: Esasen parti içinde de ön açıcı olacak bir takım söylemlerdi bunlar, öyle değil mi?

İlhan Cihaner: Açıkça konuşalım, CHP'nin popülist sağ söylemlerinden rahatsız olup ya da dokunulmazlık, 2014 seçimleri cumhurbaşkanlığı adaylığı gibi partinin değişik tutumlarından dolayı Parti ile mesafelenmiş ve artık belki de oy verip vermemeyi bile düşünen kesimler umutlandı. Belki parti içinden daha fazla oralara ulaştık diyebilirim.

Solfasol: Soruyu tersine çevirirsek parti bu mesaj alıyor mu? Sizin gördüğünüzün görüldüğünü düşünüyor musunuz?

İlhan Cihaner: Genel başkanın son röportajını görünce pek aldığını söyleyemeyeceğim.

Solfasol: Milliyetçi, sağ popülist söylemler bir yandan devam ediyor.

Selin Sayek Böke: Tabi burada şunu ayırmak gerekiyor, bizim çağrımızın temelinde yatan şey, kurultaya yönelik kısmını hatırlayacak olursak; siyaset liderliğe ya da siyaset liderliği yarışına indirgenmemeli. Siyaset koltuk mücadelesine indirgenmemeli, siyaset değerler etrafında bir araya getirecek, bugün Türkiye'nin ortak sözleşmesini neyin üzerine kuracağını tartışacağı bir zemine çekilmeli demiştik. Liderin sözünün ötesinde parti bunu sahiplendi mi sorusuna karşı ikimizin de cevabı partinin bunu çok sahiplendiği yönünde olacak. Bana sorarsanız kamusal alanda yaşanmış

CHP'nin popülist sağ söylemlerinden rahatsız olup ya da dokunulmazlık, cumhurbaşkanlığı adaylığı gibi partinin değişik tutumlarından dolayı Parti ile mesafelenmiş ve artık belki de oy verip vermemeyi bile düşünen kesimler umutlandı. Belki parti içinden daha fazla oralara ulaştık diyebilirim.

iki kritik deneyim, biri kurultayın kendisi. Orada göstermiş olduğumuz parti meclisi adaylarının, dört kişinin seçilmiş olması (kotalar sonrası üç kişi parti meclisinde).

İkinci somut örnek de tüzük kurultayıydı. Burada nihai sonuç üzerinden değil süreç üzerinden okumak gerek bu fikrin etrafındaki buluşmayı. Orada da parti içerisinde de tabandan gelen böyle bir talep olduğu ve bizim de o talebe ses olduğumuzu görmüş olduk. Tabi bunun yönetime de yansır hale gelmesi çok kritik ve önemli bir şey. Ama şu aşamada tabandan büyüyen bu siyaset CHP'yi de büyütecektir ve tabandan büyüyen bir CHP Türkiye'nin yarınını değiştirecektir. Bu açıdan herhalde parti içindeki desteği de olumlu okumak gerekiyor.

İlhan Cihaner: Selin'in dedikleri doğru ama burada partiden ne anladığımızı ortaya koymamız lazım. Tüm dikey örgütlenmelere aslında biz piramit gibi ele alabiliriz. Hatta söz konusu olan siyasi parti ise siyasi partiye umut besleyenlerden, hatta oy vermeyip acaba mı diye düşünenlerden başlayıp genel başkanına kadar giden bir piramit. Her seferinde sayının daha da azaldığı, daraldığı ve en sonunda genel başkana varan arada MYK'sı, PM'si, kurultayı, delegeleri, yöneticileri, üyeleri oy verenleri ve oy verme potansiyeli olanları alacak olursak, bizi "Gelecek için Biz"i formüle etmeye zorlayan da tam tabanın gelen sesiydi. Bizim aniden ortaya çıkıp siyasi bir cinlikle yaptığımız bir şey değil. Parti adına çıkan resmi karar ve tutumla, taban arasında, tarihin çok kritik kavşağında siyaseten de yanlış olduğunu düşündüğümüz farklılıklar ortaya çıkmıştı.. Bu farklılıklara yönelik tabanı önemseyen bir mücadeleyi vermeyecekseniz. O güne dek Parti adına çıkan resmi karar ve tutumla, taban arasında, tarihin çok kritik kavşağında siyaseten de yanlış olduğunu düşündüğümüz farklılıklar ortaya çıkmıştı.. Bu farklılıklara yönelik tabanı

önemseyen bir mücadeleyi vermeyecekseniz neden siyaset yapıyorsunuz? Bu anlamda tabandaki sahiplenmenin, anlamının daha güçlü olduğunu, yukarı doğru gidince de daha minimal olduğunu görüyoruz. Hatta belki de burada oluşan olumlu havayı görüp, yukarıda varlıkları sadece orada bulunmalarına bağlı olan figürlerin o makası daha da açmaya gidecek hamlelerine açma riski var.

Parti içi ama partiyi içeren ve doğal genişleme alanlarını da hedefleyen hatta giderek Türkiye'ye, dünya temelli siyaset öneren bir şey. Bu sadece parti içi bir şey olsa, girdik kurultaya şöyle oldu, girdik tüzük kurultayına olan oldu olmayan olmadı diyerek parti içerisinde pozisyon almaya çalışırdık. Oysa böyle değil, tam tersi. Örneğin Selin Hanım kendisine önerilen Genel Başkan Yardımcılığını, ahlaki ve siyasi önermeyi daha önde tutarak reddetti. Netice olarak, bizim mesajımız sadece partiye değil, partinin gücü kendisini de aşan derecede çok büyük ama bu güç optimal kullanılmıyor. Yani sadece CHP ye dönük bir şey değil bu yaptıklarımız.

Selin Sayek Böke: Esasında İlhan Bey'in söylediği şey çok önemli. Bizim derdimiz Türkiye. Biz başka bir Türkiye hayal ediyoruz. Parti bir araç. Öte yandan partinin özü ve esasının da bu olduğunu düşünüyoruz. Yani bu parti evrensel sol değerleri temsil eden siyasetin bir aracıdır. Bu parti esasında Türkiye'nin kurucu değerlerini bugüne taşıması gereken böyle bir sorumluluğu olan ve bugün Türkiye'de toplumsal muhalefete öncülük yaparak o iktidarı elde etmek için aracı olmakla yükümlü bir siyasi yapıdır. Böyle düşündüğümüzde özünde ve öncelikle CHP'yi ayağa kaldırmayı ve büyütmeyi amaçlayan bir anlayış. Çünkü Partinin temsil etmesi gereken o siyasi anlayış, değerler üzerine inşa edilmiş o anlayışın, Partinin aldığı oyun çok ötesinde olduğunu görüyoruz. Bugün AKP rantçı sermayeyi her şeyin önüne koyan bir sınıf siyaseti yürütüyor ve %99'u yok sayıyor. Bizim ortaya koyduğumuz siyasi iddia % 99'un sınıf siyasetini yapmak üzerine kurulu. Esasında bir parti siyasetinin çok ötesine taşan ama Partinin değerleri temelinde temsil ettiği %99'a başka bir Türkiye için siyasi ortaklaşma öneriyoruz. Dolayısıyla Partiden başlayan ama Partinin çok ötesine taşıyan bir iddiamız var.

Solfasol: Pek çok konuda CHP'nin söyleminin AKP'nin işini kolaylaştırdığı şeklinde bir iddia var. Mesela mülteci politikasına ilişkin Kılıçdaroğlu'nun sık sık dillendirdiği "geri gönderilmeliler" söylemi ya da savaş politikalarına karşı, çatışmasızlık döneminin bitişine karşı 7 Haziran sonrası sürece karşı CHP'nin tutum almaması, AKP'nin işini kolaylaştırdığı, yönünde bir söylem söz konusu. Buna katılıyor musunuz?

İlhan Cihaner: İki şey. Şimdi siyasi partiler seçmenin oyunu almak için kandırma mekanizması olarak ele alınamaz. Öyle şeyler vardır ki oy kaybedeceğini bile bile çıkıp söylemek zorundasınız. Çünkü siyasi partileri de bağlayan o partinin ruhu vardır. Bu CHP'nin tüzüğünde de vardır. Siz eğer siyasi partiyeniz o değerlerin dışına çıkamazsınız. O değerlere karşı bir durum varsa ve o size kısa vadede oy kaybettirirse bile sizin onu söylemeniz lazım. Göçmenler ile ilgili durum da budur. Eğer evrensel insan haklarından bahsediyorsanız, göçmenlere gidin Suriye'de savaşın diyemezsiniz. Dediğinizde o değerlerle uzlaşmaz bir çelişkiye düşmüş olursunuz. Kaldı ki bunun pragmatik gerekçelerle oy getirmediği de çok açık. Çünkü AKP'nin seçmeniyle kurduğu ilişki, iktidarın kabiliyeti ile muhalefetin kabiliyeti bir değil. Örneğin genel başkan önceki gün bir tweet attı kıyamet koptu ve bizim tabanımız bile çok eleştirdi. Ama aynı twiti bugün Tayyip Erdoğan atsa bunun karşısına kimse çıkmaz. Bu olumlu bir durum olmadığı gibi nesnel olarak değerlendirdiğimiz zaman onun kendi tabanındaki ve oy çevresindeki kabiliyetini de ortaya koyuyor. Politikalara müdahale etme kabiliyetini de ortaya koyuyor. Bunun üzerine medyayı ve propaganda

Bizim ortaya koyduğumuz siyasi iddia % 99'un sınıf siyasetini yapmak üzerine kurulu. Esasında bir parti siyasetinin çok ötesine taşan ama Parti'nin değerler temelinde temsil ettiği, %99'a başka bir Türkiye için siyasi ortaklaşma öneriyoruz.

Eğer evrensel insan haklarından bahsediyorsanız, göçmenlere gidin Suriye'de savaşın diyemezsiniz. Dediğinizde o değerlerle uzlaşmaz bir çelişkiye düşmüş olursunuz. Kaldı ki bunun pragmatik gerekçelerle oy getirmediği de çok açık.

"Adeta, siyasetle yeniden tanışıyorum!"

Solfasol: Söyleşimiz ardından MHP'nin çağrısı ile gündemimize giren erken seçimin ilan ile tabir uygun düşerse çok şiddetli bir siyasi fırtınaya girdik. Aday belirleme sürecinde yaşananlar ve yaklaşan seçimler hakkında düşüncenizi ve yaklaşımınızı paylaşır mısınız?

İlhan Cihaner: Öncelikle çok öğretici. Hem olumlu hem olumsuz anlamda! Kitlesel yanılgıların nasıl geniş toplumsal kesimleri esir alabildiğini, AKP-MHP koalisyonun temsil ettiği düşüncü, siyasi yönelim ve kadroların aslında en geniş anlamıyla muhalif kesimleri de tersinden belirlediği, zihinlere örülen duvarların yıkılmasına bile girişilmediğini, birçok meşhur siyasetçi için solun nostalji, slogan ve tabanla ilişki kurmak için kullandıkları bir yalan olduğunu şaşırarak çokça da üzülerek izliyorum. Adeta siyasetle yeniden tanışıyorum! İşte karşımızda ahlaki, siyasi ve ekonomik olarak çökmüş, panik içinde bir iktidar varken topluma alternatif olarak o iktidarın başka fraksiyonlarını tartışıyoruz. Abdullah Gül örneğin. Diyelim seçildi. AKP gitmiş olmayacak ki sadece AKP'nin yanına cemaat tekrar gelmiş olacak. Ya da Akşener. Memleketin temel meselelerine dair tek bir iddiasını biliyor muyuz İYİ olacağız dışında. Eğer yapılamayan MHP kurultayı yapılabilmiş olsaydı muhtemelen MHP Genel Başkanı olarak devam edecekti. Tabii ki cesareti önemli, tabii ki siyasette nezaket önemli, tabii ki AKP despotizminin geriletmesin de aldığı risk taktire şayan. Ama bunları zaten yıllardır bir siyasi tutum, hatta yaşam tarzı olarak, üstelik her türlü riski alarak yıllardır sürdüren gelenekler, partiler ve aktörler kendi iddialarını birikimlerini ortaya koymak hatta tartışmaktan imtina ediyorlar.

"Doğal olarak bu süreçte ittifaklar, dayanışmalar, hamleler olabilir. Ama asıl iddiamızı kaybetmememiz gerekir"

Bizler CHP içinde siyaset yaptığımız için partinin disiplini ve gelenekleri ile kısıtlıyız. Ayrıca biraz da bu iddiayı ortaya koyup partide/partiyi büyütme için 'Gelecek için Biz' diye ortaya çıktık. Ama güncel tercihlerin reel siyasetin dar alanından daha çok zihinlerin daraldığını görüyorum sanki. Söylediğim boş bir romantizm değil. Doğal olarak bu süreçte ittifaklar, dayanışmalar, hamleler olabilir. Ama asıl iddiamızı kaybetmememiz gerekir. Seçim matematiği,

toplum/seçmen sosyolojisi, %30-70 dengesi gibi toplumu ve seçmen tercihlerini değişmez sabitler gibi alan ve bunun üzerine güncel politika inşa eden sinsi sağ/liberal yaklaşım şu an karşı karşıya kaldığımız en büyük tehdit. Oysa kavramlar, tercihler, iletişim olanakları, gençlik büyük bir dönüşüm değişim içinde. Değişmiyorsa o zaman bekleyelim doğal nüfus artışlarına/azalışlarına bırakalım! İşte bu sinsilik gazeteleriyle, web siteleriyle, danışmanlarıyla, anketleriyle, 'sızıntı' politikacılarıyla bizi şuna ikna etmeye çalışıyor:

- Erdoğan'ın alternatifi ancak, Gül/Şener profilinde biri olabilir,
- AKP-MHP nin alternatifi ancak, sağın dominant olduğu koalisyon olabilir,
- 'Pişman' Fetullahçının alternatifi ancak, 'light' Fetullahçı olabilir,
- Saldırgan ve kaba siyasal islamcının alternatifi ancak sinsi ve centilmen siyasal islamcı olabilir vs.

"Siyasetsiz seçimde önyargılar ve statüko galip çıkar"

Tekrar vurgulamak istiyorum tabii ki reel siyasetin gerektirdiği taktik hamleler yapılabilir. Ama cumhuriyetçi/sol/sosyal demokrat birikimi -ki AKP ve öncesindeki faşizan iktidarlara bu toplam direnmiştirsıfırlayamayız. Bu perspektif ve seçmenin olası tercihleri göz önünde tutulursa, ilk turda her siyasi parti ve hareketin kendi en optimum adayı ile yarışa girip ikinci tur ittifak görüşmelerini şimdiden yapmak gerek. Uyum yasası 12 -13 saatlik bir süre bıraktı bu konuda. Ayrıca AKP-MHP ye oy vermeyecek ya da kararsız seçmenin kategorik olarak ikinci turda da karşı çıkmayacağı adayları tercih etmek gerek. Zaten AKP-MHP ye oy vermeyecek seçmenlerin tercihleri arasındaki kombinasyonlar ters etki de yapabilir. Bu arada bir diğer önemli sorun da HDP seçmeninin göz ardı edilmesi ve sadece seçim matematiğine odaklanması. Tüm Dünya'da olduğu gibi örgütlü yapıların temsil ettikleri kitleleri harekete geçirme ve yönlendirme kapasiteleri eskisi kadar fazla değil. O nedenle toplumun yüzde yüzünü hedef alan politikalar da sonuç alıcı olacaktır. Unutulmasın ki siyasetsiz seçimde önyargılar ve statüko galip çıkar. Temel meselelerle ilgili iddialarımızı cesaretle dillendirmemiz gerekir. Son olarak sandık güvenliği ve katılım seferberliği konusu iyi yönetilmeli.

aygıtlarını kullanmasını, sermaye ile kurduğu ilişkiyi hatta bazı gerekçelerle ile Batı ile kurduğu ilişkiyi, işte getiririm göçmenleri kapınızın önüne koyarım tehdidini, Batı'da da zaten bu değerlerin olağanüstü yıpranmış olmasını, zaten emperyalist bir takım söylemler içinde olmasını koyduğunuz zaman muhalefet olarak sizin dayanabileceğiniz tek şey insanlık değerleri. Bu değerlere sarılmak varken tam tersi kendi tabanınızı zaman içinde dönüştürecek bu tarz hamleler sizi iktidara getirmiyor ve bu zaten denendi.

Solfasol: Spekülasyon gibi olacak belki ama zamanında göç politikalarına yönelik biraz daha yumuşak bir söylem benimseyebilseydi CHP belki de bugünkü milliyetçileşmenin önüne geçmiş olabilir miydi?

İlhan Cihaner: Bunu belki de biliyor. Yani ne pragmatik açıdan doğru ne benimsediğimiz değerler açısından doğru, ne geçmişimize uyuyor bu tarz politikalar. Buralarda yükselen değer, siyasal islam diyemeyiz.

Solfasol: CHP'nin alanını genişletmeye yönelik şeyler söylüyorsunuz. Daha fazla insana ulaşmaya çalışıyorsunuz. Hem daha fazla seçmen CHP'ye dönsün istiyorsunuz hem de yerel ve genel seçimlerde de CHP yönlendirici hatta muhalefetin önderi olsun gibi bir iddianız söz konusu. Dolayısıyla önderi olmasını istediğiniz muhalefetin diğer bileşenleri de size bakıyorlar ve kendi değerli saydıkları ve önemli saydıkları şeylerle ilgili daha açık mesajlar duymak istiyorlar. Mesela HDP Kürt Sorunuyla ilgili neler söylediğinizi duymak isterken diğer yandan muhalefetin diğer ucunda bir de İyi Parti söz konusu. Birbiriyle uzlaşmaz görünen bu aktörleri aynı pota içerisinde değerlendirmeye çalışıyorsunuz. Bu çerçevede yerel ve genel seçim süreçlerinde birlikte davranmanın temelini nasıl kurulmasını öneriyorsunuz?

İlhan Cihaner: İçine düştüğümüz yanılsamalardan biri de referandumla ilgili. Referandum bitti ve geride kaldı. Tabi ki orada bir kazanım çıktı. Toplumsal bir takım değer ve yargılar ya da tutumlar etrafında değişik kesimlerin bir araya gelebileceğini göstermiş olması bakımından değerliydi ama o orada kaldı.. O

zaman bunu bir zafer romantizmine de çevirmemek lazım. Nerelerde hata yapıldı, başta sandık güvenliği ve sandık güvenliğini etkileyen parlamentodaki dokunulmazlıkların kaldırılması gibi buralara bir özelleştirilme yaklaşım getirilmeden bunun üzerine ne kurabilirsiniz? O anlamda hayır bloğu sürecinin kazanımlarını koruyarak mücadeleye devam etmeliyiz.

Solfasol: İttifak politikasının temelini Meclisin ve kuvvetler ayrılığının güçlendirildiği bir sözleşme konulamaz mı?

Selin Sayek Böke: Bunlar birbirinden bağımsız değil. Biz yaklaşan seçimi normal bir seçim gibi görmüyoruz. Bir sondur ve ondan sonrası yoktur anlamında söylemiyorum. O sandık ve cumhurbaşkanlığı seçimi değil esasında, o sandık Türkiye'nin hangi sözleşme ile yaşayacağına dair keskin bir tercihin sandığı. Bizim için de çok açık ki tercih eksiklerini tamamladığımız bir parlamenter demokrasiye tam geri dönüştür. Dolayısıyla "hayır olayı"yla romantize edilmesine ben de karşıyım. Ama "hayır süreci" ile romantize edilmesine karşı değilim. Bu kadar baskı ve otoriterliğe rağmen korkmadı insanlar. Hayır kampanyasının yürütülebilmiş olması ve parlamenter demokrasi değeri etrafında milyonların bir araya gelmiş olması bize şunu gösteriyor; Kürt seçmenin talebi de demokrasi, bugün İyi Parti de birleştiğini düşündüğümüz kesimin de talebi demokrasi. Dolayısıyla ittifakı partiler üzerinden tarif etmeyi yanlış buluyorum. Çünkü bizim ihtiyacımız olan siyasi partilerin ittifakı değil. Bence zaten romantize edilen ve yanlış olan şey o. Bizim ihtiyaç duyduğumuz toplumsal sözleşmenin etrafında bir ittifak kurmak. Belli siyasi partiler ile haritalar örtüşüyorsa bir sonuç olarak ittifak ortaya çıkar.

Biz Kürt sorununun çözümünün de demokratikleşme olduğunu düşünüyoruz. Bugün Boğaziçi Üniversitesindeki çocukların eğitim öğretim hakkının elinden alınmasına karşı mücadelenin de bir demokratikleşme mücadelesi olduğunu düşünüyoruz.

Aydın: Bunun önceden yapılabilmesi mümkün değil midir?

Selin Sayek Böke: Tabi ki mümkün. Bizim de verdiğimiz mücadele bu. Zaten gelecek için bizim de ortaya koyduğumuz siyaset hem talep hem de strateji olarak tam da bu. O değerler etrafındaki %99'a vurgu yapıyoruz. Eşitlik dediğiniz zaman eşitliği talep eden ve ihtiyaç duyan toplum kesimi ekonomik anlamda %99. O değer etrafında ittifakı kurabiliriz. Bunu daha da somutlayabiliyoruz. Eşitlik dediğinizde örneğin, ücretiniz size yetiyor mu, yetmiyor, güvencesiz çalışmaktan memnun musunuz, memnun değilseniz bir araya gelmeliyiz. Eşitlik ve adalet sağlayacak bir düzen bizim amacımızdır dedirtebilirsek adayın kim olduğu önemsizleşir zaten. Kurmamız gereken siyaset tam da bu siyaset.

Solfasol: "Gelecek için Biz" hareketinin bir sonraki adımı ne olacak? Belirlenmiş bir adım var mı, Parti içinde ya da parti dışında?

İlhan Cihaner: Adımdan ziyade belki de bir süreç tarif etmek lazım. Biz Türkiye'nin temel meselelerine ilişkin iddialarımızı kamuoyuyla paylaşmaya partimizin kararlarına dönüşmesi için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Her şeyden önce ülkeden, partiden umudunu kesen gençlere, o nitelikli kesimlere bir işaret olması lazım. Biz buradayız, sizler de gelin bu mücadeleyi beraber verelim. Şu anda Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı tehditlerden birinin bu olduğunu düşünüyorum. Yani partiden, siyasetten, ülkeden umudunu kesen insanlar her geçen gün artıyor ve bunlar teslim olmuş kesimlere dönüştürme kapasitesi daha fazla olan insanlar ya da kesimler. Orayı yakalarsak zaten Parti de o şekilde konumlanır.

Selin Sayek Böke: Ben bir kadın olarak "vardık, varız, var olacağız" diyeceğim. Gelecek için böyle düşünüyoruz. Bu bir süreç sonuçta; buradayız ve olmaya devam edeceğiz. Bu var olma da büyüyerek olmak zorunda, bu çağrı da onu anlatıyor. Bu çağrı Partiye dönük bir çağrı değildi, çağrımız Türkiye'yedir.

İlhan Cihaner: Siyasetin her türlü aracını kullanacağız.

(Söyleşi: İbrahim Müvenner, Mehmet Onur Yılmaz)

29. Uluslararası Ankara Film Festivali'nde Onur Ödülleri Sahiplerini Buldu

Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığı katkılarıyla gerçekleştirilen festival bu yıl 29. kez Ankaralı sinemaseverlerin karşısına çıktı. Ankara Uluslararası Film Festivalinde Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı tarafından verilen onur ödülleri bu yılki sahiplerini buldu. Aziz Nesin Emek Ödülü Menderes Samancılar'a, Sanat Çınarı Ödülü Rüştü Asyalı'ya, Kitle İletişim Ödülü sinecine Sinema Araştırmaları Dergisi'ne 19 Nisan'da MEB Şura salonunda gerçekleştirilecek açılış töreninde takdim edildi.

Aziz Nesin Emek Ödülü: Menderes Samancılar

Sanatçı hem başrollerde hem de yan rollerde ortaya koyduğu oyun gücüyle sanat yaşamına pek çok film ve ödül sığdırdı. Hayatını kazanırken fabrika işçiliğinden şoförlüğe emeğin her türlüşünden beslenip, sinemada herkesin biraz kendini bulduğu samimi ve derin karakterler yarattı. Sıcak ve hüzünlü bakışlarıyla yüreklerini titrettiği seyircisinin avucuna sanat emeğini usulca koymayı başarabilmiş bir sanatçı olduğu için, Dünya Kitle İletişimi Araştırma

Vakfı "Aziz Nesin Emek Ödülü"nü Menderes Samancılar'a verilmesini kararlaştırdı.

Sanat Çınarı Ödülü: Rüştü Asyalı

Sanat yolculuğuna oyuncu, yazar, yönetmen ve seslendirme sanatçısı olarak devam eden Rüştü Asyalı, toplumsal ve sanatsal hassasiyetleriyle sivil toplum kuruluşlarında aktif olarak yer aldı. Televizyon dizileri ve kültür-sanat programlarıyla geniş kitlelerle buluşan sanatçı, sanat eğitimcisi olarak pek çok gencin yetişmesini sağladı. Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı "Sanat Çınarı Ödülü"nü çok yönlü, üretken, duyarlı, yaratıcı, aydınlık ve özgürlükçü bir sanat vizyonunu yaşatıp, kendinden sonraki kuşaklarla cömertçe paylaştığı için kıymetli sanatçı Rüştü Asyalı'ya verilmesini kararlaştırdı.

Kitle İletişim Ödülü: sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi

Yılda iki kez yayınlanan sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi Türkiye'de akademik alanda bilimsel ve hakemli ilk sinema dergisidir. sinecine, Türkiye'de film araştırmalarının kurumsallaşmasında ve Türkiye sinemasının farklı yaklaşımlarla tartışılmasında önemli bir mecra olmuştur. Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı "Kitle İletişim Ödülü"nü, sinema alanına akademik anlamda saygınlık getirdiği, sinema sevgisini yaydığı ve sinema akademisyenleri ile tüm sinemaseverlere önemli bir kaynak olduğu için sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi Yayın Kuruluna verilmesini kararlaştırdı.

Zeynep Tarkan ile eSkiyEni Bar'da Söyleştik...

Ankara - Rock - Pop Üçgeni

Söyleşi: Linda Nihan Lafcı, Enver Arcak, Sami Öztürk

Ankara'da ve ülkede eğlence sektöründe yaşanan gelişmelere rağmen, Ankara'nın göbeğinde, farklı iki tarzda şarkılar söylemekte olan Zeynep Tarkan ile Ankara gece hayatından, Ankara-Rock-Pop üçgeninde solist olmaktan, mekancısından dinleyicisine kadar geldiğimiz noktayı anlamaya çalıştığımız keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

Linda: Biraz kendinizden, müzik geçmişinizden, ne kadar zamandır müzikle uğraştığınızdan, şu anki ekibinizden ve diğer projelerinizden bahsedebilir misiniz?

Zeynep: 14 yıldır piyasadayım. Bugüne kadar farklı gruplarla pek çok yerde sahne aldım ama şu anda aktif olan dört tane projem var. Bunlardan bir tanesi "Queen's Speech" diğeri de "Wanted". Bunlar haftalık programlarla en aktif olanları. Diğerleri de ayda bir sahne alan "Maske" ve "Ya Evde 90". Bu ekipler ile farklı repertuarlar ile çalışmaya devam ediyorum.

Linda: Telefonda konuşurken "... aynı zamanda tam zamanlı işleri olan insanlar." demiştiniz. Sektör olarak hangi alanlarda çalışıyorsunuz ve hangi meslekleri yapmaktasınız?

Zeynep: Bu grupta (Queen's Speech) 2 kişi var özel sektör çalışanı olan. Diğer gruplarımda da durum aşağı yukarı aynı. Gündüz işleri olan insanlarız.

Enver: Bu bir klasiktir zaten.

Zeynep: Tabii canım. Sadece müzikle geçinmek pek de mümkün değil ne yazık ki.

Enver: Nasıl başladı peki müzik işi?

Zeynep: Valla nasıl başladı kısmı benim de çok hatırladığım bir şey değil ne yalan söyleyeyim. İlk grubun nasıl kurulduğunu hatırlamıyorum diyebilirim 14 yıl olduğu için. Ama "Hadi yapsak ya şöyle bir şeyler!" denerek başlayan bir işti. Ama ilk profesyonel sahneyi düşündüğüm zaman; bir arkadaşın provasında ben kenarda kendi kendime söylerken, "Ya sen de fena değilsin, var mı bir işin?" denip beni bir yılbaşı programına back vocal olarak sokuşturdular. İlk sahne öyle gerçekleşti. Hiçbir şey bilmeden çıktığım bir sahneydi. O gün içinde, alelacele öğretilmiş şarkılarla sahneye çıkmıştım. Buradan başladı. Sonrasında gruplar kuruldu, gruplar dağıldı, elemanlar değişti, isimler değişti, mekanlar değişti, bu günlere gelindi.

Linda: Peki Ankara'da şu anda aktif olarak sahne aldığınız yerler neresi? eSkiyEni Bar dışında nereler var?

Zeynep: Her Çarşamba Queen's Speech'le eSkiyEni Bar'dayız, yaza kadar bu şekilde devam edecek. Ayrıca ben Cuma günleri Wanted adlı grup ile New Castle'dayım, Çevre Sokak'ta. Bunların dışında ayda bir kez olan programlarımız var. Bunlar da genellikle Hayal Kahvesi'nde veya Armada'daki Fat Boy Bar & Grill'de. Çok nadiren şehir dışı organizasyonları oluyor.

Linda: Röportaj ekibimizde sizi her iki tarzda da şarkı söylerken dinleyen kişi benim. İlk dinlediğimde yine bir Çarşamba akşamıydı, mevsim kıştı ve lapa lapa kar yağıyordu. Rock ağırlıklı şarkılar söylüyordunuz, hayran kalmıştım. Dört beş kadın biz vardık, bir de sahnenin önünde oturan üç dört beyefendi vardı seyirci olarak. Ama buna rağmen gece 00:30 a kadar söylemeye devam etmişsiniz. Bu beni çok etkilemişti.

Zeynep: O konuda taviz vermek söz konusu olamaz. Mekan sahibi gelip "Ya arkadaşlar

Mekan sahibi gelip "Ya arkadaşlar yapmayalım." demediği sürece içerde üç kişi de olsa, üç yüz kişi de olsa çalıp söylemek bizim işimiz. Şöyle bir şey de var, bazen içerde üç yüz kişi oluyor ama sizi anlayan sadece üç kişi olabiliyor. O yüzden kaç dinleyici olduğundan bağımsız bu işin yapılması gerekiyor.

yapmayalım." demediği sürece içerde üç kişi de olsa, üç yüz kişi de olsa çalıp söylemek bizim işimiz. Şöyle bir şey de var, bazen içerde üç yüz kişi oluyor ama sizi anlayan sadece üç kişi olabiliyor. O yüzden kaç dinleyici olduğundan bağımsız bu işin yapılması gerekiyor.

Linda: Bir sonraki dinlememde ise yine eSkiyEni Bar'da 90'lar pop söylüyordunuz. Nasıl baş ediyorsunuz bu durumla?

Enver: Hangisi daha zevkli?

Linda: Hangisi daha zevkli demeyelim, her iki tür de zevklidir ve kendine has kıymeti vardır ancak...

Zeynep: Ben aslında uzun süre çok karşıydım bu çalışma şekline. Yani eskiden sadece Maske vardı, ben başka bir grupla benzer bir iş yapmayayım, kendi kendime rakip olmanın manası yok diye bakıyordum olaya. Sonrasında farklı tarzlarda projeler geldiğinde bunları değerlendirme yoluna gittim. Bir yerden sonra "Onu da yaparsın, bunu da yaparsın, sen gel yap, sen bunun altından kalkarsın!" gibi bir 'gaza getirildim' ve "Yaparım" dedim. Bir ara öyle yoğun bir hale geldi ki, hastalıktan kırılırken sahnede olmam gereken anlar oldu. Bir şekilde yürüyor. Hangisi zevkli diye çok tartamayız bence. Hepsinin başka bir yeri var. Benim sevdiğim müzik türü bugün burada dinleyeceğimiz tür. Klasik rock, progressive rock, hard rock dinleyeceksiniz bugün. 70'ler 80'ler ağırlıklı. Ben hep bu tarz söylemek istiyordum ve bundan iki buçuk yıl evvel teklif geldi, ben de kabul ettim. Aslında bu mekanın çok aşına olmadığı bir müzik türü olmasına rağmen "Gelin, yapalım."

dediler ve bir yılı aşkın süredir buradayız. Diğer türlerin de elbette ayrı ayrı enerjisi var.

Linda: O zaman el ele yürüyor bu iki farklı müzik türü diyebilir miyiz?

Zeynep: Aslında el ele yürümek gibi bir durum pek yok. Her tür kendi içinde değerlendirilmeli. Birinin diğerinden bir üstünlüğü olmuyor. Tek ortak noktaları solistin aynı olması oluyor.

Linda: Sahnede çok net ve güçlü bir kadın görüyoruz. Rock söylerken çok net ve korkusuz bir duruşunuz var. Peki pop söylemek bunu kırıyor mu? Çünkü pop söyleyebilmek için daha farklı bir duruş sergilemek gerekiyor sahnede.

Zeynep: Benim hayatımda da net ve korkusuz bir duruşum var. Lafımı sakınmam, konjonktüre göre aman şöyle eğileyim, aman böyle büküleyim diyen bir karakter olmadım hiçbir zaman. Başımıza ne gelirse çekeriz diyen bir karakter oldum. Aslında pop yaparken de böyle ama pop müziğin biraz

Her Çarşamba Queen's Speech'le eSkiyEni Bar'dayız, yaza kadar bu şekilde devam edecek. Ayrıca ben Cuma günleri Wanted adlı grup ile New Castle'dayım, Çevre Sokak'ta. Bunların dışında ayda bir kez olan programlarımız var. Bunlar da genellikle Hayal Kahvesi'nde veya Armada'daki Fat Boy Bar & Grill'de

daha ana akım bir iş olmasından, çok mesaj kaygısı olmayan, daha çok aşk, meşk, eğlence ve coşku gibi duygular üzerinden gitmesi, biraz da oynak bir iş olmasından kaynaklı böyle farklı bir görüntü oluyor. Demek istediğim rock daha net duruşu olan, daha mesaj kaygılı bir tür. O nedenle her iki sahne performansı farklı gibi görünüyor olabilir. Ancak sanatçının özü aynı. Benim için bir şey değişmiyor.

Enver: Her iki performans için de soruyorum. Hep cover mı, kendi şarkılarınız da var mı repertuarda?

Zeynep: Şimdilik hep cover ama yakında bir şeyler olacak.

Linda: Pop şarkıların seçimlerini Türkçe pop söyleyen kadınlardan seçiyorsunuz sanırım. En son dinlediğimde hatırladığım kadarıyla bu şekildeydi, ikinci yarıda erkek şarkıcıların parçaları var mıydı hatırlayamadım. Bu seçimleri yaparken kendi beğeninizden mi, ses aralığının uyumundan mı yoksa seyircinin yöneliminden yola çıkarak mı repertuarı oluşturunuz?

Zeynep: Çok da seyirci odaklı tercihler olmamasına çalışıyoruz aslında. Kadın şarkıları olmalarının sebebi, kadın ve erkek şarkılarının söz bağlamında birbirinden ayrılması. Şimdi çıkıp sırf 90'lar diye Serdar Ortaç'tan Ben Adam Olmam söyleyemem. Tuhaf durur. Bu nedenle daha çok kadın şarkıları oluyor. Ama baktığınızda Tarkan da söylüyorum, Kenan Doğulu da, Yalın da söylüyorum. Ayrıca özellikle konsepti olan gruplarda, Queen's Speech olsun, Ya Evde 90 olsun, çok net olduğu için tarz, "90'lar pop denince aklına ne geliyor?" sorusundan ilerleyen bir çizgi var. Çok güzel ve kimsenin hatırlamadığı çok fazla şarkı da var. Onları da hatırlatmak istiyoruz.

Linda: Sibel Alaş mesela! "Bende Hüküm Sür" parçası... Bir ben biliyorum sanıyordum. Ama işte izleyiciniz çok genç, 90'lar pop içinde Rengin'i bilmeleri imkansız gibi geliyordu bana. Sorumun amacı da bir yandan aslında buydu.

Zeynep: İzleyici çok şaşırtıcı olabiliyor. Gençliğine çok da takılmamak lazım.

Enver: İzleyici buradan da öğrenmiş, keşfetmiş olabilir bu unutulmaları.

Zeynep: Tabii tabii. Nadiren de olsa böyle bir şey de oluyor. Ama genel olarak, bunu çalmazsak olmaz dediğimiz zamanlar da var, bunu da çalalım hatırlayacaklar dediğimiz anlar da. Yani sadece benim ses aralığıma bu gidiyor demiyoruz, çünkü ses aralığına göre parçanın tonu çekilir bir şekilde yukarı veya aşağı. Bir de işin teknik tarafı var. Çok kalabalık orkestrasyonu olan parçaları biz burada altı kişi çalınca kötü durabiliyor. Bu nedenle çalmayı çok isteyip çalamadığımız şeyler de oluyor.

Linda: Pop söylerkenki sahne performansınızdan benim aklımda kalan bir konu sahnedeki dans etme şekliniz. Rock söylerken yere çok sağlam basan bir solist varken sahnede, pop söylerken şarkıya daha kıvrak figürler ile eşlik etmektesiniz. Bir yandan da rakı içiyorsunuz. Bu durum bana çok duygu yüklü geliyor ve aklıma kazınmış. Belki de benim çıkarımım ancak bu durum sanatçı olarak ne hissettiriyor açıklar mısınız?

Zeynep: Ben ne kadar isyankar ve net bir duruş takınmak istesem de, sahneye çıktığımda o şarkı neyi söylüyorsa, ne hissettiriyorsa benim hissetmem lazım ki karşıya da verebileyim. Çok klişe bir cevap gibi duruyor olabilir ama tüm o hareketlerde, jesttir, mimiktir, elim kolum ona göre hareket eder sahnede. Şarkıyı öylece durarak da söyleyebilirim ama o zaman sadece söylemiş olurum.

(... gülüşmeler...)

Mekanların üzerlerinde çok baskı var ve açık kalabilmek için çok çaba harcıyorlar artık. İçinde bulunduğumuz 'süreç' diyelim (biteceğini umarak) bu mekanları kapanmaya itiyor. Resmen canlarından bezdirme yöntemiyle. Süreç; sürekli denetimlerle, burada polislin gezmesi ile müşteriyi kaçırmak, buna bağlı olarak da mekanın zarar etmesi ve "Ben bu yükü kaldıramıyorum." diyerek dükkanı kapatma noktasına gelmesi şeklinde geliyor.

Linda: Belki de insan irdelemiyor bu kadar detayını ancak bir kadın olarak ne hissettiriyor? Bir kadın sanatçı olarak?

Zeynep: Bazı şarkılar var hissiyatı asla geçmiyor. Bazı şarkılar var affedersiniz ama tiksiniyorum. Artık bu şarkı istenmesin, bu şarkı çalınmasın dediklerim var. Ama kaçılmıyor bundan. İstek geliyor. Biliyorsun...

(... gülüşmeler...)

Linda: Ankara'dayız, bürokrasinin göbeğindeyiz. Bütün bu sorunlara rağmen ayakta durmaya çalışan ve Ankara'da gece hayatını sürdürmeye çalışan mekanlar var, burası gibi, ciddi de sıkıntılar var aslında. Patır patır her yer kapanıyor. Bu konuyla ilgili öngörüleriniz neler? Mevcut durumu ve öngörülerinizi öğrenebilir miyiz?

Zeynep: Ben 2002'de Ankara'ya geldim. Ankara doğumluyum ancak üniversite öncesinde başka şehirler de var yaşadığım. Canlı müzik dinlemeye başlamam 2002'de başladı. O zamanki piyasa ile şimdiki piyasa arasında dağlar kadar fark var. Mekanlardan bahsederseniz, üzerlerinde çok baskı var ve açık kalabilmek için çok çaba harcıyorlar artık. İçinde bulunduğumuz 'süreç' diyelim (biteceğini umarak) bu mekanları kapanmaya itiyor. Resmen canlarından bezdirme yöntemiyle. Süreç; sürekli denetimlerle, burada polislin gezmesi ile müşteriyi kaçırmak, buna bağlı olarak da mekanın zarar etmesi ve "Ben bu yükü kaldıramıyorum." diyerek dükkanı kapatma noktasına gelmesi şeklinde geliyor. İyiye doğru evrilmesini umuyoruz ancak hiçbirimiz net bir şey söyleyemeyiz.

Dinleyici hakkında da şunu söyleyebilirim. Ben 2002'de ciddi anlamda canlı müzik dinler oldum. Tabii müziği yapmaya da başladığınızda dinleyiciliğiniz biraz modifiye oluyor. Başka şeylere bakmaya başlıyorsunuz. Sadece gidip müziği dinlemek değil de, bunu nasıl yapıyorlar, bunu nasıl icra ediyorlar diye bakarak, başka bir yere doğru evriliyor. Birdenbire elleriniz havada keyifle eğlendiğiniz yer, sakın sakın dinlediğiniz bir yere dönüşüyor. Meslek hastalığı diyelim.

Sahnedeki bakınca görünen ise, dinleyicinin artık sahnede ne olduğuyla hiçbir alakası ve ilgisi olmadığı.

Enver: Seçicilik açısından mı, mekanların kısıtlı olmasıyla mı alakalı?

Zeynep: Seçicilik zaten yok. Mekanla alakalı değil. Mekan istediğiniz zaman çeşit çeşit... Aslında dinleyici mekanı yaratıyor. Talep varsa o mekanlar oluşacak. Siz dersiniz ki ben *techno* dinlemek istiyorum, *club* dinlemek istiyorum... Bu dendiğinde bir *club* oluşacak bu çevrede. Teknolojinin geldiği yerle birlikte, insanlar artık ben bu grubu şu mekanda izlemeye dinlemeye gideceğim demiyor, o orada *check-in* yapmak, *selfie* çekmek ve orada kendini göstermek için bulunuyor. Ben kimse eline telefonunu almasın demiyorum. Eskiden sizin fotoğrafınızı çeken adamlar, şimdi kendini çekiyor. Ben sahnedeyim, şarkı söylüyorum, alıyor eline telefonu, ön kameradan, şarkıyı kendi söylüyor ve kendini çekiyor! Bu inanılmaz bir şey. Yani aşağılamak için söyleyemiyorum ancak "Sen ne ara bu kadar önemli oldun?" Herkes kendisi için aşırı önemli vaziyette. O yüzden sizin hiçbir öneminiz yok.

Zaten bu yavaş yavaş, kademe kademe gelişen bir şeydi dinleyici anlamında. Bu konu başlı başına ayrı bir röportaj konusu olur.

Enver: O zaman bu durum aslında şehirle alakalı değil ama genel bir durum. Yani başka şehirlerde de seyirci aynı şekilde hareket ediyor, İstanbul'da da aynıdır yani?

Zeynep: Elbette. Benim gözlemim buradan olduğu için daha çok burayla ilgili çıkarımım.

Enver: Ben bir tespit yapmak istiyorum. 90'lardan beri ben de dışarı çıkan biriyim. Her şehirde bu kadar üniversite yoktu. Bir de özel üniversiteler bu kadar çok değildi. Yine izleyici sayısı belki de aynıydı ancak çeşitlilik bu kadar çok değildi. Bahsettiğin kesinlikle teknolojinin kullanımı, sosyal medya vs. kullanımı ile alakalı.

Zeynep: Örneğin Eskişehir'in dinleyicisi çok farklı. Öğrenci topluluğu değildi dinleyicimiz bir

Teknolojinin geldiği yerle birlikte, insanlar artık ben bu grubu şu mekanda izlemeye dinlemeye gideceğim demiyor, o orada *check-in* yapmak, *selfie* çekmek ve orada kendini göstermek için bulunuyor. .... Eskiden sizin fotoğrafınızı çeken adamlar, şimdi kendini çekiyor. Ben sahnedeyim, şarkı söylüyorum, alıyor eline telefonu, ön kameradan, şarkıyı kendi söylüyor ve kendini çekiyor!

gidişimizde ancak inanılmaz eğleniyorlardı. Sanki oraya hiç müzik gitmiyormuşçasına, "Allah'ım sonunda müzik geldi!" dercesine eğleniyorlardı.

Enver: Teknolojiden bağımsız olarak gözlemlerinizi nedir? Dinleyici olarak da sahne olarak da.

Zeynep: Diğer şehirlere göre Ankara'lı biraz daha "Tamam canım, nedir yani? Biz bunu her gün görüyoruz" gibi bakıyor olaya.

Linda: Direkt geliyor ve tüketiyor yani?

Zeynep: Örnek vereyim. Bir gün, daha mekana adımımı atarken beni çevirdiler. "Bizim bekarlığa veda partimiz var. Sizi çok seviyoruz, size geldik. Arkadaşımıza bir şarkı söyler misiniz?" dediler. Tabii söyleriz, söylemez miyiz dedik, başladık. Kalabalık bir ekipti, yirmi kişi kadar. Çok güzel başladık, herkes -tabii ki- selfieelerini çekti. İkinci veya üçüncü parçada hepsi dışardaydı. Anlatabiliyor muyum? Bunun öğrencilikle alakası yok. "Biz buraya geldik, bunu dinledik, sosyal medyadan da kanıtladık, artık sigara içmeye gidebiliriz" demek bu.

Enver: O zaman biraz gösteriş işine dönüştü seyirci için.

Zeynep: Maalesef öyle. İstanbul'da nasıldır çok bilemiyorum.

Enver: Daha kötü bile olabilir. Orada mekanlar daha belirleyici olduğu için, şuradasın buradasın durumu daha önemli olabilir.

Sami: 2002'den beri dinliyorum dedin. Peki kimleri dinledin? Nerelerde dinledin? Kimlerden beslendin? Özellikle underground olarak Ankara bazında.

Zeynep: Ben *Diplomatic Immunity* hayranıydım. Bilmiyorum bilir misiniz?

Her programlarına gittiğim bir dönem vardı. Onun haricinde mesela *Inrock* özellikle çok dinledim, hatta bir dönem ön gruplarıydık ilk başladığımız sıralar, alakasız bir müzik yapmamıza rağmen. *Wattz Up* dinledim. Gürbüz Abi rahmetli, onun grubuydu o zamanlar. Benim Ankara'da ilk dinlediğim grup

Wattz Up'tı Perşembe günleri Manhattan'da. Sıklıkla bulunduğum yerler IF (eski hali tabii), Manhattan, SiyahBeyaz, Gölge gibi yerlerdi. O zamanlarki dinleyicinin şöyle bir farkı vardı, kendimden biliyorum, gruptan parça öğrenirdiniz. "Bu muymuş, dur ya bu da neymiş?" dediğim veya gruba gidip "Ya bir şarkı var, şöyle böyle..." diye mırıldanıp...

Enver: Shazam da yok o dönemde tabii.

Zeynep: Tabii. "Neydi ki o şarkı?" diye sorup öğrendiğim bir dönemdi. Kimsenin umurunda değil şimdi. Bugün burada yapacağımız performansta çoğu insanın bilmediği tonla şey çalacağım ama biri de gelip "Çok iyiydi, o neydi?" diye sormayacak. Çok az oluyor. Özetle dinleyici sahneye odaklı olmaktan kendine odaklı olmaya dönüştü.

Enver: Ben geçişe çok şaşıyorum zaten. Özge Fışkın mesela, Salı günü bir yerde, Çarşamba bir yerde, Perşembe, Cuma günü başka yerlerde çıkıyordu. Hepsisi de baya dolu dolu mekanlardı. Sonra da Cumartesi İstanbul'a gidiyordu sahne almak için. Az önce konuştuğumuz konuların önemi elbette var ancak hala da anlayamıyorum. Tırnak içinde süreç dediğimiz şeyden mi, cazibe meselesinden mi? Ankara'da önemli bir üretim durumu vardı genel olarak ve hala da öyle sayılır. Onu da şuradan anlıyoruz İstanbul'da filmciler vs. müzisyen aradıklarında bulduklarının hala Ankara'lı olduğunu söylüyorlar. Acaba Ankara'nın büyüğü nedir? Bu konuyla ilgili bir yorumun var mı? Neyin disiplini acaba?

Zeynep: Çok genel bir yorumum olacak. Ben İstanbul'a parçası olduğum bir albümün konserleri için birkaç kez gidip geldim. İşin içinde çok az yerim olmasına rağmen o süreçte kaptığım şey, İstanbul piyasasında kimsenin kimseyi Ankara'daki gibi kollamadığıydı. Herkesin "Vay kardeşim!" diyip, arkandan kazık attığını ve bu şekilde ilerlendiğini biliyoruz. Bu arada bugün şu gruba soracak olsanız Ankara müzisyeni de birbirini sevmiyor. Hakikaten sevmiyoruz biz birbirimizi genel olarak. Ama yine de bir şekilde dayanışma ve bir araya gelme durumu oluyor.

Enver: Çıktığın mekanlar için söylemiyorum bunu,

mekancıların hataları var mı ?

Bazı mekanlar var, demin adını geçirdiklerimiz arasında da benim neredeyse kapandığını sandığım yerler var. Dinleyici olarak burası kapandıysa bu mekanı yaşatmak için uğraşalım dedirten. Birileri bir yerlerde hata da yapıyor. Bu konuda bir fikrin var mı?

Zeynep: Aslına bakarsanız işletme bilen işletmeci az, hele ki çağın gereklerine uymak söz konusu olduğunda epey az. Artık mesela sosyal medya kullanmayan bir işletme olması, o işletmenin yaşamayacağını kanıtı. Düzgün paylaşım da önemli. Algoritmaları ve platformların gerektirdiklerini iyi kullanarak düzgün reklam yapmalı. Reklam konusunda başarısız o kadar çok yer var ki. Reklamı yapılmadığı için biten işler var.

Enver: O zaman bu renovasyon yapamadıkları için olabilir mi? Pavyonlar yapıyor ama, onlar çok başarılı ve onlar da sosyal medya kullanıyor. Pazartesi günü bile 350 kişiyi topluyorlar.

Zeynep: Tabii o başka bir kültür ama evet onlar daha başarılı olabilir. Bazen "Abi bu iş için söyle yapaalım, böyle yapaalım. Olmaz mı?" diye mekan sahibini yönlendirmek gerekebiliyor. "Biz tanıtımımızı yapıyoruz ama siz de destek atın." demek gerekebiliyor.

Bunun dışında pek çok mekanda, müzisyen için sıkıntı yaratan şey ücret kısmı. Tamam adamları da anlıyorsun bir yerde. Ama benden daha uzun zamandır bu piyasada olan arkadaşlar itiraf ediyorlar. "Bunu biz yaptık" diyorlar. Bugün üç kuruşa çalınıyor olma nedeni, zamanında bu üç kuruşlara eyvallah denmiş olması. Burada olduğumuz için demiyorum da Sakarya Caddesi için önemli bir mekan **eSkiyEni**, ama öyle mekanlar biliyorum ki, "Şu kadar paraya çalmıyor musun, peki sen bilirsin." diyor ve sen de gidiyorsun. Prensiplerine sadık kalıp gittiğinde, adam yeni yetme birilerini bulup, üç kuruşa, cidden 50-60 TL ye birilerini bulup, içerdeki müşteri bunu beğenir mi, sever mi bakmadan, canlı müzik yapmış olmak adına bu insanları çalıştırıp günü kurtarıyor. Böylece kalitesiz müziği de destekliyor, kendi cebine de daha çok para kalıyor.

Enver: Kendin peki gidip dinliyor musun başkalarını? Ne oluyor diye gözlemlene hali mi, yoksa eğlenme hali mi?

Zeynep: Aslına bakarsan daha çok gidelim de arkadaşlarımızı dinleyelim diyerek çıkıyoruz. Burada ne var, ne oluyor diyerek arada çıkmak lazım ama uzun süre önce bıraktım. Kimin ne yaptığı ile ilgili elbette az çok fikir sahibiyiz yine de.

Enver: Aslında Ankara'da mekan da az değil mi? Kaç yer var? En azından Rock kültürü için bakarsak belli başlı birkaç mekan var sadece.

Zeynep: Aslında evet, bugün burada icra ettiğimiz türü sahneleyeceğimiz yer yok gibi artık.

Linda: Manhattan mesela. Bana sahnesi çok küçük gelmiştir hep.

Enver: Şimdisini konuşmuyorum ancak eskiden çok aktif bir mekandı. Hem prestij hem de imkan tanınması adına çok farklı gruplar gelirdi.

Linda: O zaman toparlayalım. Son olarak baharla birlikte festivaller geliyor. Yer almayı planladığınız etkinlikler var mı ?

Zeynep: Şu anda katılalım dediğimiz bir festival yok. Bize gelmiş bir teklif de yok.

(...Gülüşmeler...)

Pelin Güneş ile Kitabı üzerine bir Söyleşi

Sandık Sepet Ankara

Söyleşi: Linda Nihan Lafcı ve Alanur Çavlin

Ankara üzerine yazılmış bir çocuk kitabı ile karşılaşmak 12. Ankara kitap Fuarı'nın güzel sürprizlerinden biri oldu bizim için. Üstelik Sandık Sepet Ankara kitabının yazarı Pelin Güneş ile de tanıştık fuar alanında. Sevgili Pelin Güneş bizi kırmadı hem Ankaralı yazar, hem çocuk kitabı yazarı hem de Ankara'nın eski bir semti olan Hamamönü'nü çocuklara tanıtan bir yazar olarak sorularımızı yanıtladı.

Solfasol: Öncelikle kitabınızın Ankara ve şehrin unutulmaya / unutturulmaya çalışılan değerlerine odaklanması, ayrıca hedef kitlesinin de çocuklar olması bizlerin ilgisini çekme sebebi. Çocuklara ve yetişkinlere şehir bilincinin aktarılması konusunda bizler de çalışmalar yapıyoruz ve unutulmaları hatırlatma çabamızdayız. Bize kısaca yazarlık serüveninizden bahsedebilir misiniz?

Pelin Güneş: Yazarlık serüveni tesadüflerle başladı diyebilirim. 2003 yılında, bir akşam aylak aylak Yüksel caddesinde gezinirken, Dost kitabevinin camında "çocuklar için öykü yazın" başlıklı bir yarışma afişi gördüm (demek ki tam anlamıyla aylak değilmişim) Yaklaştım, detayları not ettim, mutlu oldum, hazırlıklara başladım ve katıldım. Aylar sonra mansiyon ödülü aldığım haberi geldi. İlk kitabım "Babama kamera vermeyin" böylece çıkmış oldu. Bana da yazar demeye başladılar. (gülüyor) Halen şaşırıyorum, ürküyorum ama sık sık gülümsüyorum.

Solfasol: Çocuklar için Ankara kitabı yazmaya nasıl karar verdiniz?

Pelin Güneş: Ben şehir merkezlerini seven biriyim ama maalesef uzun yıllardır merkeze uzak bir semtte yaşıyoruz. Çocuklar rahatça bahçede oynasınlar diye taşınmıştık. İkizler altı ya da yedi yaşlarında idiler, bir cumartesi, üçümüz Kızılay'da yürüyorduk. Kalabalık öyle

O günden sonra sık sık onları da getirdim şehre. Ulus, Kale, Çengelhan, Anadolu Medeniyetleri, Eski Meclis, Gençlik Parkı, Tunalı derken Ankara'yı tanımaya başladılar.

bunaltmış olmalı ki, "anne burası neresi ya, haydi Ankara'ya dönelim" demesinler mi. Onlar iki yaşındayken taşındığımız o uzak semti Ankara zannediyorlardı gariplerim. Oooof dedim, of! O günden sonra sık sık onları da getirdim şehre. Ulus, Kale, Çengelhan, Anadolu Medeniyetleri, Eski Meclis, Gençlik Parkı, Tunalı derken Ankara'yı tanımaya başladılar. Maalesef, belki iş gücü belki trafikten bilemiyorum, yıllardır sözde Ankara'da yaşayıp da buralara hiç gitmemiş olan komşularım var. "Ah İstanbul!" diye iç çekerler ya da "ah egeye yerleşsek" derler, ben de güler geçerim. Bir süre "gitmesek de görmesek de o köy bizim köyümüzdür" diyenlere "yok o iş pek öyle değil" demeye çalıştım. Sonra, söylemekle olmayacak en iyisi yazayım dedim sanırım. Yazayım da kime, nasıl ulaşacak, kim basacak? Yine bir yarışma... Mimarlar Odası Ankara şubesinin düzenlediği "Kentimi Okuyorum" başlıklı öykü yarışması çıktı karşıma. "Sandık Sepet Ankara" böyle doğdu. Çok anlamlı bir ödül geldi ve ardından bol ağlamalı bir ödül töreni. Çünkü, kısa film dalında yarışmayı kazanan arkadaşın kısa süre önce trafik kazasında hayatını kaybettiğini o gece açıkladılar. Onun sesinden, çektiği filmi izledik. Orada "Kolo"dan (ki en sevdiğim çocuk kitabıdır) ve yazarından bahsedilmesi, yetmişlerin Ankara'sı, Kızılay meydanı, hayvanat bahçesi, Sümerbank önlüklerimiz derken kızarmış bir burun ve şişmiş gözlerle eve döndüğümü hatırlıyorum.

Perşembe Akşamı Bisikletçileri; ilk kez radyoda duyup öğrendiğim ve "ah katılabilsem" dediğim bir aktivite. Hiç katılamadım ama birkaç öykümde andım, hatırlattım.

Ankara, Hititlere kadar uzanan tarihi içinde pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış ama benim gibi, pek çok kişinin de içini titreten tarafı; Cumhuriyet kenti oluşu.

Ulus ve civarı; Roma hamamından tutun da Bankalar caddesi, Anadolu medeniyetleri müzesi, Kale ve etrafındaki sokaklar, çarşılar, hanlar, konaklar ile bir açık hava müzesi adeta.

Çocuklar genellikle mutlu ve şaşkın; sağa sola koşturup, kedileri sevmeye, bakkaldan alışveriş yapmaya çalışıyorlar, kısaca sokaklarda özgürce yürümenin keyfini çıkarıyorlar ...

Solfasol: Kitabınızda hemen her bölümde "Modern Ankara" ve "Tarihi/Eski Ankara" kıyaslaması (mücadelesi de diyebiliriz) görüyoruz. Ankara özellikleri unutturulmaya çalışılan bir şehir mi? Yeni nesil bu konunun ne kadar farkında? Veya yaptığınız çalışmalardan izlenimleriniz nelerdir?

Pelin Güneş: Ankara, cumhuriyet ile anılan, anıla gelmiş bir şehir. Hitlere kadar uzanan tarihi içinde pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış ama benim gibi, pek çok kişinin de içini titreten tarafı; Cumhuriyet kenti oluşu. İlk meclisi ziyaret edip de o mütevazı salonda, okul sıraları üzerinde alınmış kararlarla bir ülkenin yoktan var edildiğine şaşırmanın var mıdır acaba? Bunun gibi pek çok sembol var. Eski kent, yani Ulus ve civarı; Roma hamamından tutun da Bankalar caddesi, Anadolu medeniyetleri müzesi, Kale ve etrafındaki sokaklar, çarşılar, hanlar, konaklar ile bir açık hava müzesi adeta. Ben kimsenin bu ruhu söndürmeye çalışacağına inanmıyorum, inanmak da istemiyorum. Sorumlulukları yeni nesillere yüklememek gerek. Şehrin içinde özgürce dolaşamazlarsa, sadece kendi kabuklarında (güvenlikli sitelerinde ve semtlerinde) yaşarlarsa, kim onları şehrin sorunları olduğuna inandırabilir?

Solfasol: Ankara şehri ana karakterinizin rüyasına giriyor ve çok yorgun olduğunu görüyoruz. Ankara bu yorgun halinden silkelenip kendine gelebilecek mi sizce?

Pelin Güneş: Ankara yorgun, belki biraz da kırgın. Sahip çıkamadığımız meydanları, binaları, parkları, yolları oldu zaman içinde. Orasından burasından çekiştirdik, eğdik büktük.

Diğer taraftan, sorunları ortaya koymak kolay da, çözüm yolları için uğraşmak uzun ve zorlu bir süreç. Şehirler durmadan büyüyor, şekil, kimlik değiştiriyor, bir de modern çağın getirdiği yeni alışkanlıklar ile dönüşüyor iyi ya da kötü. Mahalle kalmadı diyoruz ama aslında mahallede

Bir gün akıllı evlerden bunalıp, televizyon ve telefonu kapatıp, Papazın Bağı'na ya da Seğmenler parkına bir nefes almaya gidelim diyeceğiz ama...

oyuna çıkacak çocuk da yok. Mahalle bakkalına saygı duruşunda bulunmak istiyoruz ama yaşlı annemiz için internet alışverişi yapıp poşetlerini kapıya bıraktırıyoruz, semtimizdeki tarihi pastane açık kalsın diyoruz ama "acaba şeker yerine glikoz mu kullandı, kanser olmasam bari" diye şüphelenen de biziz.

Sorun olarak, mutsuzluk sebebi olarak tanımladığımız şeyleri dönüştürecek gücümüz yok. Bir zamanlar mimar elinden çıkmış incelikli, estetik binalar, evler, şimdi ruhsuz ve birbirinin aynı beton yığınları. Ama "güven içinde uyuyorum akıllı evimde" diyen aile sayısı da çok fazla.

Ben, bizler, bazılarımız, sadece "bir uyarın" olarak kalacağız herhalde. Açıkçası, kendi ailem için de öyleyim (gülüyor) Bir gün akıllı evlerden bunalıp, televizyon ve telefonu kapatıp, Papazın Bağı'na ya da Seğmenler parkına bir nefes almaya gidelim diyeceğiz ama...neyse, cümleleri tamamlamak istemem.

Solfasol: Kitap tanıtımları ve eğitimler için okul okul geziyor ve farklı yaşlarda çocuklar ile çalışmalar gerçekleştiriyorsunuz. Bu buluşmalardan yola çıkarak çocukların Ankara ve şehrin tarihi dokusu ile ilgili yaklaşımlarından bahsedebilir misiniz?

Pelin Güneş: Okul etkinliklerini, öykünün geçtiği bölgede yapmaya gayret ediyoruz. Hava uygunsa, Çengelhan Rahmi Koç müzesindeki söyleşiden sonra biraz kale sokaklarını geziyoruz. Ali'nin ve arkadaşlarının yaşadığı evi, mahalleyi bulmaya, tahmin yürütmeye çalışıyoruz. Çoğu çocuk, hatta öğretmen o bölgeye ilk kez geldiklerini söylüyorlar. Çocuklar genellikle mutlu ve şaşkın; sağa sola koşturup, kedileri sevmeye, bakkaldan alışveriş yapmaya çalışıyorlar, kısaca sokaklarda özgürce yürümenin keyfini çıkarıyorlar o bir saatlik zamanda. Burada yaşamak ister miydiniz sorusuna, samimi ya da değil bilemiyorum ama

Ankara yorgun, belki biraz da kırgın. Sahip çıkamadığımız meydanları, binaları, parkları, yolları oldu zaman içinde. Orasından burasından çekiştirdik, eğdik büktük.

çoğunluk "evet" diyor.

Zaten amaç orada yerleşmeye özendirilmek değil. Sevsinler, gitsinler, zaman geçsinler, sahip çıksınlar, tarihini bilsinler ve korusunlar diye yapıyoruz tüm bunları.

Çünkü böyle olursa, Ankara'da yaşıyorum, Ankaralıyım, Ankara'yı özledim diyebilirler.

Solfasol: Şehirdeki en önemli sorunlardan birine yani ulaşım ve yanında gelen trafik sorununa dikkat çekiyorsunuz kitabınızda. Ankara yokuşları ile ünlü olan ve "bisiklete binilemeyeceği" düşünülen bir şehir ancak siz tam tersinin olabileceğini söylüyor, ardından hemen her bisikletçinin trafikte ve şehir içinde bisiklete binmeyi öğrenmesini sağlayan Perşembe Akşamı Bisikletçilerinden yani PAB Ankara grubundan bahsediyorsunuz. Siz de Ankara'da bisiklete biniyor ve ulaşımınızı sağlıyor musunuz? Bu konuda deneyimleriniz varsa paylaşabilir misiniz?

Pelin Güneş: Perşembe Akşamı Bisikletçileri; ilk kez radyoda duyup öğrendiğim ve "ah katılabilsem" dediğim bir aktivite. Hiç katılamadım ama birkaç öykümde andım, hatırlattım. Bisiklet yolları olan şehirleri, ülkelere imreniyorum, kıskanıyorum. Burada, Çayyolu'nda, birkaç yıl öncesine kadar daha rahat binebiliyordum şimdi trafik yoğunlaştı. Hafta içi fırsat bulduğumda Eymir'de binıyorum artık. Ulaşım için kullanabilmek bir hayalin gerçekleşmesi olurdu herhalde.

KÜNYE:

SANDIK SEPET ANKARA (10-12 yaş)

Yazan: Pelin Güneş

Resimleyen: Pervin Özcan

Yayınevi: Elma Yayınevi

Her Çocuğun Tanışması Gereken 10 Çocuk Kitabı

Hatice Kapusuz

Çocuklar için kitaplar seçerken öğretici olması, cinsiyetçi olmaması, değerlerimizi yansıtmaması gibi birçok filtre ile hareket ediyoruz. Kültürel ürünler olarak çocuk kitaplarının sistemin cinsiyetçi ve hiyerarşik değer sistemini içeriyor olması bu kaygıyı haklı olarak doğuruyor. Zira çocuk kitapçılarının, kırtasiye dükkânlarının ve marketlerin kitap bölümlerinde, en kolay ulaşılabilir yerlerde karşımıza çıkan kitaplar tam da bu örüntünün temsilcileri. Kız çocukları için prensesler, yemek ve kıyafet yapıştırmaları, oğlanlar için arabalar, kahramanlar ve artan bir biçimde çocuğun soyut algı düzeyi hesaba katılmadan hazırlanan dini yayınlar.

Diğer yandan ister sistem değerlerini taşıyın, ister karşıt bir perspektifle yayına hazırlanmış olsun çocuk kitaplarında en çok karşımıza didaktiklik çıkıyor. Kitap öğrenmenin bir aracı olarak görüldüğünden, en radikal yayınlarda hatta çocuklar için hazırlanan felsefe serilerinde bile didaktik bir anlatım karşımıza çıkıyor. Bu en temelde çocuğu, potansiyelini, yaratıcılığını, düş gücünü göz ardı etmekten kaynaklanıyor. Oysa eski masallar, otantik versiyonlar, deneyim aktarmak, kıssadan hisse vermek, vakit geçirmek, sosyalleşmek, uyarmak gibi birçok işleve sahiptir. Bu işlevlerin izinden giderek çocuklar için düş gücü yüksek, keyifli ve eğlenceli bir kütüphane hazırlamak mümkün.

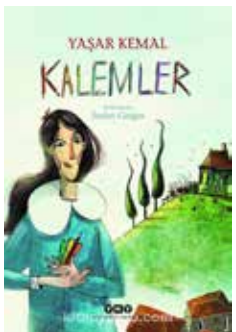
Yolculuk

Yolculuk'ta Francesca Sanna İtalya'da bir mülteci kampında tanıştığı kız çocuklarından yola

çıkarak, savaşı ve göçü bir kız çocuğunun deneyimi ve gözlemleri üzerinden anlatıyor. Kitap savaşın yıkıcılığını ve göçün zorluklarını alabildiğine sade, yalın ve etkileyici bir dille ve çizimlerle ortaya koyuyor. Özellikle göç ve savaşın yoğun bir şekilde yaşandığı coğrafyamızda Yolculuk savaş ve göç üstüne düşünmek için hem yetişkinler, hem de çocuklar için oldukça uygun.

Kitaptan: "Gökyüzünde bizi takip ediyormuş gibi uçan kuşlara baktım. Kuşlar da aynı bizim gibi göç ediyorlardı. Onların yolculuğu da çok uzundu ama hiç sınır geçmek zorunda değillerdi."

Yazar: Francesca Sanna
Resimleyen: Francesca Sanna
Çeviren: Zeynep Sevde
Yayınevi: Taze Kitap
Yaş: 3-6

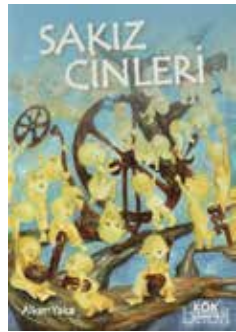

Kalemler

Yaşar Kemal çocuk kitaplarında çocukları azımsayan bir yaklaşıma her zaman karşıydı bu yüzden çocuklara her şeyin anlatılabileceğini savunuyordu. Bu perspektifle Kalemler'de

çocuklara bir çöplük ve yoksulluk hikayesi anlatıyor. "Kalemler" artık yoksul ve zenginlerin birbirleriyle hiç karşılaşmadığı günümüz kentlerinde yaşayan çocuklar için yoksulluk, adalet ve emek gibi kavramlarla tanışmak, şehir üzerine düşünmek ve Yaşar Kemal ile eşsiz anlatımıyla zenginleşmek için harika bir kitap.

Yazar: Yaşar Kemal
Resimleyen: Sedat Girgin
Yayınevi: YKY
Yaş: 6+

Sakız Cinleri

Sakız Cinleri bizlere büyü bir zamandan sesleniyor: tüm çocukların bisiklete bindiği, Demirkazık adlı bir köyde büyük bir sakız ağacı varmış.

Çocuklar bisikletlerini buraya bırakmış. Kimse bilmezmiş ama bu ağaçta yaşayan sakız cinleri bisikletlere bakar ve pırl pırl pırl damalarını sağlarlarmış. Günün birinde bu yere Burcu gelmiş. Burcunun bisikleti olmadığı için oyunlara dahil olamamış. Oyunlara dahil olamayan bir çocuk ise büyüün bozulmasının başlangıcı olmuş...

Sakız Cinleri, dışlamanın bozduğu büyüler üstüne tılsımlı ve sıcak bir öykü.

Yazar: Alkım Yaka
Resimleyen: Alkım Yaka
Yayınevi: KÖK
Yaş: 6+

Büyük Sözcük Fabrikası

Büyük Sözcük Fabrikası belki de sevgi üzerine okunacak en incelikli kitaplardan biri. Fransızcadan Türkçeye kazandırılan kitap Büyük Sözcük Fabrikası'nın ülkesinden sesleniyor bize. Burası kelimelerin parayla satıldığı bu yüzden insanların çok az konuştuğu bir ülke. Sevdiceğine sevgisini nasıl anlatsın Özgür! İsteddiği kelimeler servet değerinde. Ama onun Cemile için sakladığı incelikli başka kelimeler var. Büyük Sözcük Fabrikası sevgiyi anlatmanın incelikli yollarından giderken arka fonda yoksulluk, iletişimsizlik ve kapitalizmi de anlatıyor.

Yazar: Agnès de Lestrade
Resimleyen: Agnès de Lestrade
Çeviren: Çağrı Öksüztepe
Yayınevi: Aylak Kitap
Yaş: 3+

Pippi Uzunçorap

İsveç Çocuk Edebiyatı çocuklara her şeyin anlatılabileceğini savunan yaklaşımı ve farklı karakterleriyle ayrı bir yere sahip. Çok kısıtlı çeviri olmasına rağmen İsveç Çocuk Edebiyatı'nın örneklerine kitaplıkta yer vermek önemli.

Bunun en bilinen örneklerinden Pippi Uzunçorap. Pippi Uzunçorap Astrid Lindgren'in ilk kitabı ve serideki diğer iki kitabın da oldukça farklı karakteri. Pippi cesur, oldukça güçlü ve akıllı bir kız çocuğu. Annesi melek olduğundan ve babası da bir gemi kazasında kaybolduktan sonra Okyanus Kralı olarak hayatına devam ettiğinden Pippi yalnız başına yaşıyor. Aslında atı ve bir maymunu olan Bay Nilson da ona eşlik ediyor.

Anne ve babası olmadığından Pippi'ye her akşam saat 7'de yatmak zorunda olduğunu söyleyen kimse yok. Ama bu sorun değil çünkü, Pippi saat 10'da kendine yatma vaktini hatırlatıyor. Hatta sözünü dinlemediğinde kendine ceza bile veriyor. Onun kadar güçlü ve onun kadar güzel yemek yapan bir çocuk daha yoktur herhalde yeryüzünde.

Serinin üç kitabı; Pippi Uzunçorap, Pippi Uzunçorap Denize Açılıyor ve Pippi Uzunçorap Büyük Okyanus'ta. Yazarın bir diğer kitabı olan Haydut Kızı Ronja ise mutlaka okunması gereken diğer kitaplardan.

Yazar: Astrid Lindgren
Resimleyen: Astrid Lindgren
Çeviren: Ali Arda
Yayınevi: Pegasus

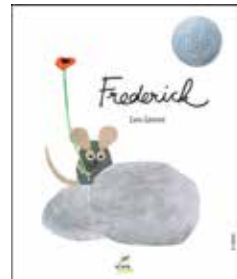

Cömert Ağaç

Cömert Ağaç insan ve doğan ilişkisi üzerine Amerikalı yazar Shel Silverstein'den biraz hüzünlü bir kitap. Cömert Ağaç

bir çocuk ve ağacın birlikte büyüme ve yaşlanma hikayesini anlatıyor. Birlikte oyunlar oynayan ve birbirini çok seven ağaç ve çocuğun ilişkisi çocuğun büyümesiyle değişiyor. Kitabın içinde doğanın cömertliği, insan evladının hoyratlığı ve her şeye rağmen dostluk var.

Yazar: Shel Silverstein
Resimleyen: Shel Silverstein
Çeviren: Sevim Öztürk
Yayınevi: Bulut
Yaş: 3+

Frederick

Çocukları erken yaşlarda felsefeyle tanıştırmak için en büyük destekçimiz İtalyan yazar ve desenci Leo Lionni olabilir. Bize hep karınca gibi çalışmazsak

ağustos böceği gibi aç kalacağımız söylendi. Frederick benzeri bir hikayeyi tembellik hakkını sanat hakkıyla bezeyip anlatıyor.

Frederick uzun yaz günlerinde diğer arkadaşları gibi çalışmak yerine uzun kış geceleri için güneş ışığı, renkler ve sözcükler biriktiriyordu. Arkadaşları ise onu anlamadılar, ta ki kışın ışıkları ve sözleri bitene kadar. Yazarın Türkçeye

çevrilen, Pezzetino, çocukluk; Yüzyüz, örgütlenme; Yeşil Kuyruklu Fare, yabancılaşma gibi kavramlarla birlikte düşünülebilecek aynı zamanda komik ve sevimli hikayeler sunuyor. Bu yüzden her kitaplığın bir Leo Lionni köşesi olmalı.

Yazar: Leo Lionni
Resimleyen: Leo Lionni
Çeviren: Kemal Atakay
Yayınevi: Elma
Yaş: 3-6

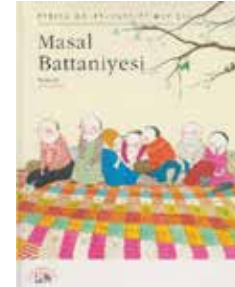

Hayta

Yunan yazar Angelika Darlasi Hayta'da Latin Amerika'dan yoksul bir çocuğun hikayesini aktarıyor. Kitap Hayta'nın yoksulluk sebebiyle kaybettiği

adını, yıldızlarla sohbetini, bir çeteye aidiyetini ve sonrasında bir orkestra sayesinde adını tekrar buluşunu anlatıyor. İçeride işleyen detaylarla hem çocuklara hem yetişkinlere gerçek bir öykü. Kitapta anlatılan El Sistema Orkestrası birçok ülkede yoksul çocuklara karşılıksız müzik eğitimi vermeye devam ediyor.

Yazar: Angelika Darlasi
Resimleyen: İris Samartzi
Çeviren: Seda Kostik
Yayınevi: Kuraldışı Çocuk
Yaş: 6+

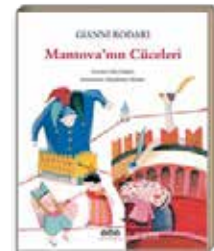

Masal Battaniyesi

Masal Battaniyesi yere bir battaniye serip, çocukları üstüne oturtmak ve onlara masal okumak için bire bir. Çünkü bu kitabın kahramanı

karlı dağlar ardında battaniyesinin üstünde köyün çocuklarına masallar okuyan masalcı nine. Masalcı ninenin bu sıcak öyküsü paylaşmak ve dayanışma üstüne.

Yazar: Ferida Wolff, Harriet May Savitz
Resimleyen: Elena Odriozola
Çeviren: Özgün Dünder Cihangiroğlu
Yayınevi: Nesin Yayınevi
Yaş: 3-6

Mantova'nın Cüceleri

İtalya'nın en iyi çocuk kitap yazarı olarak tanınan Rodari'nin belki en iyi kitabı Mantova'nın Cüceleri. Kitap bir zamanlar sarayda kral ve ailesini

eğlendirmek için yaşayan cücelerin başkaldırı hikayesini anlatıyor. Günün birinde cüceler cüce oldukları için gördükleri muameleden çok sıkılıyorlar ve ne yaparlarsa yapsınlar cücelikten ve başlarına gelenlerden kurtulamazlar. Sonunda da onlar için yapılan cüce evlerinden çıkmaya karar verirler. Cüceler başkalarını eğlendirmeyi bırakıp istedikleri işleri yapmaya başladıklarında fark ederler ki artık daha güçlüdürler. Mantova'nın Cüceleri, bir güçlenme, kalıpları ve rolleri yıkmaya masalı. Rodari'nin Türkçeye çevrilmiş çok sayıda kitabı olmakla birlikte mutlaka okunması gereken diğer kitabı da Küçük Kerevit.

Yazar: Gianni Rodari
Resimleyen: Margherita Michelli
Çeviren: Filiz Özdem
Yayınevi: YKY
Yaş: 3+

Harun Antakyalı Resim Sergisi: "İnovasyon"

Harun Antakyalı kendini tanımlarken 'Ben kent insanıyım' diyor, işlerinde ana tema hep metropol ve sokaklar, o sokakları resmetmiyor, sokakları iç mekanlara taşıyor. Kentten ve kent insanının günlük koşuşturmalarından besleniyor, sokağı ve sokağın jargonunu çok iyi biliyor ve işlerine yansıtıyor. Yanından geçip de fark edilmeyen görüntü bombardımanından seçkiler sunuyor. Kentin olmazsa olmazlarından bir materyali Beton'u sahipleniyor. Son dönem çalışmaları öğrencilik yıllarından ipuçları verdiği bir çok öge ile 30 yıllık sürecin sonuç aşamasında sanatsal bir düşüncenin evrensel boyutuna yeni bulgular ekleyip yolculuğunu sürdürüyor Sanatı sokağa çıkararak ve tekrar salonlara sokan bir isim.

...ve ekliyor; sokağı biliyorum, dünyanın tüm metropollerinin sokaklarında kendime yaşam alanı yaratabilirim. Kendime alan yarattığım her yerde bedenimin olması gerekmiyor. Görmezden geldiğiniz her şeyi sizlere fark ettirecek her yerde olabilirim. Büyük kentlerin duvarlarındaki küçük detaylarında kendimi saklayabilirim, tüm kenti kapsayabilirim. İzleyicinin işlerim ile tanışması sonrası algıda seçiciliği sayesinde devamlı onunla olacağımı biliyorum diyor ve ekliyor "Ben insanlara kentsel imgeler yüklemek için varım."

Peşine takıldığım düşünceleri daha nasıl iyileştiririm diye yıkmaya çalışırken tuval resminde inovasyonu gerçekleştiriyorum. Uyumuyorum, yemiyorum. Bunca

emeğimi sırf paylaşma adına harcıyor bilgiyi alan alır deyip kimsenin geleceğine müdahale etmiyorum. Yaşamda her şey yenilenirken yaşama yön veren Sanat her çağda toplumun önünde giden tek olgu olduğu gerçeğinden kopmadan Değişimin sanatın temel taşı olduğunu biliyorum. Tekrar edilen ile oluşturulan dünyada emeğine sahip çıkan herkes yenilenmek zorundadır. İnovasyon bu yenilenmenin dönüm noktası ve ivme kazanmasıdır. Felsefenin çıkış noktasında Sanat vardır. Sanat sadece çizilmiş boyanmış bir resim, taşı ahşabi yontma ile heykel, bir iki melodi ve ensurman ile müzik, bir duvar örme ile mimari, iki öykü bir iki şiir yazma ile edebiyat, sahnede bir öyküyü canlandırma ile tiyatro, eline kamera alıp bir

iki çekim ile sinema değildir. Felsefesi olmayan ressam boyacı, müzisyen çalgıcıdır.

Değişim sürecinde inovasyon gereklidir. Çünkü İnovasyon, toplumsal, kültürel ve idari ortamda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması anlamındadır. Türkçe'de yenilik, yenileme gibi sözcüklerle karşılanmaya çalışılsa da, anlamı tek bir sözcükle ifade edilemeyecek kadar geniştir. Sanat işte burada devreye girer. İnovasyon; Sadece bilim ve teknolojinin ekonomik ve toplumsal yarar sağlayacak şekilde yenilenmesi süreci değildir. Yaratıcılığın, ustalıklı birleşmesidir. İnovasyon futurist bir yaklaşımın sonucudur. Geleceği tasarlayan çok geniş bir kavramdır. Devamlı değişime açıktır.

Küratör : Hülya KOLOĞLU

Harun ANTAKYALI, 1965 yılında İskenderun'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümünü bitirdi. Özgür figür çalışmaları ile tanınan sanatçı, büyük yüzeylere yaptığı çalışmalarla da bilinmektedir. Büyük boyutta yaptığı duvar resimlerinde kendi dilinde kompozisyonlar oluşturmuştur. Tematik resimler yapan Antakyalı yeri geldiğinde modernizme yeri geldiğinde toplumsal kirlenmeleri konu edinmektedir. Sanatçı tüketim çığırına ve metropol canavarına kendi içinde bir savaş açmıştır.

Tarih : 13 Nisan - 4 Mayıs 2018

Yer : Galeri Güven

Adres: Güven Çayyolu Sağlıklı Yaşam Kampüsü - Alacaatlı Caddesi, No:15, Çayyolu

"Fareler ve İnsanlar" 1 Mayıs'ta Ankara'da, MEB Şura Salonu'nda

İssiz bir kasaba... Yalnızlıklarında kaybolmuş insanların arasında var olmaya çalışan iki dost: George ve Lennie... George sert, sabırlı ve zeki bir adamdır; Lennie ise zihinsel engellidir, son derece kuvvetli olmasına rağmen çocuksu bir karaktere sahiptir ve fare saplantısı vardır. Uzun zamandır beraber olan bu ikilinin, tüm umutlarını yitirmiş insanların arasında en büyük şansları dostlukları ve hayalleridir. Ne var ki; Fareler ve insanların en iyi düşünülmüş planları genellikle boşa çıkar...

Eser: Fareler ve İnsanlar

-John Steinbeck

Uyarlayan ve Yöneten :

Onur Atacan

Müzik: Yücel Arzen

Dekor: Nazmi Karabacak

Kostüm: Güner Eskun

Işık Tasarım: Mustafa

Algül

Oyuncular:

Murat Makar, Murat Ilgar,

Merve Sevi, Cüneyt Vural,

Soner Enmutlu, Ubeyd

Ünal, Cengiz Gül, Umut

Yasar ve Poyraz

Tarih - Saat : 1 Mayıs 2018 - 20:30

Yer : MEB Şura Salonu

Adres : Milli Eğitim Bakanlığı

Beşevler Kampüsü, Gazeteci Yazar

Muammer Yaşar Bostancı Cd.,

Tarih Vakfı Ankara Tartışmaları devam ediyor...

20 Nisan 2018,

Cuma: Elif Çongur,

"Türkiye'de Ulusal
Kimlik ve Tiyatro"

4 Mayıs 2018, Cuma: Derya Bengi,

"Türkiye'nin Ritmi: 1950'ler ve 60'ların Tarihine
Müzikle Yolculuk"

18 Mayıs 2018, Cuma: Barış Ünlü: "Türklük
Sözleşmesi"

1 Haziran 2018, Cuma: A. Nevin Yıldız
Tahincioğlu, "Namusun Halleri: Utanç - Şeref,
Vicdan - Temiz Ahlak"

Saat : 18:00 - 20:00

Yer : Tarih Vakfı - Ankara

Adres: Selanik Caddesi, Tankut İş Merkezi,
82/30 Kızılay

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

“Kahrolsun istibdat, yaşasın hürriyet!”

Mülkiyeliler Birliği 46. Genel Kurulu'nda “Yetiştik Çünkü Biz” kazandı!

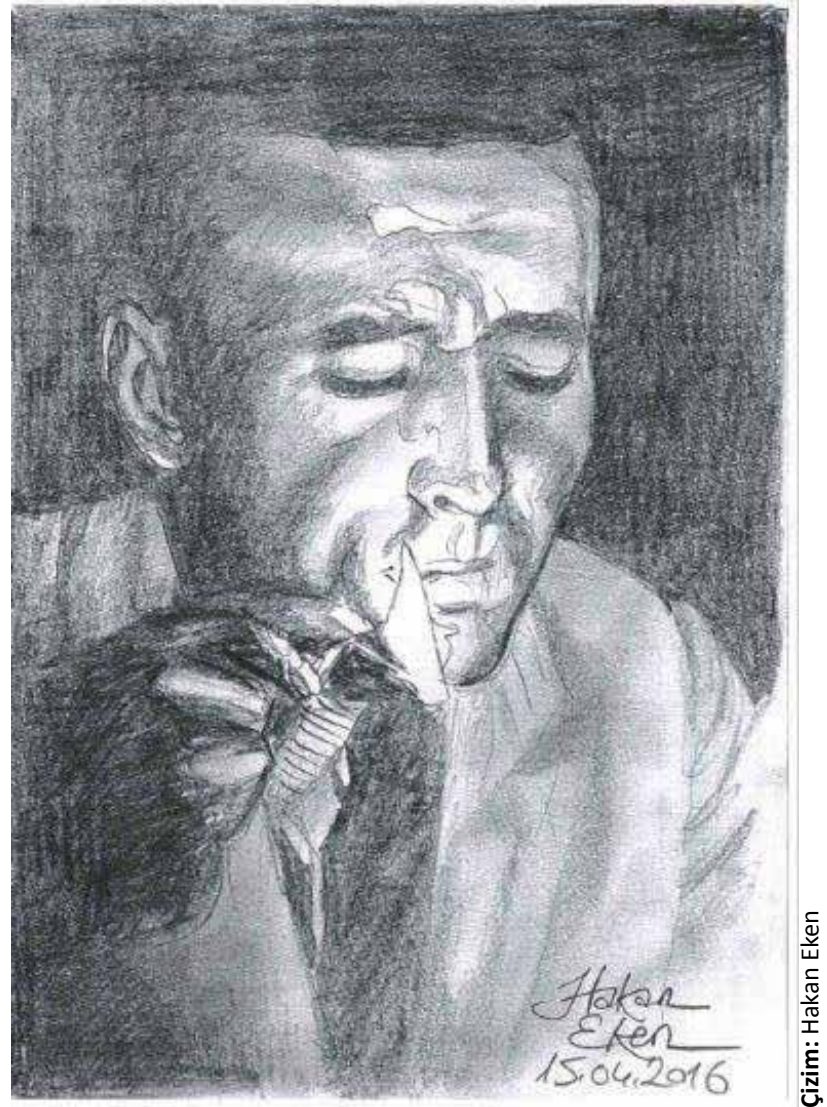
Çoğunluğunu SBF'den ihraç edilen akademisyenlerin oluşturduğu listede Yönetim Kurulunda Dinçer Demirkent, Pınar Ecevitoglu, İlker Akcasoy, Metin Bayrak, Suzan Tuncer, Tutku Y. Engin ve E.Can Oflazoğlu var.

Yeni başkan Demirkent, yaptığı konuşmada:

“Bu yola çıkarken dedik ki sadece seçimleri değil farklı kuşaklardan tüm mülkiyelileri kazanacağız. Tepeden tırnağa mekanlarımızdan üyelerimizin haklarına kadar savunacağız. Mülkiyeliler Birliği sadece bir mezunlar derneği değildir. Bir gelenektir ve biz bu geleneği yeniden diriltmek için aday olduk. Bizler yönetimde olsaydık 16 Nisan Referandumu maddelerinin her biri hakkında kamuoyu bir rapor görürdük. Ancak Mülkiyeliler Birliği hayır diyen bir bildiri bile kaleme alamadı ülkenin Anayasası değişirken. Biz yönetimde olsaydık fakülte tasfiye

edilirken bihaber olmazdık, beklemezdik. Mülkiyeliler Birliği mekanları gençlere, kadınlara hitap etmeyen köhne mekanlar olmazdı. Hakkımızdaki kara propagandaya rağmen Mülkiyeliler Birliği'ne kara leke bulaşmasın diye uğraştık. Hiçbir üyemizin kendisini yalnız hissetmemesi için çaba göstereceğiz” dedi.

Onur Kurulu ve Denetim Kurulunda Taner Timur, Cem Eroğul gibi duayen Mülkiyelilerin yanı sıra Sevilay Çelenk, Murat Sevinç, Beliz Güçbilmez, Özlem Albayrak, Kerem Altıparmak gibi bir kısmı KHK ile ihraç edilmiş akademisyenler yer alıyor. Solfasol/abo

Çizim: Hakan Eken

Neler yapmadık şu vatan için!
Kimimiz öldük;
Kimimiz nutuk söyledik.

Orhan Veli Kanık

Bizim Büyük Utancımız Ayşe Çelik ve Deran Bebek Cezaevinde!

Kanal D'de yayınlanan, Beyazıt Öztürk'ün sunduğu Beyaz Show programına telefonla bağlanıp Kürt kentlerinde yaşanan sokağa çıkma yasaklarını anlatarak, 'Çocuklar ölmesin' dediği için hakkında dava açılan öğretmen Ayşe Çelik hakkında verilen 1 yıl 3 aylık hapis cezası İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi tarafından onandı. Ayşe Çelik 20 Nisan 2018 Cuma günü, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na 3 gün kala Deran bebekle birlikte cezaevine girdi.

Cezaevine girmeden önce Cumhuriyet Gazetesi'nden Serhan Avşar ile görüşen Ayşe Çelik, Avşar'ın "Cezaevine girecek olmanıza pek çok kişi üzülüyor. Onlara neler söylemek istersiniz?" sorusu üzerine şunları söyledi:

"Dünya tarihi boyunca hiçbir ülke, hiçbir inanç evrensel olan olgulara karşı direnememiştir. Başta karşı çıkmış olsa da daha

sonra kabullenmek zorunda kalmıştır. Benim söylediğim şeyde evrensel bir düşünce ve ben bu konuşmayı yaparken öğretmedim. Şimdi hem bir anne, hem de bir öğretmen olarak söylüyorum. Çocuklar ölmesin. Eğer onlar bizim geleceğimiz ise herkesin böyle düşünmesi lazım. Böyle düşünmeyen birileri varsa gelecekte bahsetmesinler."

"Kızım Nerede emekleyecek?"

Ayşe öğretmen, kızı Deran ile ilgili soruya ise şu cevabı verdi:

"Bir yetişkin bu durumu bir şekilde atlattır ama bir bebekte cezaevi travmalarına sebep olacak. Deran bir kaç ay sonra emekleyecek belki yürüyecek. O ortamda Deran ne emeyecek? Ayrıca gelişimi için lazım olan oyuncak gelişim kartları vs.. Hiçbir şeyi olamayacak ama güçlü olmak zorundayız."

Yıldızların başka gezegene yolculuğa çıktığı, hayvanların insanlarla konuşabildiği, Güneş'e dokunabildiğin, Ay'a yürüyerek gidebildiğin bir dünya mı hayal ediyorsun? Resim çizmeyi, öykü yazmayı, kitap okumayı çok mu seviyorsun? O zaman bu şenlik tam sana göre... Hayal gücüne güveniyorsan, hayal dünyamda her şey mümkün diyorsan bizimle yazdığın öyküleri, çizdiğin resimleri paylaş, şenliğimize sen de katıl. Hep birlikte "Hayal benim, düşün benim" diyelim!

Son katılım tarihi: 7 Mayıs Pazartesi 2018

11-14 yaş grubu arasındaysan, yazı yazmayı, resim çizmeyi hatta her ikisini de yapmayı çok seviyorsun diyen bir kız çocuğaysan sen de "Hayal benim, düşün benim" diyerek şenliğimize katılabilirsin.